

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

3243/2018. (VII. 11.) AB határozat	bírói kezdeményezés elutasításáról	1270
3244/2018. (VII. 11.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	1281
3245/2018. (VII. 11.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	1289
3246/2018. (VII. 11.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1296
3247/2018. (VII. 11.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1299
3248/2018. (VII. 11.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1302
3249/2018. (VII. 11.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1305
3250/2018. (VII. 11.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1309
3251/2018. (VII. 11.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1313
3252/2018. (VII. 11.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1317
3253/2018. (VII. 11.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1321

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3243/2018. (VII. 11.) AB HATÁROZATA

bírói kezdeményezés elutasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítása iránti bírói kezdeményezés tárgyában – *dr. Varga Zs. András* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával és *dr. Salamon László* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény 13. § (3) bekezdés *d)* pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására, valamint a jogszabály alkalmazásának kizárására irányuló bírói kezdeményezést elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A Szombathelyi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság bírója a 2018. március 19-én kelt 11.K.27.052/2018/2. sorszámú végzésével az előtte folyamatban lévő per tárgyalását felfüggesztette és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. §-a alapján bírói kezdeményezéssel fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 13. § (3) bekezdés *d)* pontja alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, valamint a jogszabály alkalmazásának kizárását kezdeményezte a bíróság előtt folyamatban lévő ügyben. Álláspontja szerint a támadott rendelkezés ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésben foglalt jogállamiság elvével, T) cikk (4) bekezdésében megfogalmazott, a törvények sarkalatosságával kapcsolatos követelményekkel, a XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz, illetve a (7) bekezdésben megfogalmazott jogorvoslathoz való alapvető jogokkal, illetve a 25. cikk (8) bekezdésében meghatározott, a bíróságok szervezetének és igazgatásának, illetve a bírák jogállásának szabályozására vonatkozó sarkalatosági követelménnyel és a 26. cikk (1) bekezdésében megfogalmazott bírói függetlenség elvével.
- [2] A kezdeményezésben foglaltak szerint a Kp. támadott rendelkezése, illetve a 47. § (1) bekezdése alapján a bíróságnak a hozzá előterjesztett keresetleveleket át kellene tennie a Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bírósághoz. Az indítványozó bíró álláspontja szerint a támadott rendelkezés – tartalmilag – sarkalatos szabályozási tárgykört érint, mivel a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvényt (a továbbiakban: Bszi.) módosítja tartalmilag, mivel érdemi megkülönböztetést tesz a közigazgatási és munkaügyi bíróságok között. Ezen túlmenően jelentősen megnehezíti a polgárok bírósághoz fordulását, valamint sérti a bírói függetlenség alaptörvényi elvét, mivel a nem kiemelt közigazgatási és munkaügyi bíróságokon a közigazgatási ügyszakos bírók gyakorlatilag nem tudnak tevékenykedni, illetve munkaügyi tárgyú közigazgatási ügyeket tudnak csak tárgyalni. Mindezek alapján a kifogásolt rendelkezés sérti a bírói függetlenség alaptörvényi követelményét is, ezen keresztül pedig a polgárok jogait is. Az érintett bíróság közigazgatási ügyeinek szinte teljes egészben kiemelt közigazgatási és munkaügyi bíróságokhoz való telepítése azt eredményezi, hogy ezen bíróságok bíróinak szakmai fejlődési lehetősége, egzisztenciája, munkához való joga ellehetetlenül.

- [3] 1.1. A kezdeményezést előterjesztő bíró – hivatkozva a sarkalatosság követelményével kapcsolatban az Alkotmánybíróság az 1/2017. (I. 17.) AB határozatban, a 16/2015. (VI. 5.) AB határozatban és a 13/2013. (VI. 17.) AB határozatban megállapítottakra – kiemeli, hogy a Kp. 13. § (3) bekezdés *b)–h)* pontjai tartalmukban egyeznek azzal, amit az Alkotmánybíróság korábban alaptörvény-ellenesnek mondott ki és megsemmisített, ugyanis a rendelkezések az illetékesség módosításával a „közigazgatási tevékenységek” tekintetében több megye vonatkozásában mintegy „központi” bíróságként jelölik ki az illetékes bíróságot. Ez a közigazgatási és munkaügyi bíróságok között megkülönböztetéshez vezet: bizonyos bíróságok központi szerepkörhöz jutnak, míg a többiek veszítenek jelentőségükből. A 13. § (3) bekezdés *d)* pontja alapján három közigazgatási és munkaügyi bíróság esik egy „főbb” illetékességű bíróság „alá”, így kettő az illetékességi szabályozás miatt a közigazgatási ügyeit jelentős mértékben elveszíti. A bíróság utal a Kp. 13. § (4) bekezdésére is, mely szerint „a társadalombiztosítási, szociális vagy gyermekvédelmi ellátással, illetve az állami foglalkoztatási szerv által nyújtott ellátással vagy támogatással kapcsolatos perre az a közigazgatási és munkaügyi bíróság illetékes, amelynek területén a felperes belföldi lakóhelye – jogi személy, illetve jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet esetében a szervezet székhelye – ennek hiányában a közigazgatási szerv székhelye található”, illetve ugyanezen szakasz (9) bekezdésére is, mely szerint a közszolgálati jogviszonnyal kapcsolatos perre a munkavégzés helye szerinti bíróság illetékes, de a természetes személy felperes a pert a lakóhelye szerint illetékes bíróság előtt is megindíthatja. A bíróság szerint e rendelkezések a 13. § (3) bekezdése által szabályozott illetékességi ügyeknek kb. 8 %-át jelentik, így a másik két bíróság a közigazgatási ügyeinek közel 92%-át elveszíti.
- [4] Mindezek alapján az egyszerű többséget igénylő törvények elfogadására irányadó eljárási rendben elfogadott rendelkezés tartalmilag sarkalatos törvényi rendelkezés módosítására irányult, amelyet minősített többségű eljárással kellett volna módosítani. Így a támadott rendelkezés sérti az Alaptörvény T) cikk (4) bekezdését, a B) cikk (1) bekezdését és a 25. cikk (8) bekezdését is.
- [5] A Bszi. 16. § e) pontja kimondja, hogy Magyarországon az igazságszolgáltatást a közigazgatási és munkaügyi bíróságok gyakorolják, de azt nem írja, hogy ezen bíróságok körén belül léteznének kiemelt illetékességű közigazgatási és munkaügyi bíróságok, valamint munkaügyi és szociális jellegű ügyeket tárgyaló bíróságok. A 13. § támadott rendelkezése nem csupán azt eredményezi, hogy létrejön az ott megjelölt, „kiemelt” illetékességű közigazgatási és munkaügyi bíróság, hanem azt is, hogy a nem központi szerepű közigazgatási és munkaügyi bíróságok köre (azaz két bíróság) elveszti „közigazgatási” jellegét, mivel az ügyek nagy részét a törvény átcsoportosítja a preferált bíróságokhoz, holott a Bszi. szabályrendszeréből egyértelműen következik, hogy a közigazgatási és munkaügyi bíróságnak megyéenként kell léteznie, így pedig egy egyszerű többséggel elfogadott törvény végzi el a közigazgatási és munkaügyi bíróságok kvázi regionalizálását.
- [6] 1.2. A bíró kiemeli azt is, hogy a polgárok bírói úthoz való joga a tisztességes eljáráshoz való alapvető jog része és noha a bírósághoz fordulás joga nem korlátozhatatlan alanyi jog, de eszköze a polgárok jogai és törvényes érdekei védelmének, ezért törvény lényeges tartalmát nem korlátozhatja.
- [7] A bírói úthoz való jog egyrészt a jogállam érvényesülésének mellőzhetetlen követelménye, másrészt a tisztességes eljáráshoz való alapvető jogra vezethető vissza. A tisztességes eljáráshoz való alapvető jog az államra elsődlegesen azt a kötelezettséget rója, hogy biztosítsa a bírói jogvédelmet, vagyis tegye lehetővé a bírói út igénybevételét: a személyek jogvitáikat bíróságon rendezhessék, jogaikat bírói úton érvényesíthessék. A bírósághoz fordulás joga nem korlátozhatatlan alanyi jog, de általános eszköze a polgárok jogai és törvényes érdekei védelmének, ezért törvény lényeges tartalmát nem korlátozhatja. A bírói jogvédelemhez való jog jelenti a bírósághoz fordulás jogát, amely lehetővé teszi a bírói jogvédelem igénybevételének lehetőségét, a bírói út alkalmazását. Az indítványozó bíró álláspontja szerint a Kp. 13. § (3) bekezdésének szabályrendszere – így a *d)* pont is – arra az eredményre vezethet, hogy a nem kiemelt közigazgatási és munkaügyi bíróságok megyéjében élők vonatkozásában a közigazgatási per kizárólag a beadványaik előterjesztésére szolgáló platform lesz, nyilatkozataikat nem a bíróság előtt teszik meg – a közvetlenség elvének megfelelően. Fontos követelmény, hogy a bíróság az ügyet érdemben tudja elbírálni, vagyis az eljárásnak ahhoz kell vezetnie, hogy a bíróság a perbe vitt jogokat és kötelezéseket az ott írt módon valóban elbírálja. Az Alkotmánybíróság 2012 előtt meghozott és az 5/2013. (II. 21.) AB határozattal megerősített döntéseire hivatkozva kiemeli azt is, hogy a bíróságokra vonatkozó alkotmányos követelmények magukban foglalják azt is, hogy az ügy elbírálását, a tárgyalást nem nehezíthetik gyakorlati jellegű akadályok. Ilyen akadály a kiemelt közigazgatási és munkaügyi bíróságok Kp. által bevezetett rendszere.

- [8] Rámutat arra is, hogy a bírói úthoz való jog azt is jelenti, hogy az ügyében eljáró polgárnak tényleges lehetősége van e jogával élnie. A Kp. támadott szabálya szerint viszont – az illetékességi területek központosítása következtében – a polgárnak az ügyében már első fokon több megyén átnyúló távolságokat kell áthidalnia, ami időben, költségben, lehetőségekben is komoly terhet jelent, ezáltal aránytalanul korlátozza a bírói úthoz való jogát, megsértve ezzel az alapvető jogok korlátozására vonatkozó alaptörvényi előírást is [I. cikk (3) bekezdés]. Jelen esetben a Kp. általi, az illetékességi szabályokat átalakító megoldás esetében sem a védendő alkotmányos értéket, sem a feltétlenül szükséges mértéket (így értelemszerűen az arányosságot sem), sem az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartását nem láthatjuk. Az illetékességi szabályok megváltozása ugyanis azt eredményezi, hogy például Vas megye déli területeiről a polgároknak Győrbe kell utazniuk közigazgatási perek esetén, jóval több, mint 100 kilométeres utazást és annak minden terhét vállalva. Amíg tehát az állam a közigazgatást törekszik minél inkább közelebb vinni a polgárokhoz, jogaik érvényesítését ezzel is segítve, a közigazgatási perek jelentős része esetén ez éppen, hogy ellenkezően valósulna meg, a polgárok számára jelentősen megnehezítve, vagy el is lehetetlenítve a jogérvényesítést. *De facto* mindez a bírói úthoz való jog kiüresedését, azaz alapvető jog sérelmét eredményezheti.
- [9] Bár főszabályként a Kp. is fenntartja a tárgyaláson kívüli elbírálás elvét, a peres felek bíróság előtti személyes megjelenése a közigazgatási ügyek jelentős részében garanciális jelentőséggel bír. Utal arra, hogy az Emberi Jogok Európai Bírósága a Kúria előtti felülvizsgálati eljárás során is a tisztességes eljárás követelményének megsértését állapította meg a tárgyalás tartásának elmulasztása miatt (jóllehet a felperes nem is kérte tárgyalás tartását, 51269/07 *Pákozdi kontra Magyarország*). Ráadásul az eddigi bírósági gyakorlat alapján a közigazgatási ügyekben eljáró bíróságok csak elenyésző esetben döntenek a közigazgatási ügyekben tárgyaláson kívül, ami a Kp. hatálybalépésével sem változik számottevő mértékben.
- [10] Mindezeket túl a bírósághoz fordulás jogának fenti korlátozása ellentétben állónak látszik a Kp. legfontosabb célkitűzésével, nevezetesen azzal, hogy hézagmentes jogvédelmet biztosítson a közigazgatás működése felett, s a jogalanyok – így a jogi képviselő nélkül eljáró természetes személyek – a közigazgatás valamennyi cselekménye, mulasztása miatt bírósághoz fordulhassanak. Példaként nevesíti a kapcsolattartási határozat felülvizsgálatával kapcsolatos közigazgatási pert, ahol a felperes – és adott esetben az érdekeltként szereplő másik szülő – kiemelkedően fontosnak tartja, hogy megjelenjen a bíróság előtt és ott nyilatkozatot tegyen. Hasonlóképpen, az indítványozó bíró előtti perben is kiemelkedő érdek fűződik ahhoz, hogy a felperes mint elővásárlásra jogosult és az esetlegesen perbe lépő érdekelt az érintett termőföldekhez helyben közelebb lévő, Szombathelyi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság előtti tárgyaláson tegyenek nyilatkozatot és ne a távolabb lévő Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság előtt.
- [11] 1.3. A bírói függetlenség sérelme kapcsán az indítványozó bíró az Alaptörvény hatálybalépése előtti alkotmánybírósági gyakorlatra utalva kiemeli, hogy a bírói függetlenséget a bírósági szervezeten belüli is biztosítani kell, azt igazgatási oldalról sem lehet korlátozni a szervezeten belüli, praktikus szempontokon alapuló intézkedésekkel, vagy a szervezeten kívülről eredő, célszerűségi megfontolások miatt. A bírói függetlenség olyan biztosítékokat kíván meg, amelyek intézményesen kizárják, hogy az ítélezési munkában jogon kívüli akaratok érvényesüljenek. A Kp. kifogásolt rendelkezése a bírói függetlenség alaptörvényi elvét, ezen keresztül a polgárok jogait is érintik és sérthetik, ugyanis a jelzett két bíróság közigazgatási ügyeinek szinte teljes egészében „kiemelt” közigazgatási és munkaügyi bíróságokhoz telepítése azt eredményezi, hogy ezen a két bíróságon a közigazgatási ügyszakos bírók szakmai fejlődési lehetősége, egzisztenciája, munkához való joga ellehetetlenül. E – nem székhely szerinti bíróságoknál dolgozó – közigazgatási bírók döntés (mégpedig alapvető egzisztenciális döntés) előtt állnak: vagy vállalják a „székhely” közigazgatási és munkaügyi bíróság városába való költözést, illetve a mindennapos ingázást, vagy szakmailag kiüresedett ügyszakban maradvá szakmailag lehetetlenülnek el a székhely közigazgatási és munkaügyi bíróságon dolgozó kollégáikhoz képest; azaz a Kp. e rendelkezései lehetetlenné teszik a közigazgatási bírói hivatás gyakorlását e bírók esetében. Ezzel pedig a jogalkotó olyan külső nyomás alá helyezi a két közigazgatási és munkaügyi bíróság közigazgatási ügyszakos bíróit, ami függetlenségüket veszélyezteti, így az Alaptörvény idézett rendelkezéseit is sérti.
- [12] 2. Az Alkotmánybíróság megkereste az igazságügyi minisztert, hogy az érintett jogszabályi rendelkezéssel kapcsolatban fejtsse ki az álláspontját.
- [13] Az igazságügyi miniszter tájékoztatása szerint a „regionális szintű illetékesség” szabályozása mögött az a jogalkotói szándék húzódott meg, hogy a közigazgatási ügyekben emeljék az ítélezési tevékenység szakmai szín-

vonalt. Ennek két fő eszköze a tanácsban való eljárás főszabállyá tétele és a specializáció erősítése. A jogalkotó határozott véleménye szerint ugyanakkor ezek megvalósítása a korábbi, alacsony bírói létszámokkal működő bírósági szervezeten belül nem volt lehetséges, időszakonként nem volt elegendő közigazgatási ügyszakos bíró egy háromtagú tanács felállítására és az ügyteher miatt munkaügyi ügyszakos bírók is ítéleztek közigazgatási ügyekben. Az ügyérkezések megoszlása és az alacsony bírói létszám miatt a szakmai és a gazdaságossági szempontok is indokolták a Kp. rendszerében az illetékességi szabályok regionális szintre való emelését. Ezt a megközelítést követte a Kúria joggyakorlat-elemző csoportja is, amikor tényként rögzítette, hogy számos szakmai és célszerűségi érv szól amellett, hogy az általános elsőfokú fórum regionálisan szerveződjön, így: az ügyek száma, a bírók száma, adott ügytípusban megszerezhető speciális gyakorlat, az egységes jogalkalmazás.

- [14] Az állampolgárok érdekei megkövetelik, hogy az állammal szembeni ügyekben magas felkészültségű bírók ítéljenek, így biztosítva a hatékony egyéni jogvédelmet és ezen keresztül a közigazgatásba vetett közbizalom megőrzését és fokozását. Ez következik az Alaptörvény XXIV. illetve XXVIII. cikkéből is.
- [15] Hangsúlyozza továbbá, hogy a Kp. 13. § (4) bekezdése szerinti, ún. „népközeli” ügyekben a felperes lakóhelye szerinti közigazgatási és munkaügyi bíróság illetékes, azaz a megyei illetékesség megmaradt a szociális szempontból kiemelt (TB, gyermekvédelem, szociális ellátások) ügyek bírói felülvizsgálata során.
- [16] A konkrét ügyekben eljáró bíróságok meghatározása az eljárási törvényekre tartozó kérdés. A Bszi. szabályai kizárólag szervezeti jellegűek, míg a bíróságok egymás közötti viszonyainak rendezésével kapcsolatban minden más kérdést, így a bíróságok közötti minőségi és területi ügymegosztást, az eljáró bíróság összetételét, a kizárási szabályokat a bírósági eljárásokat szabályozó törvények rendezik. Ha nem így volna, akkor például Budapesten minden kerületnek önálló járási szintű kerületi bírósággal kellene rendelkeznie. A Bszi. 17. § (2) bekezdése alapján továbbá nem kötelező a bíróságok illetékességi területét a közigazgatási területbeosztáshoz kötni, illetve a Bszi. 16. §-a és 19. §-a sem rögzíti a közigazgatási és munkaügyi bíróságok helyét az igazságszolgáltatás szervezetében.
- [17] A törvényes bíróhoz való jog vonatkozásában az igazságügyi miniszter kiemelte, hogy e jog magában foglalja azt, hogy egy konkrét ügyben az eljárási törvényekben megállapított általános hatásköri és illetékességi szabályok szerint irányadó bíróság járjon el. A Kp. szabályai éppen ennek a követelménynek a teljesülését biztosítják egyértelmű és átlátható illetékességi szabályok megalkotásával. A közigazgatási per kezdeményezésének, a közigazgatási perben való részvételnek és a bíróság érdemi döntési lehetőségnek a Kp. kifogásolt szabályai semmilyen korlátozását nem valósítják meg. A bírói úthoz való hozzáférést nem korlátozza és nem akadályozza az sem, hogy az eljárással összefüggésben felmerülnek olyan költségek, amelyek alól az állam nem biztosít – teljes vagy részleges – mentességet. Mindemellett főszabályként tárgyalás tartására csak a felek kérelmére vagy indokolt esetben kerül sor.
- [18] A bírói függetlenség sem sérülhet az alábbiak szerint. A Kp. támadott rendelkezése az egyedi ügyekre kizárólag az eljáró bíróság átlátható, kiszámítható, törvényben rögzített illetékességi szabályok általi meghatározása révén gyakorol hatást; az ügy érdemi elbírálásának mikéntjére fogalmilag nem hathat ki. A bírói függetlenséget fogalmilag nem sértheti, ha a jogalkotó az illetékességi szabályok általános, törvényi meghatározása révén absztrakt módon meghatározza az egyes ügyekben eljáró bíróságot. Az illetékességi szabályok csak az eljáró bíróságot jelölik ki, a konkrét ügyben eljáró bíró meghatározása általános ügyelosztási szabályok alapján történik. Tehát a konkrét ügyben eljáró bíró ítélezésére, annak semlegességére mint a függetlenség központi elemére fogalmilag nem tud kihatni. A Kp. 13. § (3) bekezdésében foglalt illetékességi szabályok emellett nem üresítik ki a közigazgatási ügyszakot a nem regionális központként kijelölt bíróságokon, mindössze az ügyek racionális elosztása érdekében egy sajátos elosztási mechanizmust intézményesítenek a perjogban általánosan elfogadott szabályozási technika révén.

II.

- [19] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„T) cikk (4) Sarkalatos törvény olyan törvény, amelynek elfogadásához és módosításához a jelen lévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

[...]

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

„25. cikk (8) A bíróságok szervezetének, igazgatásának és központi igazgatása felügyeletének, a bírák jogállásának részletes szabályait, valamint a bírák javadalmazását sarkalatos törvény határozza meg.”

„26. cikk (1) A bírák függetlenek, és csak a törvénynek vannak alárendelve, ítélezési tevékenységükben nem utasíthatóak. A bírákat tisztségükből csak sarkalatos törvényben meghatározott okból és eljárás keretében lehet elmozdítani. A bírák nem lehetnek tagjai pártoknak, és nem folytathatnak politikai tevékenységet.”

[20] 2. A Kp. érintett rendelkezései:

„13. § [Illetékesség]

(3) A perre

[...]

d) a Győr-Moson-Sopron megye, Komárom-Esztergom megye, Vas megye területén megvalósult közigazgatási tevékenység esetében a Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság;

[...]

illetékes.”

„47. § (1) Ha a keresetlevélből vagy mellékleteiből az tűnik ki, hogy az ügy más bíróság vagy más hatóság hatáskörébe tartozik, vagy a perre más bíróság illetékes, és ez a bíróság vagy hatóság az iratokból megállapítható, a bíróság a keresetlevelet ehhez a bírósághoz vagy hatósághoz átteszi. A bíróság az áttételről a keresetlevél bíróságra érkezésétől számított nyolc napon belül határoz.”

III.

[21] A bírói kezdeményezés nem megalapozott.

[22] 1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy a beadvány megfelel-e a törvényben előírt feltételeknek. Az Abtv. 25. §-a szerint a bíró – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – abban az esetben kezdeményezheti az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés b) pontja alapján az Alkotmánybíróságnál a jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását, illetve az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárását, ha az előtte folyamatban lévő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmaznia, amelynek alaptörvény-ellenességét észleli, vagy alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság már megállapította. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány az Abtv. 25. és 52. §-aiban előírt feltételeknek eleget tesz {vö. 3058/2015. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [8]–[24]; 2/2016. (II. 8.) AB határozat, Indokolás [26]–[28]; 3046/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [8]–[13]}. A bírói kezdeményezés szerint a felperes kereseti kérelmére tekintettel a támadott szabályt az eljárásban alkalmazni kell, a norma részleges vagy teljes alaptörvény-ellenessége esetén a hiánya más döntéshez vezethet a konkrét ügyben, az eljárás felfüggesztése megtörtént, és az indítvány – az alaptörvény-ellenesség megállapítására irányuló részében – határozott kérelmet tartalmaz.

[23] 2. A kezdeményezést előterjesztő bíró három alkotmányossági kifogással él a Kp. támadott rendelkezése, illetve összességében az illetékességi szabályok kapcsán. Az első érv a jogszabályi rendelkezés érvényességét érinti, eszerint a jogalkotó ténylegesen a Bszi. sarkalatosági követelményeit megkerülve szabályozta a Kp.-ban az illetékességet, vagyis a támadott rendelkezés nem pusztán az illetékességet meghatározó jogalkotói megoldás, hanem ténylegesen szervezeti kihatása is van, ami viszont már minősített többséget követelne, amely jogalkotói megoldást az Alkotmánybíróság már az 1/2017. (I. 17.) AB határozatban is alaptörvény-ellenesnek minősített.

A második érv a bírói út igénybevételének jelentős megnehezítése azáltal, hogy azok a személyek, akik a bírói jogvédelmet kívánják igénybe venni, sok esetben több mint 100 km-t kellene hogy utazzanak a tárgyalásra, ami a bírói út tényleges igénybevételét nehezíti. A harmadik érv pedig a bírói függetlenség sérelme, mely álláspontja szerint azáltal valósul meg, hogy a közigazgatási ügyszakos bírók a közigazgatási és munkaügyi bíróságon szinte csak munkaügyi pereket tárgyalhatnak, közigazgatásiakat alig. Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatának megfelelően elsőként a sarkalatosági követelmény fennállásának kérdését vizsgálta meg, mivel a közjogi érvényesség kérdése megelőzi a tartalmi kifogások vizsgálatát. Egy Alaptörvényben biztosított jog sérelmét okozó norma alaptörvény-ellenességének vizsgálatát megelőzheti ugyanis annak a vizsgálata, hogy egyáltalán érvényesen jött-e létre a vizsgált, alaptörvényi jogokat tartalmában esetlegesen sértő jogszabály, hiszen a norma érvényes létrejötte előfeltétele a további tartalmi vizsgálatnak {3149/2013. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [19]}.

- [24] 3. Az Alaptörvény 25. cikk (8) bekezdése szerint a bíróságok szervezetének, igazgatásának és központi igazgatása felügyeletének, a bírák jogállásának részletes szabályait, valamint a bírák javadalmazását sarkalatos törvény határozza meg. A sarkalatos törvények mibenlétét az Alaptörvény T) cikk (4) bekezdése határozza meg, eszerint sarkalatos törvény olyan törvény, amelynek elfogadásához és módosításához a jelen lévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges. A sarkalatos törvények egyik jelentőségét az adja, hogy meghozataluk „(az alkotmányozó hatalom előírása szerint) szigorú kötöttségekhez, előírásokhoz, a felhatalmazás tartalmához, tárgyához és a felhatalmazás terjedelméhez kötött szabályok alapján történhet csak. Ezeknek a szabályoknak a betartása a közjogi érvényesség alapvető feltétele az alkotmányozó által adott, törvényalkotásra vonatkozó felhatalmazás, és a törvényalkotó által adott rendeletalkotásra vonatkozó felhatalmazás során is” {45/2012. (XII. 29.) AB határozat, Indokolás [121]}.
- [25] A rendszerváltás utáni közjogi hagyomány része a minősített többséget igénylő törvények léte, és bár ezek köre időszakonként változó, sőt, arra is láthattunk példát, hogy a jogalkotó indokolatlanul kötött valamely kérdést minősített többséghez {13/2013. (VI. 17.) AB határozat, Indokolás [103]–[105]}, azonban az kijelenthető, hogy jellemzően az alapvető jogok tartalma, lényeges garanciái és korlátozásuk szabályai, illetve a legfontosabb intézmények szervezeti felépítése, illetve működésük rendje kötött minősített többséghez. A minősített többség a nehezebb módosíthatóság révén egyrészt magával hozza az adott tárgykör szabályozásának stabilitását, másrészt immanens része a konszenzusra törekvés a jogalkotásban résztvevők között, e tartalom adja a sarkalatoság másik jelentőségét.
- [26] Az Alkotmánybíróság a fentieknek megfelelően mindig is nagy hangsúlyt fektetett annak vizsgálatára, hogy nem sérült-e a sarkalatoság (minősített többség) követelménye. Ennek példája volt a 16/2015. (VI. 5.) AB határozat is, amely – az 1/1999. (II. 24.) AB határozatra alapozva – kimondta, hogy minősített többséggel elfogadott törvényt egyszerű többséggel elfogadott törvénnyel nem lehet módosítani, vagy hatályon kívül helyezni, illetve az ilyen törvény szabályozási köréhez közel álló, azzal esetleg részben egybevágó, másik, egyszerű többséggel meghozható önálló törvény módosításával, vagy új törvény alkotásával a minősített többség követelménye alkotmányosan nem kerülhető meg, ellenkező esetben e törvények elveszítenék alkotmányosan meghatározó jelentőségüket {Indokolás [45], 1/1999. (II. 24.) AB határozat, ABH 1999, 25, 40–41.}.
- [27] A bíróságok önállósága, szervezeti felépítése, működésük rendje kétségkívül olyan szabályozási tárgykör, amely mindaddig, amíg az alkotmányozó hatalom szükségesnek tartja a minősített többség szabályozási intézményének fenntartását, megköveteli a speciális eljárásrend és szavazati arány nyújtotta védeltséget, hiszen a bírói hatalmi ág igazságszolgáltatási tevékenységet lát el, melynek megvalósulásához nélkülözhetetlen a szervezeti és személyi garanciák biztosítása {13/2013. (VI. 17.) AB határozat, Indokolás [61]}. Mindezekből kiindulva az Alkotmánybíróság megvizsgálta az Alaptörvény, a Bszi., illetve a Kp. adta szabályozási környezetet.
- [28] 3.1. A közigazgatási bíráskodás a modern jogállam működésének lényegi feltétele. Jelentőségét az adja, hogy általa jogvédelemért lehet fordulni a bírósághoz közvetlenül az állami hatalmat gyakorló hatóságokkal és más intézményekkel szemben. A közigazgatási bíráskodás kiegészíti a magánjogi jogvédelmet, nemcsak pénzbeli kártérítés, hanem a sérelmes aktus hatályon kívül helyezése, vagy megváltoztatása, a sérelmet okozó döntés joghatásának közvetlen kiküszöbölése útján. A közigazgatási bíróságok megjelenésével lehetővé vált a közigazgatás jogsértő határozatainak a végrehajtó hatalomtól független bíróság által való felülbírálása. Az intézmény célja a jog feltétlen és egyenlő érvényesülésének biztosítása annak elbírálása útján, hogy a megtámadott közigazgatási cselekmény a fennálló jognak megfelel-e. Ezzel egyszerre valósul meg a személyek jogszabály által

biztosított közjogi (közigazgatási) alanyi jogainak védelme a hatóságok tévedésével vagy visszaéléseivel szemben, illetve a tárgyi jogrend védelme is. A közigazgatási bíróság a közigazgatási hatóságtól és a felektől egyaránt független szereplőként dönti el a közöttük felmerülő jogvitát, kiegyenlítve ezzel a közigazgatási hatóság és a felek közötti, az előbbi közhatalmi jogosítványaiából fakadó egyenlőtlenséget. A közigazgatási bíróság a bírói függetlenségnek ugyanazokat a biztosítékait élvezzi, mint a rendes bíróságok. (Magyary Zoltán: Magyar közigazgatás. A közigazgatás szerepe a XX. sz. államában. A magyar közigazgatás szervezete, működése és jogi rendje. Királyi Magyar Egyetemi Nyomda Budapest, 1942 54., 76., 624–626.)

- [29] Magyarországon a magyar királyi közigazgatási bíróságról szóló 1896. évi XXVI. törvénycikk hozta létre a modern magyar közigazgatási bíraskodást, mely jogforrás történeti alkotmányunk egyik megkerülhetetlen vívmánya {17/2015. (VI. 5.) AB határozat, Indokolás [87]}. A közigazgatási bíraskodás a jogvédelem egyik erős fóruma volt, egészen 1949-ig. Az akkori antidemokratikus berendezkedés a jogállamiság más szükséges elemei mellett elvetette a közigazgatási döntések bírói felülvizsgálatának lehetőségét is azzal, hogy a közigazgatási bíróság megszüntetéséről szóló 1949. évi II. törvénycikk 1. §-a kimondta e bíróságok megszűnését a törvény hatálybalépésének napjával. A hatálybalépés napjának meghatározását kormányrendeleti szintre utalta, a közigazgatási bíróság megszüntetéséről szóló 1949. évi II. törvénycikk hatálybaléptetése és végrehajtása, valamint a pénzügyi, illetményügyi és hatásköri döntőbizottságokra vonatkozó szabályok megállapítása tárgyában meghozott 4080/1949. (VI. 10.) Korm. rendelet 1. §-a, amely 1949. szeptember 1-jét jelölte ki e napként. Ezt követően, egészen a rendszerváltásig a közigazgatási döntések felülvizsgálata rendkívül behatárolt volt.
- [30] „Az Alkotmány 1989-ben bekövetkező módosítása teremtette meg újra a közigazgatási bíraskodás alkotmányos alapját, azt, hogy a bíróság ellenőrizhette a közigazgatási határozatok törvényességét, valamint azt, hogy a törvényben meghatározottak szerint mindenki jogorvoslattal élhetett olyan bírói, államigazgatási vagy más hatósági döntés ellen, amely jogát vagy jogos érdekét sértette. A jogalkotó a közigazgatási bírósági utat 1991-ben az Alkotmánybíróság határozata [32/1990. (XII. 22.) AB határozat] alapján szélesítette ki. Ilyen előzmények után született meg az 1991. évi XXVI. törvény a közigazgatási határozatok bírói felülvizsgálatának kiterjesztéséről, mely csak ideiglenes jelleggel nyitotta meg a közigazgatási bírói utat” {1/2017. (I. 17.) AB határozat, Indokolás [18]–[19]}.
- [31] A közigazgatási perek ideiglenes jelleggel, a közigazgatási bíraskodás teljes körű megteremtéséig az 1991. évi XXVI. törvény által bevezetett szabályait váltotta fel a Kp.. A közigazgatási bíraskodás jogvédelmi funkciója helyreállításának, illetve a XXI. század kívánalmainak való megfelelés széleskörű igényébe szervesen illeszkedni kívánó törvényt az Országgyűlés 2017. február 21-i ülésnapján, 127 igen, 31 nem szavazattal, 22 tartózkodás mellett fogadta el. A törvényjavaslat elfogadására az egyszerű többséget igénylő törvények elfogadására irányuló általános eljárási rendben került sor, ennek megfelelően sarkalatosági záradékot sem tartalmaz.
- [32] 3.2. A bírósági szervezeti szabályokat meghatározó Bszi. bíróságokat felsoroló 16. §-a – mely szerint Magyarországon az igazságszolgáltatást a Kúria, az ítélőtábla, a törvényszék, a járásbíróság, a kerületi bíróság és a közigazgatási és munkaügyi bíróság gyakorolja. E rendelkezés az Alaptörvény 25. cikk (8) bekezdése, illetve ezzel összhangban a Bszi. 175. §-a alapján sarkalatos, tehát kizárólag minősített többséggel módosítható. Ugyanezen rendelkezések miatt sarkalatos a Bszi. 19. §-a is, mely a közigazgatási és munkaügyi bíróságokat szabályozza. Eszerint a közigazgatási és munkaügyi bíróság első fokon jár el a közigazgatási határozatok bírói felülvizsgálata iránti, a munkaviszonyból és a munkaviszony jellegű jogviszonyból származó, valamint a törvény által hatáskörébe utalt egyéb ügyekben. A közigazgatási és munkaügyi bíróságot az elnök vezeti. A közigazgatási és munkaügyi bíróság nem jogi személy, azonban az elnöke az államháztartási gazdálkodási szabályok szerint kötelezettségeket vállalhat a törvényszék belső szabályzatában meghatározott módon.
- [33] A Bszi. 17. § (1) bekezdése szerint bíróság létesítéséről, összevonásáról, megszüntetéséről, elnevezéséről, székhelyéről, illetékességi területének meghatározásáról, valamint a katonai tanácsokkal rendelkező bíróságok kijelöléséről külön törvény rendelkezik. Nem található tehát kifejezett rendelkezés arra vonatkozóan, hogy a területi beosztás szerint hol találhatóak közigazgatási és munkaügyi bíróságok, ugyanakkor a közigazgatási és munkaügyi bíróság felállításával kapcsolatos átmeneti, nem sarkalatos rendelkezések között a Bszi. rögzíti, hogy az adott törvényszék területén működő munkaügyi bíróság általános jogutódja az adott törvényszék területén felállításra kerülő közigazgatási és munkaügyi bíróság [Bszi. 191. § (2) bekezdés]. A közigazgatási és munkaügyi bíróságok székhelyét, illetve illetékességi területét az egyszerű többséggel elfogadott, a bíróságok elnevezéséről, székhelyéről és illetékességi területének meghatározásáról szóló 2010. évi CLXXXIV. törvény határozza meg.

- [34] Mindezek alapján megállapítható tehát, hogy az Alaptörvényben előírt sarkalatos szabályok rögzítik az igazságszolgáltatási szervezeti rendszer felépítését, melyek nem tesznek különbséget az egyes közigazgatási és munkaügyi bíróságok között, ugyanakkor az, hogy e bíróságoknak mi az illetékességi területe, hol van a székhelyük, mely ügyekben, milyen illetékességgel járnak el nem sarkalatos tárgykör, ennek megfelelően e szabályok megalkotása nem is igényel minősített többséget. A vizsgálandó kérdés mindezek tükrében tehát az, hogy a Kp. szabályozási megoldása, ha formálisan nem is, de tartalmilag megváltoztatja-e a Bszi. 16. §-a szerinti igazságszolgáltatási szervezeti rendszert.
- [35] Az Alkotmánybíróság az 1/2017. (I. 17.) AB határozatban hasonló jogalkotási megoldást vizsgált, mint amit az indítványozó felvetett. A Kp. Országgyűlés által elfogadott eredeti szövege tartalmazta a „közigazgatási felsőbíróságként eljáró bíróság” elnevezést, egyben kimondta, hogy közigazgatási felsőbíróságként a Fővárosi Törvényszék jár el. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy e szabályozási megoldás közigazgatási felsőbíróság név alatt feladat- és hatáskört, a bíróság összetételét meghatározó, és eljárási szabályokat kapcsol az új elnevezéshez és ezen új elnevezés alatt jogosítja fel a Fővárosi Törvényszéket eljárásra, vagyis olyan tárgykörben szabályoz, ami a Bszi. mint sarkalatos törvény szabályozási tárgykörébe tartozik. Nem pusztán a Fővárosi Törvényszék elnevezését változtatta meg a szabályozás, hanem egy, a Bszi. 16. §-ában kifejezetten nem nevesített és nem is szabályozott bíróság, a közigazgatási felsőbíróság eljárására jogosítja fel a Fővárosi Törvényszéket, ezzel egyszerre egyszerre általános hatáskörű és különbíróságként eljáró bíróságként is szabályozta azt. Mindez pedig sértette a sarkalatosság követelményét (Indokolás [35]–[38]).
- [36] E döntésből az a fontos követelmény állapítható meg az igazságszolgáltatás szervezetrendszerére vonatkozóan, hogy nem pusztán a bíróság elnevezésének, vagy annak van jelentősége, hogy egy már meglévő bíróságra vonatkozik-e a szabályozás, hanem minden esetben tartalmilag, funkciójukat tekintve is meg kell vizsgálni az adott bíróság(ok) szervezetrendszerbeli elhelyezkedését. A vizsgálandó kérdés mindezek tükrében tehát az, hogy a Kp. szabályozási megoldása, ha formálisan nem is, de tartalmilag megváltoztatja-e a Bszi. 16. §-a szerinti igazságszolgáltatási szervezeti rendszert. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság megvizsgálta a közigazgatási és munkaügyi bíróságok hatáskörére és illetékességére vonatkozó rendelkezéseket is.
- [37] 3.3. Az Alaptörvény 25. cikk (1) bekezdése szerint a bíróságok igazságszolgáltatási tevékenységet látnak el, ennek keretében, a 25. cikk (2) bekezdése által deklaráltan a bíróság dönt büntetőügyben, magánjogi jogvitában, törvényben meghatározott egyéb ügyben; a közigazgatási határozatok törvényességéről; az önkormányzati rendelet más jogszabályba ütközéséről és megsemmisítéséről; a helyi önkormányzat törvényen alapuló jogalkotási kötelezettsége elmulasztásának megállapításáról. Ezen, az Alaptörvényben tartalmilag meghatározott ítélkező tevékenység tényleges megvalósulását a szervezetrendszeri, a hatásköri, illetve az illetékességi szabályok együttesen teszik lehetővé, bármelyik hiánya ellehetetleníti az igazságszolgáltatási tevékenység gyakorlását.
- [38] A szervezeti szabályok meghatározzák a bírósági szervezetrendszert, annak létrehozatalát, felépítését, azonban az ügyek bíróságok közötti elosztását a hatásköri szabályok biztosítják, míg az adott ügyben eljáró konkrét bíróságot az illetékességi szabályok jelölik ki. A szervezeti szabályok megalkotása a fentieknek megfelelően minősített többséget igénylő szabályozási tárgykör, míg a hatásköri – anyagi jogi – és az illetékességi – eljárási jogi – szabályok egyszerű többség támogatásához kötöttek, ez utóbbiak esetében kevésbé kötött a jogalkotó mozgásteré.
- [39] A hatáskör tehát a bírósági szintnek a bírósági szervezeti hierarchiában elfoglalt helyét, valamint meghatározott ügytípusokban (jogvitákban) a bíróság eljárási és döntési jogát jelenti. Arra, hogy a közigazgatási és munkaügyi bíróságok milyen ügyekben járnak el, a Bszi. már hivatkozott 19. §-án kívül a Kp., illetve a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) tartalmaz rendelkezéseket: a közigazgatási ügyszak tekintetében ide tartoznak a Kúria és a törvényszék hatáskörébe nem tartozó közigazgatási perek és egyéb közigazgatási bírósági eljárások [Kp. 12. § (1) bekezdés], míg a munkaügyi ügyszak tekintetében a munkaügyi perek [Pp. 20. § (2) bekezdés].
- [40] Az illetékesség annak meghatározását jelenti, hogy az azonos hatáskörű – jelen esetben közigazgatási és munkaügyi – bíróságok közül az adott ügyben melyik jár el, illetve illetékességi területként magában foglal egy földrajzi területet is, amelyeken belül a hatáskör gyakorolható. Az illetékességi okok pedig azok a tények, körülmények, amelyek megteremtik az ügy és az illetékességi terület közötti kapcsolatot. Minden bíróságnak megvan tehát a működési területe, amely alapján az illetékességi okok figyelembevételével történik a hatáskörükbe tartozó ügyek elosztása. A Kp. általános illetékességi okként a közigazgatási tevékenység megvalósulásának

helyét jelöli ki [Kp. 13. § (1) bekezdés], ez a főszabály, míg különös illetékességi okot a Kp. 13. § (2) bekezdése határoz meg (pl. az ingatlan fekvésének, illetve az engedélyhez, bejelentéshez kötött tevékenység végzésének a helye), mindezt kiegészíti a 13. § (6) bekezdésben meghatározott kizárólagos illetékességi ok (külföldön megvalósult közigazgatási tevékenység esetén a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság jár el), illetve a 13. § (7) bekezdése szerinti alávétéses illetékesség (az eljáró bíróság kikötése közigazgatási szerződésben).

[41] A Kp. 15. §-a kijelöléses illetékességként szabályozza azt az esetet, amikor az eredetileg illetékes bíróság helyett egy másik, illetékességgel főszabály szerint nem rendelkező bíróság jár el. Erre akkor kerülhet sor, ha hatásköri, illetékességi összeütközés, kizárás, vagy éppen az illetékesség meg nem állapíthatósága miatt kell intézkedni.

[42] 3.4. A 13. § (3) bekezdése nem az eljárási törvényekben megszokott, meghatározott okokon alapuló illetékességet vezet be, hanem az ügyek transzferálásával, a kijelöléses illetékesség és a területi illetékesség kibővítésének sajátos, vegyes megoldását alkalmazza. E sajátos szabály az általános illetékesség mellett érvényesül és hasonlóan ahhoz generális jellegű, a Kp. 13. § (4) és (5) bekezdései kivételszabályt is társít hozzá, ami a társadalombiztosítási, szociális vagy gyermekvédelmi ellátással, illetve az állami foglalkoztatási szerv által nyújtott ellátással vagy támogatással kapcsolatos perre a felperes belföldi lakóhelye, székhelye, ennek hiányában a közigazgatási szerv székhelye szerinti közigazgatási és munkaügyi bíróság illetékességét állapítja meg, míg a közigazgatási szerződéssel kapcsolatos perre a szerződés megkötésének helye szerinti bíróság illetékességét.

[43] Ilyen, sajátos megoldások bevezetésének elvi akadályja nincsen, a bíróságok területi illetékessége eleve ügyenként változó, befolyásolják például az adott bírósághoz kizárólagos illetékességgel telepített ügyek is. Az Alkotmánybíróság ezért megállapította, hogy a Kp. támadott szabálya nem sérti a B) cikk (1) és a T) cikk (4) bekezdését.

[44] 4. A bírói úthoz való hozzáférés (bírósághoz fordulás) jogát az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése biztosítja, amely alapján az állam kötelezettsége, hogy a jogok és kötelezettségek elbírálására bírói utat biztosítson, vagyis az érintettek legyenek lehetősége bírósághoz fordulni, a bíróság pedig legyen jogosult (és eljárása egyben alkalmas) az ügy érdemi elbírálására. Ennek szabályai alapvetően a jogalkotói mérlegelés kérdéskörébe tartoznak. A Kp. szabályozása biztosítja a bírósághoz fordulás jogát. Valóban, a bevezetett szabályozás miatt az érintettek számára több utazással jár, ha meg kívánják jelenni a bíróság előtt, de ugyanez a teher megjelenik a kizárólagos illetékességű bíróságok előtti ügyekben is, illetve – amennyiben a bíróság tárgyalást tart, – a bírói döntéssel szembeni jogorvoslatok elbírálásánál, vagy a felülvizsgálati eljárás lefolytatásakor is. Mindaddig azonban, amíg e szabályok ténylegesen nem zárják el a jogvitában érdekelt felet attól, hogy ügyét bíróság elé vigye és a bíróság azt (a feltételek fennállása esetén) érdemben elbírálja, a támadott rendelkezések nem ellentétesek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti bírósághoz fordulás jogával. Jelen esetben ilyen körülmény nem tárható fel.

[45] 5. A bírói függetlenség sérelmének vonatkozásában az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítvány alapján a bírói függetlenség és az illetékességi szabályok közötti alkotmányjogi összefüggés nem állapítható meg. Az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése által biztosított bírói függetlenség a bírói tisztséget viselő személy vonatkozásában két síkon értelmezhető, egyrészt szakmai függetlenséget, másrészt személyi függetlenséget jelent, a szakmai függetlenség garantálja a bíró ítélezési tevékenysége során tanúsított befolyás-mentességét, a személyi függetlenség pedig azt a több összetevőből álló független közjogi státust jelenti, amely a bírót a szolgálati jogviszonyának fennállása során megilleti {4/2014. (I. 30.) AB határozat, Indokolás [47]–[49]}. A bírói függetlenség része a személyi függetlenség: a bíró nem utasítható, akarata ellenére nem bocsátható el és nem mozdítható el a helyéről, csak sarkalatos törvényben meghatározott okokból és eljárás eredményeként. A személyi függetlenséghez tartozik az is, hogy a hivatásos bíró tisztsége egy életre szól {12/2017. (VI. 19.) AB határozat, Indokolás [83]}. A bírót ugyanakkor bíróként illetik meg e biztosítékok, a függetlenség követelményéből nem vezethető le, hogy egy adott bíróságon belül milyen ügyszakon kell eljárnia, illetve milyen legyen az ügyek elosztásának rendje.

[46] 6. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság a bírói indítványt elutasította.

Budapest, 2018. június 26.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [47] 1. Egyetértek a többségi határozattal és annak indokolásával, mivel az nem az 1/2017. (I. 17.) AB határozat indokolásán, hanem az ahhoz fűzött párhuzamos indokolásom érvein alapul.
- [48] Az Alkotmánybíróság az 1/2017. (I. 17.) AB határozatában megállapította, hogy az Országgyűlés 2016. december 6-i ülésnapján elfogadott, a közigazgatási perrendtartásról szóló törvény 7. § (4) bekezdése alaptörvény-ellenes, mivel azáltal, hogy nem sarkalatos szabályban a közigazgatási felsőbíróságként eljáró bíróság „név alatt feladat- és hatáskört, a bíróság összetételét meghatározó, és eljárási szabályokat kapcsol az új elnevezéshez és ezen új elnevezés alatt jogosítja fel a Fővárosi Törvényszéket eljárásra, olyan tárgykörben szabályoz, ami a Bszi. mint sarkalatos törvény szabályozási tárgykörébe tartozik. Nem annak van közjogi jelentősége, hogy az új elnevezés alatt már létező és a Bszi-ben szabályozott bíróság jár el (átmenetileg vagy akár véglegesen), hanem annak, hogy az egyszerű többséget igénylő törvények elfogadására irányadó eljárási rendben elfogadott Törvény nem hozhat létre új, a Bszi. 16. §-ában nem szereplő bíróságot” (Indokolás [36]).
- [49] Az 1/2017. (I. 17.) AB határozat idézett érvelése alapján jelen ügyben is meg kellett volna állapítani a Kp. 13. § (3) bekezdés *d*) pontjának alaptörvény-ellenességét, mert az nem sarkalatos szabály, viszont valójában új, regionális közigazgatási- és munkaügyi bíróságokat hozott létre.
- [50] Az 1/2017. (I. 17.) AB határozat fenti érvelésével azonban nem értettem egyet: az akkori, elfogadott, de ki nem hirdetett törvény alaptörvény-ellenesnek minősített szabálya „tudatosan nem hozott létre új bíróságot, hanem csak a másodfokú közigazgatási peres hatásköröket koncentrálja, márpedig ezt sarkalatos szabály nélkül is megteheti. [...] Azt pedig senki nem állítja – a többségi indokolás sem –, hogy a hatáskörök koncentrációja, kizárólagos illetékesség biztosítása egyik vagy másik létező bíróság számára sarkalatos szabályozást igényelne. A hatáskör-koncentráció és a kizárólagos illetékesség önmagában nem tesz egy bíróságot külön-bírósággá, és nem jelenti azt sem, hogy ennek folytán új bíróság jönne létre. Más eljárási törvények is ismerik a kizárólagos illetékesség fogalmát, illetve sarkalatosság követelménye nélkül változtatják meg az egyes bíróságok hatáskörét. Az új bíróság létrehozásához nem csak hatáskörök és illetékességi kizárólagosság szükséges, hanem új szervezet, új elnevezés” (párhuzamos indokolás [81]–[82]).
- [51] 2. Természetesen a Kp. 13. § (3) bekezdés *d*) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására, valamint a jogszabály alkalmazásának kizárására irányuló bírói kezdeményezés elutasítása mellett lehetőség lett volna az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség megállapítására. A Bszi. ugyanis kétségtelenül nem szabályozza a formailag nem, de ténylegesen regionális illetékességgel működő bíróságokat. Nem tesz ugyanis különbséget közigazgatási és munkaügyi bíróságok között, azok szervezeti egységességén alapul. Ezt az egységességet meg lehet bontani az illetékességi szabályok megváltoztatásával, ha azt fontos ok indokolja. Egyes hatáskörök gyakorlására – az ügytípusok elosztására – akár kizárólagos illetékesség is megállapítható. A közigazgatási ügyeket általában érintő hatáskörök szinte kizárólagos koncentrációját azonban önmagában csak rövidtávon lehet alkalmazni, hosszú távon helyre kell állítani a szervezetrendszer, hatáskör és illetékesség egyensúlyát, a szervezeti szabályoknak a hatásköri és illetékességi szabályokkal való összhangba hozásával.
- [52] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó jogbiztonságra hivatkozva meg lehetett volna állapítani, hogy ha a sarkalatos szabályban létrehozott közigazgatási- és munkaügyi bíróságok (mint külön-bíróságok) feladatai regionális illetékességgel eredményesebben láthatók el, akkor nem elegendő a Kp. illetékességi szabályai útján

biztosítani ezt, hanem – hacsak nem átmeneti intézkedésről van szó – a regionalizációt a Bszi. szervezeti szabályainak is ki kellene mondaniuk.

- [53] Ez azonban az Alkotmánybíróság mérlegelésére bízott kérdés – a mulasztás csak hivatalból eljárva lett volna megállapítható – ezért nem befolyásolja a bírói kezdeményezés elutasításának indokoltságát.

Budapest, 2018. június 26.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró különvéleménye

- [54] A bírói indítvány elutasítását alátámasztó érveléssel önmagában egyetértek, ugyanakkor a többségi határozatot hiányosnak tartom.
- [55] Az illetékességi szabályoknak ilyen mértékű megváltoztatása nézetem szerint már érinti a közigazgatási és munkaügyi bíróságoknak a hatáskörükbe tartozó ügyekben ellátandó szerepkörét azáltal, hogy az a közigazgatási bíráskodás jelentős mértékű regionalizálását eredményezi. Ennek a regionalizációnak óhatatlanul szervezeti vetülete van, ami eddig a Bszi.-ben nem jelent meg. A Bszi. szabályozásának az illetékességi szabályok megváltozásával szükséges összehangolásának elmaradása – legalábbis az Alaptörvény hetedik módosításának hatálybalépése esetén szükségessé váló Bszi. módosítás elvégzéséig – megítélésem szerint az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság követelménye sérelmét valósítja meg. Ennek orvoslása érdekében álláspontom szerint az Alkotmánybíróságnak meg kellett volna állapítania a jogalkotói mulasztással megvalósított alaptörvény-ellenes helyzet fennálltát, és az Országgyűlést fel kellett volna hívnia ennek kiküszöbölésére.

Budapest, 2018. június 26.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/560/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3244/2018. (VII. 11.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 8.Bf.390/2016/34. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján (dr. Futó Dániel, ügyvéd, 1025 Budapest, Zöldlomb utca 26–30/A.) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 8.Bf.390/2016/34. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az első fokon eljáró Fővárosi Törvényszéknél.
- [2] A Fővárosi Törvényszék 2016. szeptember 8-án kelt, 7.B.170/2016/40. számú ítéletében foglalt tényállás lényege szerint az indítványozó külföldi állampolgár, aki 1996. február 6-án érkezett Magyarországra álnéven, rokona útlevelét használva. Az idegenrendészeti hatóság kiutasította, de az indítványozó az országot nem hagyta el. Az indítványozó megismerkedett egy szír származású, magyar állampolgárságú férfival, aki budapesti családi házában szállást és munkalehetőséget biztosított az indítványozó és egy marokkói származású másik férfi számára. Miután a családdal együtt lakó marokkói férfi feladta magát a rendőrségen, az indítványozót szállásadója felkérte arra, hogy ő is távozzon, majd autóval bevitte a belvárosba és elbúcsúzott tőle. Az indítványozó azonban nem rendelkezett a szükséges anyagi eszközökkel, így 1996. április 15-én 21 óra körüli időpontban visszatért a szállásadója családi házába, ahol csak szállásadójának a felesége és két gyermeke volt otthon. A nagyobbik gyermek az emeleti szobájában aludt. Az indítványozó a házba a pinceablakon keresztül bejutva rátámadt a földszinti nappaliban tartózkodó asszonyra és 8 éves fiára, akiket előbb egy nyújtófával többször megütött, majd a nála lévő késsel mindkettőjüket többször nyakon, illetve arcon szúrta. A sértettek az átlagosan lényegesen meghaladó szenvedések között percekkel belül az életüket veszítették. Az indítványozó az asszony által viselt ékszereket levette, illetve a karóráját is elvette. A bűncselekménnyel okozott kár 74 320 Ft volt.
- [3] A Fővárosi Törvényszék az indítványozót emberölés bűntette miatt [1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Btk.) 166. § (1) és (2) bekezdés *b*), *d*) és *f*) pontjai] életfogytig tartó fegyházbüntetésre és mellékbüntetésül 10 év Magyarország területéről történő kiutasításra ítélte. Az indítványozó legkorábban 23 év elteltével bocsátható feltételes szabadságra.
- [4] A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 2017. május 24-én jogerőssé vált 8.Bf.390/2016/34. számú ítéletében a kiutasítás mellékbüntetés időtartamára vonatkozó rendelkezést mellőzte és egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.
- [5] Az elsőfokú bíróság tájékoztatása szerint az ügyben nincs rendkívüli jogorvoslati eljárás folyamatban.

- [6] 2. Az indítványozó 2017. szeptember 27-én alkotmányjogi panaszt nyújtott be a Fővárosi Törvényszék 7.B.170/2016/40. számú, elsőfokú ítélete ellen, mert azt alaptörvény-ellenesnek tartotta és kérte a támadott bírósági határozat megsemmisítését.
- [7] Az indítványozó szerint a bíróság megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jogát, mert a nyomozati iratokat teljes egészében nem fordította le számára, így anyanyelvének – az arab nyelvnek – a használatához való jogát korlátozta.
- [8] Az elsőfokú bíróság az ítéletben rögzítette, hogy a tisztességes eljárás biztosítása érdekében gondoskodott arról, hogy az indítványozót ne érje hátrány azért, mert a magyar nyelvet nem érti, és a tárgyalási szakban az általa megjelölt iratok – nem ügydöntő és nem érdemi határozatok – érdemi részét lefordította. Az iratismertéskor tolmács állt az indítványozó rendelkezésére, de az ítélet indokolása szerint nem kívánt élni azzal a lehetőséggel, hogy a tolmács az irat egyes részeit szóban ismertesse vele (elsőfokú ítélet 26. oldal utolsó és 27. oldal első bekezdés).
- [9] Az indítványozó a hivatalból kézbesített iratokon kívül 6 tanúvallomás és 2 orvosszakértői vélemény lefordítását kérte. Az iratokat a bíróság – az általa értett nyelvre írásban – lefordította és az indítványozónak megküldte. Az indítványozó álláspontja szerint azonban az egész nyomozati iratanyagot le kellett volna fordítani arab nyelvre, mert – ügyvédje segítségével – előzetesen nem tudta eldönteni, hogy annak mely részei bírnak relevanciával számára. Kifogását védője útján a másodfokú bíróságnál is előterjesztette, de az ítélet tábla csak szóbeli indokolásában tért ki erre a kérdésre azzal, hogy Európa több országában még ennyit sem kellett volna lefordítani a terhelt számára. Az indítványozó álláspontja szerint az iratismertetés alkalmával nincs arra mód, hogy az ezer oldalnál is terjedelmesebb nyomozati iratot az anyanyelvén ismertessék. Az indítványozó szerint téves a nyomozó hatóság és a bíróság azon állítása, hogy csak a kézbesítendő iratokat kell lefordítani, mert a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) rendelkezései szerint [Be. 193. § (1)–(2) bekezdés] a teljes nyomozati iratot megismerheti, arról másolatot kaphat, így a teljes iratanyagot kellett volna részére lefordítani.
- [10] 3. Az Alkotmánybíróság főtárgya 2017. november 28-án az indítványozót hiánypótlásra hívta fel azzal, hogy csak az ügy érdemében hozott jogerős bírói döntés vagy a bírósági eljárást bejező egyéb döntés ellen nyújthat be az Abtv. 27. § alapján alkotmányjogi panaszt, továbbá a beadvány nem tartalmaz alkotmányjogi érvekkel alátámasztott indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.
- [11] Az indítványozó 2018. január 3-án – határidőben – kiegészítette alkotmányjogi panaszát azzal, hogy nem a Fővárosi Törvényszék elsőfokú ítéletének, hanem a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 8.Bf.390/2016/34. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [12] Az indítvány-kiegészítés szövegszerűen megjelölte az Alaptörvény XV. és XXVIII. cikkeinek minden bekezdését, de kizárólag a XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdéseihez kapcsolódó kifogását indokolta. Az indítványozó álláspontja szerint a fegyveregyenlőség elve sérült azzal, hogy az iratanyag teljes fordításának hiányában nem tudott megfelelően felkészülni a védekezésre. Az indítvány a 6/1998. (III. 11.) AB határozatra utalással kifejtette, hogy nem elégséges az, ha csak védője tud a nyomozati anyagból felkészülni. A fegyveregyenlőség elvéből következik, hogy a terheltnek és védőjének joga van ahhoz, hogy az iratokról másolatot kapjon, azokat birtokolhassa, használhassa. Az indítványozó álláspontja szerint az iratok átadásának a kötelezettsége nem az iratok pusztá birtoklását jelenti olyan módon, hogy „egy szót sem ért belőle”, mivel ennél fogva elzárják őt a valós felkészüléstől, védekezéstől. A teljes iratanyagot azért kellett volna lefordítani számára, hogy kellőképpen felkészülhessen a védekezésre.

II.

- [13] Az Alkotmánybíróság eljárása során az alábbi jogszabályi rendelkezéseket vette figyelembe.

1. Az Alaptörvénynek az alkotmányjogi panaszban hivatkozott rendelkezései:

„ XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.

(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, szülei vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

[...]

(3) A büntetőeljárás alá vont személynek az eljárás minden szakaszában joga van a védelemhez. A védő nem vonható felelősségre a védelem ellátása során kifejtett véleménye miatt.”

[14] 2. A Be. hivatkozott rendelkezései:

„9. § (1) A büntetőeljárás nyelve a magyar. A magyar nyelv nem tudása miatt senkit sem érhet hátrány.

(2) A büntetőeljárásban mind szóban, mind írásban mindenki az anyanyelvét, törvénnyel kihirdetett nemzetközi szerződés alapján, az abban meghatározott körben regionális vagy nemzetiségi nyelvét vagy - ha a magyar nyelvet nem ismeri - az általa ismertként megjelölt más nyelvet használhatja.

(3) Annak a határozatnak és más hivatalos iratnak a lefordításáról, amelyet e törvény szerint kézbesíteni kell, az a bíróság, ügyész, illetőleg nyomozó hatóság gondoskodik, amelyik a határozatot meghozta, illetőleg a hivatalos iratot kibocsátotta.”

„43. § (2) A terhelt jogosult arra, hogy

[...]

b) – ha e törvény másképp nem rendelkezik – az eljárási cselekményeknél jelen legyen, az eljárás során az őt érintő iratokba betekintsen [...]”

„186. § (1) Aki a nyomozási cselekményen jelen lehet, az arról készült jegyzőkönyvet nyomban megtekintheti.

(2) A gyanúsított, a védő és a sértett a nyomozás során is megtekintheti a szakvéleményt, az egyéb iratokat pedig akkor, ha az a nyomozás érdekeit nem sérti.

(3) A gyanúsított és a védő jogosult arra, hogy azokról az iratokról, amelyeket megtekinthet, másolatot kapjon.”

„193. § (1) A nyomozás elvégzése után az ügyész vagy – ha az ügyész másképp nem rendelkezik – a nyomozó hatóság a gyanúsítottnak és a védőnek az erre kijelölt helyiségben átadja a nyomozás iratait. Lehetővé kell tenni, hogy a gyanúsított és a védő az esetleges vádemelés alapjául szolgáló összes iratot - kivéve a zártan kezelt iratokat - megismerhesse.

(2) Az iratok megtekintésének határnapjáról a gyanúsítottat és a védőt értesíteni kell, a fogva levő gyanúsítottat a határnapra - kérésére - elő kell állítani. A gyanúsított és a védő a nyomozás kiegészítését indítványozhatja, egyéb indítványokat és észrevételeket tehet, az iratokról másolatot kérhet. A gyanúsítottat erre a jogára figyelmeztetni kell.”

III.

[15] 1. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak.

[16] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. §-ára alapozott alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve. A Fővárosi Ítéltábla 8.Bf.390/2016/34. számú jogerős ítéletét az indítványozó – az alkotmányjogi panaszban foglaltak szerint – magyar nyelven 2017. július 27-én vette át a Tiszalöki Országos Büntetés-végrehajtási Intézetben. Az indítványozó részére a másodfokú ítélet arab fordítását – a kézbesítési ív szerint – 2017. október 3-án kézbesítették. Az alkotmányjogi panasz az első fokon eljáró Fővárosi Törvényszékhez 2017. szeptember 27-én érkezett. Tekintettel azonban arra, hogy az alkotmányjogi panasz postára adásának időpontját igazoló boríték az elsőfokú bíróság szerint az iratok között nem áll rendelkezésre, így az Alkotmánybíróság – az előzőekben rögzített körülmények mérlegelése alapján – a panaszt határidőben benyújtottnak tekintette.

[17] 2. Az indítvány részben eleget tesz az Abtv. 52. § (1), illetve (1b) bekezdésében foglalt, a határozott kérelemre vonatkozó követelményeknek, mert az ügy érdemében hozott ítélet ellen nyújtották be és tartalmazza az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (Abtv. 27. §), az Alaptörvény sérülni vélt

rendelkezéseit (XV. cikk, XXVIII. cikk), a támadott bírósági határozatot (Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 8.Bf.390/2016/34. számú ítélete). Az indítvány kifejezett kérelmet tartalmaz arra nézve, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a másodfokú ítélet alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azt, így a határozott kérelem alkotmányos feltételeinek ebben a vonatkozásban eleget tesz.

- [18] Az indítvány-kiegészítés a sérelmezett cikkek tekintetében az Alaptörvény XV. cikkének és XXVIII. cikkének minden bekezdését megjelölte, de alkotmányjogi szempontból értékelhető indokolást kizárólag a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt fegyveregyenlőség, illetve a XXVIII. cikk (3) bekezdésében rögzített védelemhez való jog tekintetében tartalmaz.
- [19] Az Alaptörvény XV. cikk tekintetében a jogi képviselővel eljáró indítványozó kizárólag utalt a hátrányos megkülönböztetésre, amely szerint indokolatlan megkülönböztetésben részesítették a teljes fordítás mellőzésével azon elítéltekhez képest, akik a magyar nyelvet értik. Alkotmányjogi szempontból értékelhető indokolás hiányában – a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt fegyveregyenlőség és a (3) bekezdésben rögzített védelemhez való jog kivételével – az Alkotmánybíróság a XV. cikk, továbbá a XXVIII. cikk tekintetében a panaszt érdemi vizsgálatra alkalmatlannak tartotta.
- [20] 3. Az Abtv. 27. § a) pontja értelmében az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti. Az alapul szolgáló büntető ügyben az indítványozó terhelt volt, így az alkotmányjogi panasz benyújtására jogosultnak és egyben érintettnek tekinthető.
- [21] 4. Az Abtv. 27. § b) pontjában foglaltak szerint a bírói döntéssel szemben alkotmányjogi panasz akkor terjeszthető elő, ha az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette vagy a jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó a jogerős másodfokú bírósági határozat ellen nyújtotta be a panaszát és rendkívüli perorvoslatot nem vett igénybe. Az Ügyrend 32. § (1) bekezdése szerint az Abtv. 27. § b) pontjában foglalt jogorvoslati lehetőség kimerítésének kötelezettsége nem vonatkozik a felülvizsgálatra mint rendkívüli jogorvoslatra. Az Alkotmánybíróság ennek alapján rögzíti, hogy az indítvány ezen feltételnek eleget tett.
- [22] 5. Az Alkotmánybíróság ezután az Abtv. 29. §-ában rögzített, az indítvány befogadásához szükséges további feltételek fennállását vizsgálta.
- [23] Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltétele, hogy az a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [24] Az indítványozó álláspontja szerint a teljes nyomozati iratot le kellett volna fordítani számára, mert az iratok átadásának a kötelezettsége álláspontja szerint nem pusztán azt jelenti, hogy azokat fizikailag birtokolhassa, hanem azt hivatott szolgálni, hogy az általa értett nyelven azokból felkészülhessen.
- [25] Az Ügyrend 31. § (6) bekezdése lehetővé teszi, hogy az előadó alkotmánybíró a panasz befogadásáról szóló döntés helyett a panasz érdemi elbírálását tartalmazó határozat-tervezetet terjesszen a testület elé, így jelen ügyben az Alkotmánybíróság az indítvány befogadásáról és érdeméről egyszerre döntött.
- [26] Az Alkotmánybíróság tanácsa az indítványt azért vizsgálta érdemben, mert az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy vizsgálata során alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek tekintette, hogy a fegyveregyenlőség elvéből és a védelemre való felkészülés részjogosítványából a teljes nyomozati irat lefordításának a kötelezettsége alkotmányos szempontból levezethető-e.

IV.

- [27] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [28] 1. Az indítványozó álláspontja szerint annak következtében sérült a tisztességes eljáráshoz, különösen annak részjogosítványát képező fegyveregyenlőséghez, valamint a védelemhez való joga, hogy a nyomozati iratokat

nem fordították le teljes terjedelmében az indítványozó anyanyelvére, és iratismertetéskor csak tolmács állt a rendelkezésére a nyomozati iratok tanulmányozásához.

- [29] Az indítványozó a 6/1998. (III. 1.) AB határozatban foglaltakra hivatkozással állítja, hogy a nyomozati iratok átadásának a kötelezettsége nemcsak azok fizikai birtoklásának a lehetővé tételét jelenti – miközben a terhelt „egy szót sem ért belőle” –, hanem a teljes körű lefordításukat is. Álláspontja szerint az, hogy a bíróság azzal, hogy eldöntötte, mely iratot nem kell lefordítani, mert „irreleváns az érdemi védekezés szempontjából”, megsértette a fegyveregyenlőség elvét, és megszabta azon iratok körét, amelyekből a terhelt a védekezésére személyesen felkészülhetett.
- [30] 2. Az Alkotmánybíróság elsőként áttekintette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárás körébe tartozó fegyveregyenlőséggel, majd az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésében rögzített védelemhez való joggal kapcsolatos és az ügy megítélése szempontjából releváns alkotmányos elveket.
- [31] Az Alkotmánybíróság a tisztességes eljáráshoz való jog lényegéről kialakított álláspontját elvi jelentőséggel először valóban az indítványozó által is hivatkozott 6/1998. (III. 11.) AB határozatban foglalta össze, amelyet később több döntésében továbbfejlesztett [5/1999. (III. 31.) AB határozat, ABH 1999, 75.; 14/2002. (III. 20.) AB határozat, ABH 2002, 101, 108.; 15/2002. (III. 29.) AB határozat, ABH 2002, 116, 118-120.; 35/2002. (VII. 19.) AB határozat, ABH 2002, 199, 211.]. Az Alaptörvény hatálybalépése után az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatban megerősítette a tisztességes eljáráshoz való joggal kapcsolatos korábbi gyakorlatát, és megállapította, hogy a tisztességes eljáráshoz való jogból fakadó – az Alkotmánybíróság által korábbi gyakorlatában kimunkált – alkotmányos követelmények nemcsak a szabályozási környezettel, hanem az egyedi bírói döntésekkel szemben is érvényesíthetők (Indokolás [27]).
- [32] A tisztességes eljárás (*fair trial*) olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek együttes figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes. A tisztességes eljáráshoz való jog több garanciális szabályból áll. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványai különösen: a bírósághoz fordulás joga, a tárgyalás igazságossága, a tárgyalás nyilvánosságának és a bírói döntés nyilvános kihirdetésének a követelménye, a törvény által létrehozott bíróság, a bírói függetlenség és a pártatlanság kívánalma, továbbá az észszerű határidőn belüli elbírálás követelménye. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése *de facto* nem rögzíti, de az Alkotmánybíróság értelmezése szerint része a tisztességes eljárásnak az is, hogy az eljárásban biztosítva legyen a fegyverek egyenlősége [22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49]; 2/2017. (II. 10) AB határozat, Indokolás [48]–[50]].
- [33] A fegyveregyenlőség a büntetőeljárásban azt biztosítja, hogy a vádnak és a védelemnek egyenlő esélye és alkalma legyen arra, hogy a tény- és jogkérdésekben véleményt formálhasson és állást foglalhasson. A fegyverek egyenlősége nem minden esetben jelenti a vád és a védelem jogosítványainak teljes azonosságát, de mindenképpen megköveteli, hogy a védelem a váddal összevethető súlyú jogosítványokkal rendelkezzen. Ezáltal biztosítható, hogy az ügyben releváns adatokat a vád, illetve a terhelt és a védő ugyanolyan teljességben és mélységben ismerhessék meg. Itt érintkezik a tisztességes eljárás elve a védelemhez való jog hatékonyságának és a védelemre való felkészülés idejének és eszközeinek követelményével [6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 96.].
- [34] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépése után a védelemhez való joggal kapcsolatban a 8/2013. (III. 1.) AB határozatban rögzítette, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésében biztosított jog értelmezésekor irányadónak tekinti a korábbi alkotmánybírósági gyakorlatban kimunkált alkotmányos tételeket.
- [35] A védelemhez való jog alkotmányos büntetőeljárás alapelve az eljárás egész menetében számtalan részletszabályban ölt testet. Az Alkotmánybíróság rögzítette azt is, hogy a terhelt és a védő jogainak együttes szemlélete alapján lehet a védelemhez való jogot alkotmányos szempontból megítélni [8/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [25]–[27]; 25/1991. (V. 18.) AB határozat, ABH 1991, 414, 415.]
- [36] A védelemhez fűződő alkotmányos alapjogot a Be. rendelkezései részletezik. A terhelt személyesen védekezhet, de védelmét az eljárás bármely szakaszában védő is elláthatja. A bíróság, az ügyész és a nyomozó hatóság biztosítja, hogy az, akivel szemben a büntetőeljárást folytatják, a Be.-ben meghatározott módon védekezhessen [Be. 5. § (1) és (3) bekezdései]. A büntetőeljárásban kötelező a védő részvétele, ha a terhelt a magyar nyelvet, illetve az eljárás nyelvét nem ismeri [Be. 46. § d) pont].
- [37] A védelmet megillető jogok magukban foglalják az ügy megismerését és az ügy előbbre vitelét célzó jogokat is. Az ügy megismerését biztosító jogok közé tartozik a jog a hatósági határozatok, intézkedések megismerésére,

- az iratbetekintésre és a jelenléthez való jog is. Az ügy előbbre vitelét szolgáló jogok közé tartozik az indítványok, észrevételek megtételére, a jogorvoslat benyújtására, a kérdések feltételére, a perbeszéd megtartására való jog {15/2016. (IX. 21.) AB határozat, Indokolás [36]–[39]}.
- [38] A tisztességes eljárás részjogosítványát képező fegyveregyenlőség elve, valamint a védelemhez való jog, azon belül a védelemre való felkészüléshez szükséges idő és eszközök biztosítása jelen ügyben összefonódik az anyanyelv használatával kapcsolatos rendelkezésekkel.
- [39] A Be. szerint a büntetőeljárás nyelve a magyar és a magyar nyelv nem tudása miatt senkit sem érhet hátrány. A büntetőeljárásban mind szóban, mind írásban mindenki az anyanyelvét, törvénnyel kihirdetett nemzetközi szerződés alapján, az abban meghatározott körben regionális vagy nemzetiségi nyelvét vagy – ha a magyar nyelvet nem ismeri – az általa ismertként megjelölt más nyelvet használhatja. Annak a határozatnak és más hivatalos iratnak a lefordításáról, amelyet a Be. szerint kézbesíteni kell, az a bíróság, ügyész, vagy nyomozó hatóság gondoskodik, amelyik a határozatot meghozta, illetőleg a hivatalos iratot kibocsátotta [Be. 9. § (1)–(3) bekezdés].
- [40] A jogszabályi rendelkezéseken alapuló bírói gyakorlat szerint a nem magyar anyanyelvű terheltnek le kell fordítani írásban a büntetőügy lényeges iratait, így a szabadságelvonásról szóló határozatot, a vádiratot és minden ügydöntő határozatot. A hazai bírói gyakorlat szerint tehát nem kell a nyomozati iratokat teljes terjedelmében lefordítani a nem magyar anyanyelvű terhelt részére, csak azokat, amelyeket a bíróság relevánsnak tart [pl. EBD2013.B.1.II., Fővárosi Ítélet tábla 4.Bkf.10.720/2012.].
- [41] 3. A büntető ügyekben szükséges fordítás és tolmácsolás tekintetében az európai nemzetközi jogi szabályozásból eredő elvárások hasonló módon egységesen szintén azt rögzítik, hogy nem kell minden egyes iratot a terhelt anyanyelvére lefordítani.
- [42] Az Európai Parlament és a Tanács 2010/64/EU Irányelve (a továbbiakban: Irányelv) – amelyhez kapcsolódó büntetőjogi jogharmonizációt az egyes büntetőjogi tárgyú törvények és ehhez kapcsolódó más törvények módosításáról szóló 2013. évi CLXXXVI. törvény 122. § (1) bekezdése végrehajtotta – a büntetőeljárás során igénybe vehető tolmácsoláshoz és fordításhoz való jogról rögzíti, hogy „[a] tisztességes eljárás biztosítása megköveteli, hogy a lényeges iratokat vagy legalább azok releváns részeit ezen irányelv rendelkezéseivel összhangban lefordítsák a gyanúsítottak vagy a vádlottak javára. Bizonyos iratokat, így bármely szabadságelvonást elrendelő határozatot, bármely vádat illetőleg vádiratot, és bármely ítéletet e célból mindig lényegesnek kell tekinteni, és ezért azokat le kell fordítani. A tagállamok hatósága dönti el – hivatalból, vagy a gyanúsítottak vagy a vádlottak vagy jogi képviselőjük kérésére –, hogy mely egyéb iratok lényegesek a tisztességes eljárás biztosításához, amelyeket ezért szintén le kell fordítani” (30. bekezdés). Az Irányelv rögzíti azt is, hogy a védelem szintje soha nem csökkenhet az Emberi Jogok Európai Egyezménye (a továbbiakban: EJE) és az Európai Unió Chartája által biztosított, valamint az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJE) vagy az Európai Unió Bíróságának az esetjogában értelmezett standardok alá (32. bekezdés).
- [43] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az általa nyújtott alapjogvédelem szintje nem lehet alacsonyabb, mint az EJE által meghatározott jogvédelem szintje. Ennek feltétele, hogy az Alaptörvény ugyanúgy fogalmazza meg az alapjog lényegi tartalmát, mint valamely nemzetközi szerződés, így különösen az EJE {legutóbb pl. 2/2017. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [65], 15/2016. (IX. 21.) AB határozat, Indokolás [42], 30/2015. (X. 15.) AB határozat, Indokolás [35]}. Tekintettel arra, hogy az EJE 6. cikk 1. bekezdése az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jogot és az EJE 6. cikk 3. bekezdésének c) pontja és az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésének első mondata a védelemhez való jogot lényegileg azonosan rögzíti, így az alkotmányos jogvédelem szintje nem lehet alacsonyabb az EJE gyakorlata alapján megállapítható mértéknél. Az Alkotmánybíróság ezért áttekintette az EJE gyakorlatából a védelemhez való jog gyakorlása során az anyanyelv használata, valamint a tolmácsolás, illetve a fordítás tekintetében megfogalmazott fontosabb elveket.
- [44] Az EJE 6. cikk (3) bekezdés e) pontja szerint „[m]inden bűncselekménnyel gyanúsított személynek joga van – legalább – arra, hogy] ingyenes tolmács álljon rendelkezésére, ha nem érti, vagy nem beszéli a tárgyaláson [bíróságon] használt nyelvet.”
- [45] Az EJE álláspontja szerint a terhelt számára biztosítani kell azt, hogy képes legyen az eljárást követni és tájékoztatni a jogi képviselőjét arról, amit a védelme érdekében felhozni kíván. Jogi képviselő esetén sem elegendő, ha csak a jogi képviselő beszéli és érti a bíróság nyelvét, vagyis a terheltnek ebben az esetben is ingyenes tolmácsot kell biztosítani [Kamasinski kontra Ausztria, (9783/82), 1989. december 12., 74. §, Cuscani kontra

- Egyesült Királyság*, (32771/96), 2002. szeptember 24., 38. §]. Az ingyenes tolmácsolás azonban a bíróság és a terhelt közötti információáramlásra terjed ki és nem foglalja magában a terhelt és jogi képviselője közötti kommunikáció biztosítását [X. *kontra Ausztria*, (6185/73), 1975. május 29-i bizottsági döntés].
- [46] Az EJEB hangsúlyozta továbbá, hogy az EJEE 6. cikk (3) bekezdés e) pontja azért használja a „tolmács” (*interpreter*) és nem a „fordító” (*translator*) kifejezést, mert arra kíván utalni, hogy a szóbeli nyelvi fordítási segítség általában elegendő az EJEE elvárásainak a teljesítéséhez [*Hermi kontra Olaszország* [GC], (18114/02), 2006. október 18., 70. §]. Az EJEE által előírt tolmácsolási segítség ugyanis csak azt kívánja biztosítani, hogy a terhelt értse az ellene folyó eljárást és képes legyen az eseményekről szóló saját verzióját a bíróság elé tární [*Kamasinski kontra Ausztria*, (9783/82), 1989. december 12., 74. §, *Güngör kontra Németország*, (31540/96), 2011. május 17-i határozat, *Protopapa kontra Törökország*, (16084/90), 2009. február 24., 80. §].
- [47] Az EJEB rögzítette azt is, hogy a tolmács nem számít az EJEE 6. cikk (1) bekezdésében foglalt bíróság tagjának, így vele szemben a függetlenség és a pártatlanság nem követelmény. A tolmácsolási szolgáltatás a védekezéshez nyújtott hatékony segítséget szolgálja, de a tolmács magatartása nem képezheti alapját a tisztességes eljáráshoz való jog megsértésének [*Ucak kontra Egyesült Királyság*, (44234/98), 2002. január 24-i határozat].
- [48] Az EJEB álláspontja szerint az EJEE 6. cikk (3) bekezdés e) pontja az ingyenes tolmácsolás és fordítás jogát a büntető ügyben szereplő minden olyan irat és szóbeli nyilatkozat tekintetében biztosítja, amely ahhoz szükséges, hogy a terhelt megértse, milyen eljárás folyik ellene, illetve ahhoz, hogy a tisztességes eljárás előnyeivel élhessen [*Luedicke, Belkacem és Koc kontra Németország*, (7132/75), 1978. november 28, 48. §, *Hermi kontra Olaszország* [GC], (18114/02), 2006. október 18., 69. §]. Az EJEB szerint az EJEE azonban nem követeli meg azt, hogy az eljárás összes írásbeli dokumentumát írásban lefordítsák. Például önmagában az ítélet írásbeli fordításának a hiánya sem eredményez automatikusan egyezményesértést [*Kamasinski kontra Ausztria*, (9783/82), 1989. december 12., 74. §].
- [49] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint sem a tisztességes eljárás részjogosítványát képező fegyveregyenlőség elvéből, sem pedig a védelemre való felkészüléshez szükséges idő és eszközök biztosításának alkotmányos követelményéből nem következik a nyomozati iratok teljes körű lefordításának a követelménye. Az Alkotmánybíróság feladata az, hogy a büntetőeljárás alkotmányos kereteit határozza meg. Jelen ügy szempontjából ez azt jelenti, hogy a terheltnek rendelkeznie kell azokkal a feltételekkel (eszközökkel és megfelelő idővel), amelyek a vád és a bírói döntések megértését, az eljárás eseményeinek, különösen a bizonyítás menetének és a lényegének a követését, továbbá az azokra történő reagálást biztosítják. A Be. mindezt számos részletszabállyal segíti elő, amelyből az Alkotmánybíróság kiemeli az ingyenes tolmácsnak az eljárásban történő kötelező részvételét, amely a nyelvi nehézségeket hivatott áthidalni és a bírósággal való kommunikációt biztosítja (Be. 9. §, 114. §). Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a hatályos büntető eljárási törvény szerint a tolmácsra a szakértőre vonatkozó szabályokat kell alkalmazni, így a tolmács pártatlanságát a Be.-ben rögzített kizárási szabályok biztosítják [Be. 114. § (3) bekezdés, 103. §], amelyek az információk megfelelő átadásának jogi garanciáját képezik. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a védő – különösen a meghatalmazott védő – kötelező részvétele nemcsak a jogi szakértelem tekintetében járul hozzá az említett alkotmányos elvárás érvényesüléséhez, hanem az egyes részletek megértéséhez, tudatosításához is hozzá kell, hogy segítse a terheltet.
- [50] Mindezen alkotmányos elvárásokból kiindulva az Alkotmánybíróság a továbbiakban azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló büntető ügyben az előzőekben feltárt elvek érvényesültek-e.
- [51] 4. Az Alkotmánybíróság a büntető ügy iratait bekérte és a bemutatott elvek fényében az ügyet a konkrét tények alapján részleteiben is áttekintette.
- [52] Az indítványozó kifogásolta, hogy az iratismertetéskor jelen lévő tolmács segítségével nem volt arra módja, hogy az iratokat megismerje, mert azok olyan nagy terjedelműek voltak, hogy az iratismertetéshez rendelkezésre álló idő alatt nem lehetett volna lefordítani.
- [53] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a terhelt az iratismertetési jegyzőkönyvet nem írta alá, hanem arra arab nyelven kézírással rögzítette, hogy az iratokat nem kívánja tanulmányozni. A tolmács által a szöveg alá írt gyorsfordítás szerint „[név] vagyok: Megtagadom a 2 dosszié megtekintését, ami magyarul van írva, azért nem kérem. A tolmács lefordítaná nekem, de ez nagyon sok lenne, amire (sic!) én képtelen vagyok meghallgatni. Kérem szépen az ügyészséget, hogy írásban küldjék el nekem arab nyelven, amit fontosnak találnak. Fel akarom készíteni magam a bírósági tárgyalásra.” A bírósági iratok szerint az indítványozó az eljárás további szakaszában sem kért kirendelt tolmács igénybe vétele útján további irattanulmányozást, hanem kizárólag a teljes nyomozati irat írásbeli arab fordítására tartott igényt.

- [54] A Fővárosi Törvényszék ítéletének indokolásában rögzítette, hogy „a nyomozati iratok mennyiségileg döntő része nem is bír relevanciával és lényegtelen az érdemi védekezés szempontjából” (elsőfokú ítélet 26. oldal utolsó bekezdés).
- [55] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a nyomozati irat négy kötetben összesen 1507 számozott oldalt tartalmaz. A számozás az egyoldalas nyomtatás miatt több száz üres oldalra is kiterjed, vagyis az információt tartalmazó oldalak száma lényegesen kevesebb. Az információt hordozó oldalak továbbá 139 oldal fénykép-mellékletet, és 179 oldalt kitevő díjmegállapító határozatot és díjjegyzéket tartalmaznak. A nyomozati iratokból az eljárás lefolytatásához szükséges technikai információt hordozó oldalak számát leszámítva tehát az ügy érdeméhez megközelítőleg csupán az iratok egyharmada kapcsolódik.
- [56] Az indítványozó nem vitatta, hogy az összes nyomozati irat magyar nyelven a rendelkezésére áll, továbbá a vádiratot, valamint 6 tanúvallomást és 2 orvosszakértői véleményt a bíróság lefordított részére. Az indítványozó a kirendelt arab tolmács fordítását nehezen tudta követni, így egy esetben libanoni tolmács kirendelését kérte. A Fővárosi Törvényszék 7.B.170/2016/30. számú 2016. június 16-án kelt végzésével ennek a kérelemnek helyt adott és egy másik tolmácsot rendelt ki. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint mindezek alapján az indítványozó a nyomozati iratok releváns részleteinek tolmács segítségével történő áttekintéséhez reális lehetőséget kapott.
- [57] Az Alkotmánybíróság emlékeztet továbbá arra, hogy a védelemhez való jog érvényesülése tekintetében a vádlott és a védő jogait együttesen kell szemlélni. Mivel az iratokat teljes terjedelemben a terhelt védője áttanulmányozhatta és megismerhette, így az Alkotmánybíróság nem tudta elfogadni az indítványozó azon kifogását, hogy lényeges részletekkel védekezésének kifejtése során nem lehetett tisztában.
- [58] Az Alkotmánybíróság megállapította továbbá, hogy az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló büntetőeljárás bírósági szakaszában a Fővárosi Törvényszék 3 érdemi (2016. május 20, július 8., szeptember 8.) elsőfokú tárgyalást tartott. Mindegyik tárgyaláson jelen volt a vádlott védője, valamint az anyanyelvi tolmács. Az utolsó két tárgyaláson a nagykövetség konzuli képviselője is részt vett. A Fővárosi Ítéltábla 2017. május 24-én tartott nyilvános ülésén ugyancsak részt vett a terhelt meghatalmazott védője és az anyanyelvi tolmács. Az indítványozónak a tárgyalásokon és azok közötti több hónapos időközben módja volt védelmi stratégiáját egyeztetni meghatalmazott védőjével, valamint írásban és a tárgyaláson szóban reagálni az eljárás minden egyes cselekményére, mozzanatára.
- [59] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozó rendelkezett azokkal a feltételekkel, eszközökkel és a megfelelő idővel, amely a védelemre való felkészüléshez szükséges, továbbá rendelkezésére állt minden lényeges információ és nyelvi segítség, amely a vád, az eljárási cselekmények lényegének a megértéséhez, illetve azokkal kapcsolatos álláspontjának a kifejtéséhez szükséges volt.
- [60] Az Alkotmánybíróság rögzítette, hogy az érdemi vizsgálat során nem tapasztalt az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való joga részét képező fegyveregyenlőség és a XXVIII. cikk (3) bekezdésben rögzített védelemhez való jogának részét képező védekezésre való felkészülés jogosítványát sértő, és az ügy érdemére kiható alaptörvény-ellenességet, így az alkotmányjogi panaszt mindazon indokok alapján elutasította.

Budapest, 2018. június 26.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1998/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3245/2018. (VII. 11.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Stumpf István* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 416. § (4) bekezdés *d*) pontja és 417. § (1) bekezdés I. pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] Az indítványozó képviselőjének egy magánszemély ellen tett feljelentése alapján a Békéscsabai Rendőrkapitányság jelentős vagyoni hátrányt okozó hűtlen kezelés büntette miatt rendelt el nyomozást, amelyet később – bűncselekmény hiányában – megszüntetett. Az indítványozó a nyomozó hatóság nyomozást megszüntető határozatával szemben panaszt nyújtott be, amelyet az Orosházi Járási Ügyészség elutasított, ezért az indítványozó – mint pótmagánvádló – jogi képviselője útján vádindítványt nyújtott be a Békéscsabai Járásbíróságra. A Békéscsabai Járásbíróság a vádlottat ítéletében felmentette, de ezt az ítéletet a másodfokon eljáró Gyulai Törvényszék végzésével hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására utasította. A megismételt eljárás során a Békéscsabai Járásbíróság ítéletében a vádlottat felmentette, amelyet a Gyulai Törvényszék mint másodfokú bíróság végzésében helybenhagyott. Az indítványozó a jogerős bírósági döntés ellen a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 416. § (1) bekezdés *a*) pontja szerinti felülvizsgálati indítványt nyújtott be a vádlott terhére, amelyet a Kúria a Bfv.I.1373/2016/2. számú végzésében – mint nem jogosulttól származót – elutasított.
- [3] A Kúria végzése indokolásában utalt arra, hogy a Be. 417. § (1) bekezdés I. pontja értelmében a terhelt terhére kizárólag az ügyész jogosult felülvizsgálati indítvány benyújtására, a pótmagánvádlót (és magánvádlót) ilyen jogosultság nem illeti meg. Emellett megállapította azt is, hogy a Be. 416. § (4) bekezdés *d*) pontja szerint a Be. 416. § (1) bekezdés *a*) pontjában írt okból nincs is helye felülvizsgálatnak a terhelt terhére a pótmagánvádas eljárásokban.
- [4] 2. Az indítványozó ezt követően fordult alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz, amelyben kifejtette, hogy a Kúria Bfv.I.1373/2016/2. számú végzésében alkalmazott Be. 416. § (4) bekezdés *d*) pontja ellentétes az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében megfogalmazott diszkrimináció tilalmával „együtt olvasott”, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt „tisztességes eljárásához való joggal, úgymint a bíróság előtti egyenlőség elvének az eljárásjogban megjelenő fegyverek egyenlőségének (»ügyfélegyenlőség«)” elvével.
- [5] Az indítványozó mindenekelőtt felidézte az Alkotmánybíróságnak az 1/1994. (I. 7.) AB határozatától kezdve követett azon gyakorlatát, amely szerint a felülvizsgálat – mint rendkívüli jogorvoslat – a jogorvoslatához való alkotmányos alapjog rendelkezésével összefüggésbe nem hozható. Így tehát – mivel a felülvizsgálat az alkotmányosan megkövetelt rendes jogorvoslaton túlmenő rendelkezés – a törvényhozónak szabadságában áll ennek tartalmát és korlátait meghatározni. Az indítványozó azonban kifejtette – idézve a fentebb említett AB határozatot, illetve a 42/2004. (XI. 9.) AB határozatra utalva –, hogy amennyiben a törvényhozó mégis úgy dönt, hogy biztosítja e rendkívüli jogorvoslat lehetőségét, abban az esetben ennek korlátozása során figyelemmel kell lennie más alapjogokra is (például diszkrimináció tilalma) és a korlátozás alkotmányosságának vizsgálata ezen alapjogok tekintetében nem kizárt.

- [6] Az indítványozó – szintén utalva az alkotmánybírói gyakorlatra – kifejtette továbbá, hogy a tisztességes eljárás tágabb fogalmának egyik összetevője, a fegyverek egyenlőségének elve, amely biztosítja, hogy a büntető-eljárás során a vádnak és védelemnek egyenlő esélye és alkalmá legyen arra, hogy tény-, és jogkérdésben véleményét formálhasson és állást foglalhasson. Mindez nem minden esetben jelenti a vád és védelem jogosítványainak teljes azonosságát, de mindenképpen megköveteli, hogy a védelem a váddal összevethető súlyú jogosítványokkal rendelkezzen. Az indítványozó álláspontja szerint a támadott Be. rendelkezés kétségbe vonja a fegyverek egyenlőségének elvét, mivel – míg a védelem korlátozás nélkül fordulhat a legfőbb bírói fórumhoz, addig – a pótmagánvádló teljesen elesik a felülvizsgálat lehetőségétől. Az aszimmetrikusan biztosított jogorvoslathoz való jog azonban a tisztességes eljárás lényegéhez tartozó fegyverek egyenlőségének követelményét még látszólag sem juttatja érvényre és a csupán a védelem számára biztosított lehetőség hátrányosan különbözteti meg a másik felet, azaz a vádat a jogorvoslathoz való (egyenlő) hozzáférés szempontjából.
- [7] Mindezekre figyelemmel az indítványozó kérte a 416. § (4) bekezdés *d*) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.

II.

- [8] Az Alkotmánybíróság által figyelembe vett jogszabályi rendelkezések:

- [9] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezése:

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

- [10] 2. A Be. alkalmazott rendelkezései:

„416. § (1) Felülvizsgálatnak a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen akkor van helye, ha
a) a terhelt felmentésére vagy az eljárás megszüntetésére, illetve a terhelt bűnösségének megállapítására, továbbá kényszergyógykezelésének elrendelésére a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor,
[...]

(4) Nincs helye felülvizsgálatnak

[...]

d) a terhelt terhére az (1) bekezdés *a*) pontjában írt okból (...) pótmagánvád alapján folytatott eljárásban.”

„417. § (1) Felülvizsgálati indítvány benyújtására jogosult

I. a terhelt terhére az ügyész,”

III.

- [11] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie.
- [12] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszát határidőn belül terjesztette elő.
- [13] Az indítvány a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek az alábbiak szerint csak részben felel meg. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit és megjelöli a sérelmezett jogszabályi rendelkezést és kifejezetten kéri annak megsemmisítését. Ugyanakkor a diszkrimináció tilalma vonatkozásában – szemben a tisztességes bírói eljáráshoz való joggal – nem jelöli meg az Alaptörvényben biztosított jog lényegét és megfelelő indokolást sem tartalmaz, így nem tesz eleget az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) és *e*) pontjaiban foglaltaknak. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint ugyanis az indokolás hiánya {lásd

például: 3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]; 3245/2016. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [10], [13]} az ügy érdemi elbírálásának akadálya.

- [14] 3.2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz – a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog tekintetében – az Abtv. 26. § (1) bekezdésében, valamint az Abtv. 29–31. §-aiban foglalt tartalmi feltételeket kimeríti-e. Az egyedi ügyben való érintettség megállapítható, mivel az indítványozó a panasszal támadott ügyben pótmagánvádlóként járt el. Megállapítható továbbá, hogy az indítványozónak a támadott határozattal szemben további jogorvoslati lehetősége nem állt fenn.
- [15] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [16] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek tekinti annak megválaszolását, hogy pótmagánvádas eljárásban a terhelt és védelem számára a pótmagánvádlónál szélesebb körben biztosított rendkívüli jogorvoslat (felülvizsgálat) lehetősége sérti-e a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részemét képező fegyverek egyenlőségének elvét.
- [17] 4. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság a panaszt – az Ügyrend 31. § (6) bekezdését alkalmazva, külön befogadási eljárás mellőzésével – érdemben bírálta el.

IV.

- [18] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [19] 1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a fegyverek egyenlőségének elve sérelmére hivatkozik, amelynek okát abban látja, hogy a pótmagánvádas eljárásban a jogalkotó aszimmetrikus módon biztosította a felülvizsgálat lehetőségét: míg a terhelt javára korlátlanul igénybe vehető e rendkívüli jogorvoslati forma, addig a pótmagánvádló számára nem áll nyitva a lehetőség, hogy a terhelt terhére felülvizsgálati indítványt nyújtson be.
- [20] 1.1. A fegyverek egyenlőségének elve az Alkotmánybíróság következetes gyakorlatában a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog egyik részjogosultságaként részesül alkotmányos védelemben és „a büntetőeljárásban azt biztosítja, hogy a vádnak és a védelemnek egyenlő esélye és alkalma legyen arra, hogy a tény- és jogkérdésekben véleményt formálhasson és állást foglalhasson. A fegyverek egyenlősége nem minden esetben jelenti a vád és a védelem jogosítványainak teljes azonosságát, de mindenképpen megköveteli, hogy a védelem a váddal összevethető súlyú jogosítványokkal rendelkezzen” [lásd: 6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95–96.; 209/B/2003. AB határozat, ABH 2008, 1926, 1938.; 166/2011. (XII. 20.) AB határozat, ABH 2011, 545, 563.; 3231/2013. (XII. 21.) AB határozat, Indokolás [28]; 21/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [97]–[98]; 22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49]; 3265/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [31]; 8/2015. (IV. 17.) AB határozat, Indokolás [63]; 3100/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [107]; 3089/2015. (V. 12.) AB határozat, Indokolás [114]; 2/2017. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [50]; 10/2017. (V. 5.) AB határozat, Indokolás [61]; 3305/2017. (XI. 24.) AB határozat, Indokolás [28]; 3357/2017. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [59]–[60]}.
- [21] 1.2. A fegyverek egyenlősége elvének megfelelő érvényesülésével kapcsolatban az Alkotmánybíróság korábban leszögezte, hogy annak elengedhetetlen feltétele, hogy a szemben álló felek (büntetőügyekben a vád és védelem) jelen legyenek az eljárási cselekményeknél, valamint a vád, illetve a védelem és terhelt ugyanolyan teljességben és mélységben ismerhesse meg az ügyben releváns adatokat [lásd: 6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95–96.; 209/B/2003. AB határozat, ABH 2008, 1926, 1938.; 3357/2017. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [61]}.
- [22] 2. Az indítványozó pótmagánvádlóként vett részt az alapügyben, ezért az Alkotmánybíróság röviden összefoglalja a pótmagánváddal kapcsolatos gyakorlatát. A pótmagánvadás az Alkotmánybíróság állandó gyakorlatában olyan, a vádkorrektívumok rendszerébe tartozó jogintézményként jelenik meg, amely az ügyész közvádlói

monopóliumának gyakorlása eredményeként bizonyos, a sértetteket hátrányosan érintő következmények kiküszöbölésére szolgálhat {14/2002. (III. 20.) AB határozat, ABH 2002, 101, 113.; 42/2005. (XI. 14.) AB határozat, ABH 2005, 504, 522.; megerősítve: 14/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [33]}. Az Alkotmánybíróság leszögezte ugyanakkor azt is, hogy a tisztességes eljáráshoz való jogból nem vezethető le olyan, a sértettet megillető alapjog, amely alapján a büntető igény bíróság általi elbírálása kikövetelhető, vagy kikényszeríthető lenne. [40/1993. (VI. 30.) AB határozat, ABH 1993, 288, 290.; 42/1993. (VI. 30.) AB határozat, ABH 1993, 300, 303.; megerősítve: 3014/2013. (I. 28.) AB végzés, ABH 2013, 1201, 1202.] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság azt is megállapította, hogy a törvényhozónak nem volt alkotmányos – akár a tisztességes eljáráshoz való jogból, akár más alapjogból levezethető – kötelezettsége a pótmagánvád intézményének bevezetésére, így „[a] törvényhozó viszonylag tág mérlegelési jogkörébe tartozik annak eldöntése, hogy a pótmagánvádra milyen esetekben ad lehetőséget, és milyen esetekben zárja ki” {42/2005. (XI. 14.) AB határozat, ABH 2005, 504, 522., megerősítve: 14/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [33]}.

- [23] 3. Az indítványozó által kifogásolt Be. rendelkezéssel a pótmagánvádas eljárás során lehetővé tett felülvizsgálat szabályaiban jelentős változást előidéző, az egyes büntetőjogi tárgyú és ehhez kapcsolódó más törvények módosításáról szóló 2003. évi CLXXXVI. törvény (a továbbiakban: Módtv.) egészítette ki a Be. szabályait 2014. január 1-jei hatállyal. Ezt megelőzően a Be. a terhelt terhére a pótmagánvádlót abban az esetben jogosította fel felülvizsgálati indítvány benyújtására, ha a terheltet felmentették, vagy az eljárást megszüntették [lásd a 2013. december 31. napjáig hatályos Be. 417. § (1) bekezdés *l/b*) pontját].
- [24] Az indítványozó által sérelmezett Be. 416. § (4) bekezdés *d*) pontja kizárja a felülvizsgálatot a terhelt terhére pótmagánvádas eljárásban a 416. § (1) bekezdés *a*) pontjában foglalt okból, azaz abban az esetben, ha a terhelt felmentésére, vagy az eljárás megszüntetésére a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor. Emellett azonban a Módtv. módosította a Be. 417. § (1) bekezdésének I. pontját is és a pótmagánvádlót teljesen kivette a terhelt terhére felülvizsgálati indítványt benyújtó jogosultak köréből. Mindez tehát azt jelenti, hogy a pótmagánvádló 2014. január 1-jével egyáltalán nem jogosult felülvizsgálati indítvány benyújtására pótmagánvádas eljárásban (vesd össze: BH 2016. 80.), míg a terhelt és a védő az általános szabályok szerint jogosult élni a szóban forgó rendkívüli jogorvoslattal (lásd: Be. 416–418. §).
- [25] Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság alkotmányos vizsgálatát – hivatalból – kiterjesztette az indítványozó által kifogásolt jogszabállyal szoros összefüggésben álló Be. 417. § (1) bekezdésének I. pontjára is.
- [26] 4. A pótmagánvádló indítványában azt kifogásolja, hogy míg a jogalkotó a pótmagánvádas eljárásban a terhelt számára az általános szabályok szerint teszi lehetővé felülvizsgálati indítvány benyújtását, addig a pótmagánvádló számára nem biztosítja e lehetőséget.
- [27] Az Alkotmánybíróság korábban megállapította, hogy a felülvizsgálat – mint rendkívüli jogorvoslati forma – az alkotmányosan megkövetelt rendes jogorvoslaton túlmenő jogintézmény, így az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdéséből nem vezethető le a felülvizsgálat lehetőségének kötelező biztosításában testet öltő jogalkotói kötelezettség, így a jogalkotót a tekintetben is széles mérlegelési jog illeti meg, hogy milyen esetben biztosít lehetőséget a felülvizsgálati eljárásra, illetve milyen módon határozza meg tartalmát, korlátait {1/1994. (I. 7.) AB határozat, ABH 1994, 29, 38.; 42/2004. (XI. 9.) AB határozat, ABH 2004, 551, 571.; megerősítve: 3025/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [22]}. Ennek megfelelően a felülvizsgálat intézménye hatályos jogunkban a jogerős döntés ellen – eleve korlátozott körben – igénybe vehető rendkívüli jogorvoslat. [787/D/1999. AB határozat, ABH 2001, 1090, 1094.]
- [28] Ugyanakkor amennyiben a jogalkotó a felülvizsgálat lehetőségének biztosítása mellett dönt, az Alkotmánybíróság hatáskörrel rendelkezik a jogalkotó által biztosított rendkívüli jogorvoslat szabályainak az Alaptörvénnyel való összhangjának a vizsgálatára {23/1998. (VI. 6.) AB határozat, ABH 1998, 182, 188.; 42/2004. (XI. 9.) AB határozat, ABH 2004, 551, 572.; megerősítve: 3020/2018. (I. 26.) AB határozat, Indokolás [37]; hasonlóan: 17/2015. (VI. 5.) AB határozat, Indokolás [98]}.
- [29] 5. Az Alkotmánybíróság az előzőekben ismertetett alkotmányos összefüggések alapján vizsgálta azt, hogy a Be. 416. § (4) bekezdés *d*) pontja és 417. § (1) bekezdés I. pontja összhangban áll-e az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében garantált tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részjogosítványának tekintett fegyverek egyenlőségének követelményével.

- [30] 5.1. Az említett alapelvből a jogalkotóra a pótmagánvádas eljárás lehetőségének megteremtése következményeként az a kötelezettség hárul, hogy a pótmagánvádas eljárás szabályait oly módon alakítsa, hogy a vádnak és védelemnek egyenlő esélye legyen a büntetőjogi felelősség megállapítás kapcsán relevanciával bíró tények a bíróság részére történő közlésére, azokkal kapcsolatban bizonyítási indítvány tételére, azok megismerésére, illetve az azokra vonatkozó álláspont kifejtésére, ezentúl a büntetőügyben felmerülő jogkérdésekkel kapcsolatos álláspontjuk, indítványuk kifejtésére. Ugyanakkor – büntetőeljárás sajátosságaira figyelemmel – a szóban forgó alapelv érvényesülésének intenzitása eltérő lehet a büntetőeljárás különböző szakaszaiban. A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog megszilárdult alkotmánybírószági értelmezéséből következik, hogy a fegyverek egyenlőségének elvét jelentő garanciarendszer érvényesülésének hangsúlyos terepe a büntetőeljárásnak a vádban foglalt cselekmény elbírálására szolgáló, azaz a jogerős döntéssel záruló bírósági szakasza. Azonban – ahogy az Alkotmánybírószág fentebb utalt rá – a fegyverek egyenlőségének elve még ebben az eljárási szakaszban sem jelenti a vád és a védelem jogosítványainak teljes azonosságát (vesd össze: Indokolás [22]).
- [31] Még nagyobb a jogalkotó – a vád és védelem számára eltérő jogosítványok biztosításában testet öltő – szabadsága a büntetőeljárás egyéb szakaszaiban, így például a fegyverek egyenlőségének alkotmányos elve csak korlátozásokkal érvényesülhet a bírósági eljárást megelőző nyomozati szakban. Ugyanis a vádló felügyelete mellett zajló nyomozati szakban még nem a cselekmény bírósági értékelése, hanem annak felderítése a cél, ezért a védelem jogosítványai korlátozottabbak lehetnek {vesd össze: 8/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [28]}.
- [32] Szintén nagyobb, a szemben álló felek jogosítványait érintő eltérésre ad lehetőséget a jogalkotó számára a büntetőeljárásnak a vádban foglalt cselekmény jogerős elbírálását követő, rendkívüli jogorvoslati szakasza, bár itt éppen a védelem és a terhelt számára nyújtott többletjogosítványok lehetőségének a biztosítása indokolható alkotmányosan. Mindez logikusan következik abból, hogy a terhelt és a védő számára abban az esetben nyílnak meg a rendkívüli jogorvoslat lehetősége, ha a terhelt büntetőjogi felelősségének megállapítására, és/vagy valamilyen büntetőjogi szankció kiszabására, alkalmazására került sor vele szemben. A büntetőjogi felelősség megállapítása, szankció kiszabása vagy alkalmazása értelemszerűen hátrányosan érinti a terhelt (alap)jogait, és ez alkotmányos indoka lehet annak, hogy a jogalkotó bizonyos törvénysértések felmerülése esetén lehetőséget adjon a jogerős döntések további vitatására, tehát ez az esetkör olyan kivételes körülménynek minősül, amely okot ad az alkotmányos büntetőjogi garanciák érvényesülése céljából a jogerő tiszteletében megnyilvánuló jogbiztonsággal szemben is a jogorvoslati lehetőségre [lásd *mutatis mutandis*: 10/1992. (II. 25.) AB határozat, ABH 1992, 72, 75.].
- [33] A fentiekben kifejtett alkotmányos összefüggés alapján a jogerőt követően a terhelt javára igénybe vehető rendkívüli jogorvoslati lehetőségek általában szélesebbek. Így például a felülvizsgálat általános szabályai szerint a terhelt javára benyújtandó indítvány – főszabályként – nincs határidőhöz kötve, míg a terhelt terhére csupán a jogerős ügydöntő határozat közlésétől számított hat hónapon belül nyújtható be felülvizsgálati indítvány [lásd: Be. 418. § (1) és (2) bekezdései]. Ezenkívül a jogorvoslat a törvényesség érdekében elnevezésű rendkívüli jogorvoslat esetén, amennyiben azt a terhelt terhére nyújtják be, annak alapossága esetén is csupán (szankció kiszabása, alkalmazása vagy annak súlyosítása nélkül) a törvénysértés megállapítására kerülhet sor, míg ha a terhelt javára nyújtják be, és törvénysértés megállapítására kerül sor, lehetőség van – a korábbi döntéstől eltérően – felmentésre, az eljárás megszüntetésére, vagy a szankció enyhítésére is (lásd: Be. 437. §).
- [34] 5.2. A jogalkotó a pótmagánvádas eljárás biztosításával megteremtette a lehetőségét annak, hogy meghatározott esetkörben és feltételek esetén a sértett kezdeményezze a büntetőigény bíróság általi elbírálását akkor, amikor az állam lemondott a büntetőjogi igény közzévaldó általi érvényesítéséről. Az Alkotmánybírószág megállapította, hogy a pótmagánvádas eljárás szabályai összevethető súlyú jogosítványt biztosítanak a pótmagánvádló és a terhelt, illetve a védelem számára az eljáráson való jelenlét, a releváns adatok megismerése, indítványtétel, és jogkérdésekben történő állásfoglalás tekintetében, sőt mindkét oldal számára fellebbezést is biztosítanak az elsőfokú bírósági döntéssel szemben [vesd össze: Be. 324. § (1) bekezdés].
- [35] Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybírószág megállapítja, hogy nem sérül a fegyverek egyenlőségének az elve azáltal, hogy a pótmagánvádas eljárásban – az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése alapján egyébként sem kötelezően biztosítandó – rendkívüli jogorvoslati forma, azaz a felülvizsgálat indítványozása tekintetében a terheltet, illetve védőt a fentebb ismertetett többletjogosítványok illetik meg a pótmagánvádlóval szemben. Ugyanis amíg a terhelt esetében – ahogy az fentebb kifejtésre került – nyomós alkotmányos indok áll fenn a jogerős döntés további vitatására, addig a pótmagánvádló esetén nem tekinthető ilyennek a terhelt jogerős bírósági felmentését vagy az eljárás megszüntetését követően olyan büntető jogi igény további érvényesítése,

amelyről a közzétett korábban lemondott és a sértett fellépése folytán indult pótmagánvádas eljárásban – első- és másodfokon – eljáró bíróságok sem ítélték megalapozottnak. Ezért az Alkotmánybíróság az indítványozó Be. 416. § (4) bekezdés *d*) pontja és 417. § (1) bekezdés I. pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére vonatkozó alkotmányjogi panaszát elutasította.

Budapest, 2018. június 26.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István alkotmánybíró különvéleménye

- [36] Álláspontom szerint az Alkotmánybíróságnak vissza kellett volna utasítania az indítványt, amit a jogi személy indítványozó nyújtott be, sérelmezvén azt, hogy pótmagánvádlóként a terhelt terhére felülvizsgálati eljárást nem jogosult kezdeményezni (miután pótmagánvád-indítványát a büntetőbíróság első-, illetve másodfokon már alaptalannak minősítette).
- [37] Határozatában az Alkotmánybíróság érdemben elbírálta az indítványt anélkül, hogy alaposabban vizsgálta volna, egyáltalán jogosult lehet-e a pótmagánvádlóként fellépő jogi személy az általa megjelölt alapjog sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt előterjeszteni. A pótmagánvádlóként fellépő jogi személy a panaszát az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére alapozta, mely szerint „[m]indenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat [...] bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson” bírálja el. E jogot tehát az Alaptörvény – ésszerűen – a védelem jogaként határozza meg a büntetőeljárásban, nem pedig a büntetőigényt érvényesítő (pót)magánvádló jogaként. Számára az Alaptörvény voltaképpen a törvény előtti egyenlőség elvéből eredően azt biztosítja, hogy a bíróság nem ítélni meg a vád indítványát önkényesen (indokolatlan joghátrányt okozva a vád képviselőjének). Meggyőződésem ezért, hogy a (pót)magánvádas eljárásokban az önkényes eljárás tilalma (az ún. *Willkürverbot*) lehet a (pót)magánvádló részéről az alkotmányjogi panasz előterjesztésének, s ezáltal az alkotmánybírói vizsgálatnak az alapja {lásd: 3147/2016. (VII. 22.) AB végzés, Indokolás [42]}.
- [38] Az előbbieken kifejtetteket figyelembe véve vizsgálandó lett volna a jelen ügyben mindenekelőtt az Alaptörvény I cikk (4) bekezdése alapján az, hogy a pótmagánvádlóként fellépő jogi személy számára biztosított-e az általa felhívott alapjog (a tisztességes eljáráshoz való jog, illetve a kifejezetten a védelem számára kialakított „fegyverek egyenlőségének elve”). Nem eleve kizárva az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének olyan értelmezését, hogy ez az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésére figyelemmel a (pót)magánvádló számára is garanciát jelent, mégpedig az önkényes eljárás tilalmán keresztül, akkor ennek sérelmére a (pót)magánvádló maga is, akár jogi személyként is alapíthat panaszt. Következő lépésként azonban még vizsgálni kellett volna, hogy az adott jog (a fenti értelemben) egyáltalán összefüggésbe hozható-e az indítványozó állítólagos jogsérelmével, vagyis azzal, hogy a terhelt terhére pótmagánvád alapján nincs helye felülvizsgálatnak. Vizsgálandó lett volna tehát, hogy sérelmezheti-e az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése alapján valaki – (pót)magánvádló – azt, hogy a terhelt terhére rendkívüli jogorvoslatot nem terjeszthet elő.
- [39] A határozat végén az Alkotmánybíróság maga is elismeri, hogy nem létezik alkotmányos indok (nincs alkotmányos jog) arra, hogy a jogalkotó tegye lehetővé „a terhelt jogerős bírósági felmentését vagy az eljárás megszüntetését követően olyan büntető jogi igény további érvényesítés[ét], amelyről a közzétett korábban lemondott és a sértett fellépése folytán indult pótmagánvádas eljárásban – első- és másodfokon – eljáró bíróságok sem ítélték megalapozottnak” (Indokolás [35]). A jogalkotó tehát a legalitás védelmében (és nem alapjogi alapon) lehetőséget adhat (a közzététlenségnek) a terhelt terhére benyújtható rendkívüli jogorvoslatra. De alapvető joggal (a tisztességes eljáráshoz való joggal) összefüggésbe hozni azt, hogy legyen a terhelt terhére benyújtható rendkívüli jogorvoslat, eleve kizárt. Meggyőződésem szerint így nem állt fenn az alkotmányjogi panasz előterjesztésének az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti előfeltétele: az indítványozó „Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be”. Éppen ezért nem tudok egyetérteni a határozatnak azzal a megállapításával, hogy a pótmagán-

vádlóként fellépő jogi személy indítványa alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést felvetve a tisztességes eljáráshoz való jog mint alapjog összefüggésében érdemi vizsgálatot tett szükségessé arról: sérti-e a (pót)magánvádló alapjogát, ha a jogalkotó a terhelt terhére előterjeszhető rendkívüli jogorvoslatot nem biztosít számára. Ilyen alkotmányjogi összefüggés (alapjogi jogsérelem lehetőségének) hiányában az indítvány visszautasítását tartottam volna szükségesnek.

Budapest, 2018. június 26.

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1801/2016.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3246/2018. (VII. 11.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta az alábbi

v é g z é s t :

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.I.20.956/2016/6. számú ítélete, a Fővárosi Törvényszék 43.Pf.637.566/2015/5. számú ítélete, a BKKB 2.P.XI.21115/2013/31. számú ítélete, valamint a PKKB 25.P88.009/1991/38. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] Magánszemély indítványozók a csatolt meghatalmazással igazolt jogi képviselőjük, dr. Stefánkovits Ildikó ügyvéd (1065 Budapest, Nagymező utca 8. 2/11.) útján alkotmányjogi panaszt terjesztettek elő.
- [2] Az indítványozók – közösen előterjesztett beadványukban – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal éltek a Kúria Pfv. I.20.956/2016/6. számú ítélete, valamint a Fővárosi Törvényszék 43.Pf.637.566/2015/5. számú ítélete, és a BKKB 2.P.XI.21115/2013/31. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt. Ezen túlmenően az indítványozók a több évvel korábban jogerőssé vált PKKB 25.P.88.009/1991/38. számú ítélet megsemmisítését is kérték.
- [3] Az indítványozók egyúttal kérték a támadott jogerős ítéletek végrehajtásának felfüggesztését az Abtv. 53. § (4) bekezdése, és 61. § (1) bekezdése alapján.
- [4] Alkotmányjogi panaszuk alapjául előadták, hogy 1988. november 21-én vásárolták meg a tárgyi ingatlant, kiemelték, hogy az akkori szabályok szerint nem volt kötelező az ügyvédi ellenjegyzés. A vételár három részletben történő kifizetését követően 1989. december 5-én a földhivatal vétel jogcímén az indítványozók tulajdonjogát bejegyezte. Az eladó, akit időközben – az indítványozók szerint beszámítási képességét nem befolyásoló – cselekvőképességet kizáró gondokság alá helyeztek, 1990. február 19-én elhunyt. A perbeli ingatlan nem képezte a hagyaték részét, mivel akkor már az indítványozók tulajdonaként szerepelt az ingatlan-nyilvántartásban. Az eladó örököse azonban büntető feljelentést tett az indítványozók ellen magán- és közokirat hamisítás miatt, amely nyomozást az ügyészség 1993-ban büncselekmény hiányában lezárta. Az örökös emellett 1991-ben szerződés érvénytelenségének megállapítása iránti keresetet nyújtott be az indítványozókkal szemben. Az eljáró bíróság megállapította, hogy a szerződés érvénytelen. Ezt az ítéletet az indítványozók által kezdeményezett rendes és rendkívüli jogorvoslati eljárások nyomán a bírósági fórumok egybehangzóan helyben hagyták, illetve hatályában fenntartották.
- [5] Az örökös jogutódja 1995-ben az ingatlan kiürítése iránti pert kezdeményezett, majd keresetmódosításában kérte az indítványozók $\frac{1}{2}$ – $\frac{1}{2}$ arányú tulajdonszerzésének megállapítását azzal, hogy a bíróság kötelezze őket vételár, valamint használati díj megfizetésére. A bíróság a kereseti kérelmet megítélte, az ítéletet a másodfokú bíróság helyben hagyta. Az indítványozók felülvizsgálati kérelme folytán eljáró Legfelsőbb Bíróság az ítéleteket hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasította.
- [6] A megismételt eljárásban az elsőfokú bíróság az indítványozók rosszhiszeműségét állapította meg, és ítélt dolognak minősítette a vételárra vonatkozó kérelmet. Az indítványozók fellebbezése nyomán a másodfokú bíróság hatályon kívül helyezte az elsőfokú ítéletet és új eljárásra utasította a bíróságot.
- [7] A másodszor megismételt elsőfokú eljárásban a bíróság részítélettel megállapította, hogy az indítványozók a perbeli ingatlan tulajdonjogát 82/100-ad hányadban, ráépítés jogcímén megszerezték. A másodfokú bíróság ezt a részítéletet hatályon kívül helyezte és ismét új eljárásra utasította a bíróságot.
- [8] A harmadszor megismételt első fokú eljárásban meghozott közbenső ítéletben a bíróság megállapította az indítványozók rosszhiszeműségét, valamint, hogy az ingatlan vételárából 100 000 Ft megfizetésre került. A másodfokú bíróság a közbenső ítéletet hatályon kívül helyezte, és új eljárásra utasította az elsőfokú bíróságot.
- [9] A negyedszer megismételt elsőfokú eljárásban a bíróság a ráépítés szabályai alapján adásvételi szerződést hozott létre, kötelezte az indítványozókat – az ítélelhozatalkor érvényes piaci ár alapján – vételár, valamint hasz-

nálatti díj megfizetésére. A másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék az elsőfokú ítéletet helybenhagyta, a felülvizsgálati eljárás során a Kúria a megtámadott határozatot hatályában fenntartotta.

- [10] Az indítványozók ezt követően éltek alkotmányjogi panasszal, mivel álláspontjuk szerint a bíróságok megsértették az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését (jogbiztonság elve), a XIII. cikkét (tulajdonhoz való jog), a XXIV. cikkét, valamint a XXVIII. cikkét.
- [11] A bíróság tájékoztatása szerint az ügyben rendkívüli jogorvoslati eljárás nincs folyamatban.
- [12] Az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság tanácsa mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, az Abtv. 29. §-a szerint pedig az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [13] Az Abtv. 27. §-a értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozók az alapul szolgáló ügyben peres félként vettek részt, rájuk nézve a támadott ítélet rendelkezést tartalmaz, egyedi érintettségük fennáll.
- [14] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. A Kúria Pfv.I.20.956/2016/6. számú ítéletét – a tértivevény tanúsága szerint – 2017. szeptember 14. napján kézbesítették. Az alkotmányjogi panaszt 2017. november 7-én – a törvényben meghatározott határidőben – nyújtották be elektronikus úton, az első fokon eljáró bírósághoz.
- [15] Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, XIII. cikkének, XXIV. cikkének, valamint XXVIII. cikkének sérelmét állították, mivel a bíróságok szerintük figyelmen kívül hagyták a korábban jogerőssé vált ítéletben foglaltakat, nem alkalmazták a Fővárosi Bíróság végzésében felsorolt a jóhiszeműség vizsgálata körében tett „megállapításait és utasításait”, és a Kúria tévesen minősítette ítélt dolognak a vételár kifizetését.
- [16] Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban – többek között – az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmére hivatkoztak. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése tekintetében az abban megfogalmazott jogállamiság és jogbiztonság alkotmányos követelményére hivatkozásnak csak kivételesen, a visszaható hatályú jogalkotásra és a felkészülési idő hiányára alapított indítványok esetében van helye {3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [171]}. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése ugyanis nem jogot, hanem olyan jogelvet tartalmaz, amelynek egyedi érintett vonatkozásában fennálló sérelme önmagában nem valósulhat meg, így arra alkotmányjogi panasz nem alapítható {3315/2014. (XI. 21.) AB végzés, Indokolás [11]}. Alkotmányjogi panasz esetében az Alaptörvény B) cikkére mindezek alapján nem lehet alappal hivatkozni, mert az nem alapjogi rendelkezés {3195/2015. (X. 14.) AB határozat, Indokolás [29]; 3090/2016. (V. 12.) AB határozat, Indokolás [46]; 3142/2016. (VI. 29.) AB végzés, Indokolás [11]}.
- [17] Az indítványozók az Alaptörvény XXIV. cikkét is felhívták. Álláspontjuk szerint a támadott bírói döntések folytán sérült az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében rögzített tisztességes eljáráshoz való alapvető joguk is. Az Alaptörvénynek ez a rendelkezése azonban a közigazgatási hatósági eljárás alkotmányossági garanciáit foglalja magában, és nem a bíróság előtti peres eljárást. Az alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntés és az Alaptörvény e cikke között ezért nincs alkotmányjogi összefüggés {3173/2015. (IX. 23.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az alkotmányjogi panaszban állított sérelem és az Alaptörvény felhívott cikke közötti összefüggés hiánya az indítvány e részének visszautasítását eredményezi.
- [18] Alkotmányjogi panaszukban az indítványozók megjelölték az Abtv. 27. §-át, mely az egyedi ügyben hozott bírói döntés tekintetében feltételezett alaptörvény-ellenesség esetén terjeszthető elő.
- [19] Az Alaptörvény XIII. cikke, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében fennálló alaptörvény-ellenesség az indítványozók álláspontja szerint azáltal valósult meg, hogy a bíróságok figyelmen kívül hagyták a korábban jogerőssé vált ítéletben foglaltakat, nem alkalmazták a Fővárosi Bíróság végzésében felsorolt, a jóhiszeműség vizsgálata körében követendő megállapításokat és utasításokat, és a Kúria tévesen minősítette ítélt dolognak a vételár kifizetését.
- [20] A Kúria jelen alkotmányjogi panasszal támadott ítéletében kifejezetten kitért arra, hogy – egyetértve a másodfokú bírósággal – a korábban folyamatban volt perben hozott jogerős ítélet alapján nemcsak az adásvételi szerződés érvénytelensége, hanem a vételár kérdése is ítélt dolognak minősült. Az anyagi jogerő természetéből eredően a keresettel érvényesített jog tárgyában hozott ítélet jogereje kizárja, hogy az ítéletben már elbírált

jogot vitássá tehessek. Ugyanakkor azt is kiemelte a Kúria, hogy a másodfokú bíróság helyesen utalt arra, miszerint az, hogy valamely jog már elbíráltnak tekintendő, nem pusztán az ítélet rendelkező részéből, hanem annak az indokolással történő egybevetéséből tűnik ki. Az indítványozók által hiányolt jóhiszeműség vizsgálata terén a Kúria részletesen foglalkozott a másodfokú bíróság megállapításaival. Eszerint figyelembe veendő szempont volt, hogy az indítványozók az építkezés megkezdésekor tudtak a felperesek jogelődjének tiltakozásáról, valamint az adásvételi szerződés érvénytelensége iránti per megindulásáról.

- [21] Az Alkotmánybíróság korábban már többször rögzítette, hogy a tényállás megállapítása, a bizonyítási eljárás, ezen belül is a bizonyítékok értékelése az eljáró bíróságok ítélező tevékenységének részét képezi. Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdése, valamint az Abtv. 27. §-a alapján az Alkotmánybíróságnak nem terjed ki a feladatköre a konkrét jogvitákban való ítélezésre, kizárólag arra van hatásköre, hogy alkotmányossági szempontból vizsgálja felül az eléje tárt bírói döntést, és kiküszöbölje az azt érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet {lásd pl.: 3315/2014. (XI. 21.) AB végzés, Indokolás [16]; 3029/2013. (II. 12.) AB végzés, Indokolás [16]}.
- [22] Az indítványozók azonban alkotmányjogi panaszukban alapvetően nem alkotmányossági problémát tártak fel, hanem azt kívánták elérni, hogy a bíróságok ismerjék el, hogy a tárgyi ingatlant kifizették, és – amint fogalmaztak – a kifizetett telket, a családi házat, valamint a lelki nyugalmaikat szeretnék visszakapni. Ezáltal viszont nem tártak fel olyan alaptörvény-ellenességet, mely az alkotmánybírói eljárás keretében a bírói döntés alkotmányossági szempontból történő vizsgálatát indokolná. {Lásd: 3014/2015. (I. 27.) AB végzés, Indokolás [14]; 3027/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [20]; 3168/2013. (IX. 17.) AB végzés, Indokolás [13]; 3091/2013. (IV. 19.) AB végzés, Indokolás [12]; 3218/2015. (XI. 10.) AB végzés Indokolás [16]}.
- [23] Fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-ában foglalt feltételeknek nem felel meg, így annak befogadását, figyelemmel az 56. § (2) és (3) bekezdéseire, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 30. § (2) bekezdés a) pontjára visszautasította.
- [24] Tekintettel arra, hogy az alkotmányjogi panasz beadvány érdemi vizsgálatára nincs mód, az Alkotmánybíróság az indítványozók azon további kérelmét is visszautasította, mely szerint az Alkotmánybíróság a jogerős ítéletek végrehajtását függessze fel.

Budapest, 2018. június 26.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírói ügyszám: IV/2139/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3247/2018. (VII. 11.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta az alábbi

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Debreceni Törvényszék 2.Pf.20.726/2017/5. számú ítélete, valamint a Debreceni Járásbíróság 16.P.22.533./2016/29. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] Magánszemély indítványozók személyesen eljárva alkotmányjogi panaszt terjesztettek elő.
- [2] Az indítványozók – közösen előterjesztett beadványukban – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal éltek a Debreceni Törvényszék 2.Pf.20.726/2017/5. számú ítélete, valamint a Debreceni Járásbíróság 16.P.22.533./2016/29. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.
- [3] Alkotmányjogi panaszuk alapjául az indítványozók előadták, hogy közgyűlési határozat érvénytelenségének megállapítása iránt terjesztettek elő keresetet, melyet az első fokon eljáró bíróság elutasított. Az indítványozók fellebbezéssel éltek, melyben további iratokat és új bizonyítékokat is benyújtottak, kifejezetten kérve azoknak a „másodfokú eljárásban mindenre kiterjedő értékelését” is. A másodfokon eljáró bíróság az elsőfokú ítéletet helyben hagyta, mely az indítványozók számára hátrányos döntést eredményezett.
- [4] Az indítványozók ezt követően éltek alkotmányjogi panasszal, mivel álláspontjuk szerint a bíróság megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített tisztességes eljáráshoz való jogukat.
- [5] A bíróság tájékoztatása szerint az ügyben rendkívüli jogorvoslati eljárás nincs folyamatban.
- [6] Az indítványozók beadványukban kiemelték, hogy ügyük „1 év és 1 negyedévig húzódott I. és II. fokon.” Az eljárás során többször tettek kifogást az eljárás szabálytalanságai miatt, és az eljárás elhúzódása miatt is, közöttük a tisztességes eljáráshoz való jogaik megsértése miatt. Hangsúlyozták, hogy lényeges kérelmeiket, bizonyítékaikat nem vizsgálták meg, nem értékelték, indoklás nélkül figyelmen kívül hagyták, ezen túl az eljárás elhúzódott.
- [7] Az indítványozók utaltak az Alkotmánybíróság 7/2013. (III. 1.) AB határozatára, kiemelve, hogy „a tisztességes eljáráshoz való jog követelményrendszere elismeri az indokolt bírói döntéshez fűződő alapvető jogot is”, melyet az Emberi Jogok Európai Bírósága is többször kimondott.
- [8] Emellett az indítványozók beidéztek a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (régi Pp.) több szakaszát, és a BDT2004.1085 számú döntést, miszerint: „az ítélet megfelelő indokolása nem pusztán formális kötelezettség, hanem ezen múlik az ítélet meggyőző ereje. A döntés megalapozottságát az indokolásnak kell biztosítania a való tényállás megállapításával és a vonatkozó jogszabályok helyes alkalmazásával. Az indokolási kötelezettség megsértése tehát a lényeges eljárási szabálysértések közé tartozik.”
- [9] Az indítványozók szerint „a bíróság az ítéletet teljes körűen indokolni köteles. Nem elfogadható az olyan indoklás, ami az egyes bizonyítékok tartalmát nem fejt ki, vagy általánosságban mozgó kifejezéseket helyez előtérbe, vagy a fentiek szerint előírt indoklás helyett homályos sejtések a bíróság részéről.”
- [10] Az indítványozók ezután részletesen kifogásolták az eljáró bíróságok által lefolytatott bizonyítási eljárást (az igénybevett bizonyítási eszközök körét, valamint az ezekből nyert bizonyítékokat és azok értékelését), számos megállapítást iratellenesnek tartanak, és úgy vélik, hogy az eljáró bíróságok nem tettek eleget az indokolási kötelezettségüknek.
- [11] Az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság tanácsa mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, az Abtv. 29. §-a szerint pedig az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.

- [12] Az Abtv. 27. §-a értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozók az alapul szolgáló ügyben peres félként vettek részt, rájuk nézve a támadott ítélet rendelkezést tartalmaz, egyedi érintettségük fennáll.
- [13] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. A Debreceni Törvényszék 2.Pf.20.726/2017/5. számú ítéletét – a térítvevény tanúsága szerint – 2017. október 31. napján kézbesítették. Az alkotmányjogi panasz 2017. december 28-án – a törvényben meghatározott határidőben – érkezett az első fokon eljáró bíróságra.
- [14] Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét állították, mivel a bíróságok szerintük perdöntő bizonyítékokat nem vettek figyelembe, azokat nemcsak nem értékelték, de említést sem tettek ezekről, nem fejtették ki ugyanakkor az elfogadott bizonyítékok tartalmát. Az indítványozók álláspontja szerint a tisztességes eljáráshoz fűződő jogukat sérti, hogy az eljáró bíróságok nem megfelelően alkalmazták az eljárási törvény (régi Pp.) indokolási kötelezettségre vonatkozó szabályait. Nem adtak számot arról, hogy a felperesek kereseti kérelmét alátámasztó bizonyítékokat mint az ügy lényeges körülményeit miért hagyták figyelmen kívül. Továbbá nem vizsgálták meg kellő alaposággal a másodfokú eljárásban benyújtott új bizonyítékokat, valamint nem vették figyelembe az indítványozott tanúmeghallgatást.
- [15] Alkotmányjogi panaszukban az indítványozók megjelölték az Abtv. 27. §-át, mely az egyedi ügyben hozott bírósági döntés tekintetében feltételezett alaptörvény-ellenesség esetén terjeszthető elő. A rendelkezésre álló iratokból megállapíthatóan azonban a konkrét bírósági döntés vonatkozásában az indítványozók nem alaptörvény-ellenességet állítottak, hanem azt sérelmezték, hogy az eljáró bíróságok nem a kereseti kérelemnek megfelelő döntésre jutottak, a bizonyítási eljárás során igénybe vett bizonyítási eszközök körét, valamint a bíróságok által kialakított döntést megalapozó bizonyítékok értékelését kifogásolva a kereset elutasítását sérelmezték.
- [16] A tényállás megállapítása, a bizonyítási eljárás, ezen belül is a bizonyítékok értékelése az eljáró bíróságok ítélkező tevékenységének részét képezi. Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdése, valamint az Abtv. 27. §-a alapján azonban az Alkotmánybíróságnak nem feladata a konkrét jogvitákban való ítélkezés, kizárólag arra van hatásköre, hogy alkotmányossági szempontból vizsgálja felül az eléje tárt bírói döntést, és kiküszöbölje az azt érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet {3315/2014. (XI. 21.) AB végzés, Indokolás [16]; 3014/2015. (I. 27.) AB végzés, Indokolás [14]; 3029/2013. (II. 12.) AB végzés, Indokolás [16]}. Az indítványozók azonban alkotmányjogi panaszukban nem tártak fel olyan alaptörvény-ellenességet, mely a bírói döntés alkotmányossági szempontból történő vizsgálatát indokolná {lásd: 3027/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [20]; 3168/2013. (IX. 17.) AB végzés, Indokolás [14]; 3091/2013. (IV. 19.) AB végzés, Indokolás [12]; 3218/2015. (XI. 10.) AB végzés Indokolás [16]}.
- [17] Ezen túlmenően az indítványozók a tisztességes eljáráshoz való jog részeként az eljárás elhúzódását is kifogásolták. Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az észszerű határidőn belüli eljáráshoz való jog sérelme tekintetében az Alkotmánybíróság több polgári ügy vonatkozásában is úgy foglalt állást, hogy az a bírói döntés érdemét nem befolyásolja. Az eljárás elhúzódása miatt bekövetkezett esetleges jogsérelem az alkotmánybírósági eljárásban nem orvosolható {3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [8]; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}. Az Alkotmánybíróság az ügy észszerű időn belül történő elbírálásának jogával összefüggésben külön is kiemelte, hogy „az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre arra, hogy egy adott bírósági eljárás jelentős elhúzódásából eredő következményeket enyhítse vagy orvosolja.” Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerinti panasz esetén csupán az indítványban támadott bírói ítélet megsemmisítése felől rendelkezhet. Az ítéletek megsemmisítése révén viszont a bírósági eljárás újra kezdetét venné, ezáltal a per csak tovább húzódna. „A panaszos által sérelmezett pertartam, mint az adott pert jellemző körülmény olyan törvényességi szakkérdés, amelynek megítélése nyilvánvalóan nem tartozik az Alkotmánybíróság vizsgálódási körébe” {3174/2013. (IX. 17.) AB végzés, Indokolás [20]}.

[18] Fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-ában foglalt feltételeknek nem felel meg, így annak befogadását, figyelemmel az 56. § (2) és (3) bekezdéseire, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 30. § (2) bekezdés a) pontjára visszautasította.

Budapest, 2018. június 26.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/75/2018.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3248/2018. (VII. 11.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Önkormányzati Tanácsa Köf.5033/2017/4. számú határozata alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó Budapest Főváros Önkormányzata (székhelye: 1052 Budapest, Városház utca 9–11., jogi képviselője: dr. Dauner János kamarai jogtanácsos) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Kúria Önkormányzati Tanácsa Köf.5033/2017/4. számú határozata alaptörvény-ellenességét és semmisítse azt meg, mivel a hivatkozott határozat az indítvány szerint sérti az Alaptörvény 32. cikkének (1) bekezdés e) pontját, a 32. cikk (2), (4), (5) és (6) bekezdéseit, valamint a 25. cikk (2) bekezdés c) és d) pontjaiban foglaltakat.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben a Kúria Pfv.I. tanácsa az előtte folyamatban lévő felülvizsgálati eljárást – melynek felperese egy gazdasági társaság, alperese az indítványozó – felfüggesztette és a felperes kérelme alapján kezdeményezte, hogy a Kúria Önkormányzati Tanácsa a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény IV. fejezetének 15. pontjában szabályozott nemperes eljárásban vizsgálja felül a Fővárosi Önkormányzat tulajdonában álló közterületek használatáról szóló 3/2013. (III. 8.) Főv. Kgy. rendeletet (továbbiakban: Ör.) arra tekintettel, hogy az önkormányzatok a közterület-használat vonatkozásában hatóságként közigazgatási eljárásban, vagy tulajdonosként magánjogi alapokon járhatnak-e el.
- [3] A Kúria Önkormányzati Tanácsa a kezdeményezést részben megalapozottnak találta és a 2018. január 23-án hozott Köf.5033/2017/4. számú határozatával (továbbiakban: Határozat) megállapította, hogy az Ör. 5. § (1) bekezdése törvényt sértő, ezért azt 2018. április 30-ai hatállyal megsemmisítette, kimondva annak az adott ügyben, valamint valamennyi, a megsemmisítés időpontjában valamely bíróság előtt folyamatban lévő egyedi ügyben való alkalmazási tilalmát.
- [4] A Határozat indokolásában a Kúria Önkormányzati Tanácsa kifejtette, hogy a közterület-használat tárgyában az indítványozó rendeletalkotási joga a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.) 23. § (4) bekezdésének 19. pontján alapul, amely szerint a szabályok és díjak megállapítása törvényben meghatározott kötelező feladat. Ebből következően – a Határozat szerint – ez a jog nem a tulajdonosi minőségből származik, a tulajdonos közhatalmi jog gyakorlására tulajdona tekintetében nincs feljogosítva, továbbá közhatalmi jogosítvány mellérendeltségi alapon nem szabályozható.
- [5] A Határozat, egyes kúriai döntések mellett, ismerteti az Alkotmánybíróság gyakorlatát, amellyel kapcsolatban megjegyzi, hogy az indítványozó által hivatkozott, még az Alaptörvény és az Mötv. hatálybalépése előtti alkotmánybírósági döntésekből sem következik olyan értelmezés, miszerint az önkormányzatnak korlátlan szabadsága lenne az alkalmazandó jogviszony kiválasztása terén, tehát nem lehet „hintázni” a köz-, és magánjogi jogviszonyok között, azaz „mindig onnan kölcsönvenni egy-egy elemet, ahonnan az célszerűbbnek látszik”.
- [6] Mindezek alapján a Határozat megállapította, hogy az Ör. az Mötv. 23. §-ába ütközően törvényt sértő, továbbá – az indokolás szerint – sérült a jogorvoslathoz való jog is, ami az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésébe „ütközik”. Végül megállapította a Határozat a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (továbbiakban: Ket.) 12. § (1) bekezdésének sérelmét is, mondván, hogy az Ör. rendelkezése végeredményben a Ket. alkalmazásának kizárására irányult.
- [7] A Határozat indokolása szerint az Ör. egészének megsemmisítése nem volt indokolt, ezért a Kúria Önkormányzati Tanácsa az Ör. 5. § (1) bekezdésén túlmenően az indítványnak nem adott helyt, azonban kifejtette, hogy az Ör. olyan módosítására van szükség, amely kifejezi a közterület-használatához való hozzájárulás önkormány-

zati hatósági jellegét és ezáltal lehetővé teszi az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (az ügy elbírálása idején a Ket.) szabályainak alkalmazását.

- [8] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában arra hivatkozott, hogy a Kúria Önkormányzati Tanácsának döntése elvonta az indítványozónak az Alaptörvény 32. cikk (2) bekezdésében biztosított azt a jogát, hogy a közterületek használatával kapcsolatos rendeletét eredeti jogalkotói hatáskörében az Mötv. 23. § (4) bekezdés 19. pontjában meghatározott feladatkörében eljárva alkossa meg és gyakorolja az Alaptörvény 32. cikk (1) bekezdés e) pontja alapján az önkormányzati tulajdon tekintetében a tulajdonosi jogokat. Hivatkozott továbbá az indítványozó arra is, hogy a Kúria Önkormányzati Tanácsa Határozatában az Ör. 5. § (1) bekezdésének megsemmisítésekor – a más jogszabályba ütközésen túl – az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésére is hivatkozott, amellyel túlterjeszkedett a 25. cikk (2) bekezdés c) és d) pontjaiban meghatározott feladat- és hatáskörén, és egyben megsértette az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés e) pontjában, valamint a 24. cikkének (3) bekezdés a) pontjában foglaltakat, hiszen a jogszabályok Alaptörvénnyel való összhangját az Alkotmánybíróság vizsgálja felül és alaptörvény-ellenesség esetén az Alkotmánybíróság jogosult a jogszabályt megsemmisíteni. Az indítványozói álláspont szerint az önkormányzatok az eredeti jogalkotói hatáskörben őket megillető szabályozási autonómiából adódóan maguk dönthetik el, hogy a szabályozást tulajdonosi – polgári jogi – jogviszonyra tekintettel, avagy hatósági ügyként szabályozzák-e. Az indítványozó szerint ezt támasztja alá az Alkotmánybíróság gyakorlata, így például a 434/B/2005. AB határozat, az 1358/H/2008. AB határozat és az 1359/H/2008. AB határozat is. Ez utóbbi két határozat kifejezetten kimondja, hogy „[a]z önkormányzatok a közterület-használatot polgári jogi jogviszonyként, vagy önkormányzati hatósági ügyként szabályozhatják. A települési önkormányzatoknak a közterület-használatra vonatkozó helyi rendeletalkotása fakultatív.” Az indítványozói álláspont szerint továbbá az Alaptörvény 32. cikk (6) bekezdése akként rendelkezik, hogy a helyi önkormányzatok tulajdona köztulajdon, amely a feladatellátásukat szolgálja és ez a minősítés az önkormányzatok valamennyi vagyónára kiterjed, így – a Határozatban foglaltakkal ellentétben – nem lehet az önkormányzati tulajdon tárgyai között alkotmányosan különbséget tenni. Végül az alkotmányjogi panasz törvényességi okfejtést is tartalmazó érvelése szerint, sem az Mötv., sem a nemzeti vagyonról szóló 2011. évi CXCVI. törvény, sem a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény nem tartalmaz olyan előírást, amely a közterület-használattal kapcsolatos tulajdonosi döntést csak közigazgatási eljárásban meghozható, megfellebbezhető döntés formájában tenné kötelezővé.
- [9] 3. Az Abtv. 56. § (1) és (2) bekezdéseiben meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az Abtv. 27. §-a alapján előterjesztett indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz előterjesztésére vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek.
- [10] 3.1. Az indítványozó a Kúria Önkormányzati Tanácsának támadott határozatát 2018. február 6-án vette kézhez, az indítványt 2018. február 23-án, személyesen – az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti 60 napos határidőn belül – nyújtotta be. Az indítványozó jogi képviselővel jár el, aki szabályszerű meghatalmazását az Abtv. 52. § (6) bekezdése szerint az indítványhoz csatolta.
- [11] 3.2. Az indítványozói jogosultság Abtv. 51. § (1) bekezdése szerinti vizsgálata kapcsán az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a 3149/2016. (VII. 22.) AB végzésben foglaltak szerint megváltoztatta azt a korábbi – az Alkotmányon alapuló – gyakorlatát, amely az önkormányzatokat mint közhatalmat gyakorló állami szervezetet eleve elzárta az alkotmányjogi panasz benyújtásának lehetőségétől. Ugyanakkor a hivatkozott végzésében az Alkotmánybíróság a következő megállapítást tette: „[az] önkormányzat is élhet az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal, feltéve, hogy az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló jogvitás ügyben mellérendelt jogalanyként és nem a közhatalom gyakorlójaként járt el. Az indítványozói jogosultság szempontjából tehát nem az önkormányzat (egyébként különleges) jogi státuszának, hanem annak van relevanciája, hogy az önkormányzat az alapul fekvő ügyben, hierarchikus viszonyban, a közhatalmi jogosítványával élve, avagy a vagyoni forgalom mellérendelt alanyaként járt-e el. Az Alkotmánybíróság álláspontja ugyanis változatlan a tekintetben, hogy az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panasz – szervezet esetében is –, az egyedi ügyben bekövetkezett, Alaptörvényben biztosított, egyéni jogsérelem orvoslásának eszköze, amely nem az önkormányzat *sui generis*, vagy állam által átruházott hatáskörben hozott közhatalmi döntéseinek kikényszerítésére szolgáló intézmény”

{3149/2016. (VII. 22.) AB végzés, Indokolás [18]}. Jelen ügyben az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése szerinti mérlegelése során – figyelemmel arra, hogy a rendeletalkotás közhatalmi tevékenység – azt állapította meg, hogy az Ör. adott rendelkezését megsemmisítő kúriai döntéssel szemben az indítványozó az Abtv. 27. §-a alapján indítványozói jogosultsággal nem rendelkezik.

- [12] 3.3. Az indítványozói jogosultság hiánya okafoyottá teszi az alkotmányjogi panasz befogadási feltételeinek további vizsgálatát, jelen esetben azonban az Alkotmánybíróság indokoltnak tartotta, hogy rámutasson a következőkre.
- [13] Az indítványozó az alkotmányjogi panaszát részben törvényességi indokokra, részben az Alkotmánybíróság, a Kúria és a helyi önkormányzatok hatáskörét és feladatát tartalmazó alaptörvényi rendelkezések sérelmére alapította. Az Alkotmánybíróság a bírói döntést törvényességi szempontból az önkormányzati rendeletalkotás tekintetében sem vizsgálhatja felül {lásd például: 3032/2017. (III. 7.) AB végzés, Indokolás [9], 3048/2017. (III. 20.) AB végzés, Indokolás [7]}, márpedig a Határozat rendelkező része kizárólag törvénysértésre hivatkozva semmisítette meg az Ör. szóban forgó rendelkezését. Az a tény, hogy a Határozat e törvénysértést alátámasztandó – ennek megfelelően szinte kizárólag törvényességi okfejtést tartalmazó – indokolása hivatkozik az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelmére is, nem érinti az Alkotmánybíróság végső alaptörvény-értelmezési monopóliumát.
- [14] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az eljárás tárgyát képező alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. §-ában és 51. §-ának (1) bekezdésében szabályozott törvényi feltételeknek, ezért az indítványt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint Ügyrendjének 30. § (2) bekezdés c) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2018. június 26.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/334/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3249/2018. (VII. 11.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.V.Pf.20.747/2016/7. sorszámú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó a Budai Központi Kerületi Bíróság útján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságnál.
- [2] Az indítványozó az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CL. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján nyújtott be alkotmányjogi panaszt a Kúria Pfv.V.Pf.20.747/2016/7. sorszámú ítéletével szemben. Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria panaszban kifogásolt ítélete sérti az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdésében elismert, az ország gazdaságának szervezését meghatározó alkotmányjogi elveket, az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdésében megfogalmazott bírói függetlenség elvét, az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésben foglalt vállalkozás szabadságát, az Alaptörvény XIII. cikkében írt tulajdonhoz fűződő jog garanciáit, az Alaptörvény 28. cikkében előírt jogalkalmazási követelményt, valamint az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében és az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljárásból fakadó egyes követelményeket. Az indítványozó ilyen okok alapján kezdeményezi a hivatkozott bírói döntés alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [3] 1.1. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának alapja ügyvédi tevékenységért viselt felelősség megállapítása és kártérítés megfizetése iránt indított polgári peres eljárás, amelyben az indítványozó ügyvéd alperesként szerepel. A perben első fokon eljáró Budai Központi Kerületi Bíróság ítéletében megállapított és a peres eljárás során irányadó tényállás rövid lényege szerint a perben szereplő felperes társasházi ingatlant vásárolt, amelynek építését a perben nem álló építető kölcsönből finanszírozta. A kölcsönügylet biztosítására az ingatlanon a hitelező javára jelzálogjogot alapítottak, illetve ezzel egyidejűleg elidegenítési és terhelési tilalmat kötöttek ki. Az ingatlan adásvételi szerződést az indítványozó készítette és jegyezte ellen. E szerződésben az eladó kötelezettséget vállalt arra, hogy meghatározott határidőn belül átadja a felperes részére a hitelező arra vonatkozó elvi nyilatkozatát, hogy a vételár megfizetése esetén kiadja a jelzálogjog, illetve az elidegenítési és terhelési tilalom törléséhez való hozzájárulását. Az elvi hozzájáruló nyilatkozat átadása ugyanakkor annak ellenére nem történt meg, hogy a felperes a vételárat a szerződés rendelkezéseinek megfelelően közvetlenül az eladó részére maradéktalanul megfizette. A felperes tulajdonjog bejegyzés iránti kérelmét ezek után elutasították, mert az eladó nem tett eleget tehermentesítési kötelezettségének, a hitelező pedig ennek megfelelően nem adott törlési engedélyt az elidegenítési és terhelési tilalom vonatkozásában. Az eladóval szemben később felszámolási eljárást indítottak, amelynek során a felperes azért nem támasztott hitelezői igényt, mert a követelés megtérülése nem volt várható. A felperes ilyen előzmények alapján indított keresetet az indítványozóval szemben (erről lásd: Budai Központi Kerületi Bíróság 12.P.XI.23027/2013/37. sorszámú végzésének 2–4. oldalait).
- [4] A kerületi bíróság ítéletében a keresetnek helyt adott és az indítványozót a felperes kárának megtérítésére kötelezte. Döntésének indokai szerint az indítványozó nem tájékoztatta megfelelően a felperest arról, hogy az általa szerkesztett ingatlan adásvételi szerződés alapján az egyes vételárrészletek eladónak történő teljesítése esetén sem biztos, hogy megszerzi az ingatlan tulajdonjogát. A perbeli szerződésben meghatározott teljesítési feltételek nem voltak alkalmasak a célzott joghatás elérésére, ha az eladó a szerződésben vállalt kötelezettsége ellenére az ingatlant nem tehermentesíti. Ugyanakkor elsőfokú bíróság érvelése szerint az ügyvédi megbízási szerződés teljesítése körében elvárható volt olyan jogi megoldás kidolgozása, amely lehetőséget teremt az ingatlan tehermentesítésére (erről lásd: Budai Központi Kerületi Bíróság 12.P.XI.23027/2013/37. sorszámú végzésének 5–6. oldalait).

- [5] Az indítványozó fellebbezésben támadta az elsőfokú bíróság ítéletét és előadta, hogy a polgári jogi szabályokban megkövetelt figyelmeztetési kötelezettségének eleget tett azzal, hogy részletes tájékoztatást nyújtott a készpénzfizetéssel együtt járó kockázatokról. Emellett előadta, hogy a szerződéses feltételek kialakítása nem az eljáró ügyvéd, hanem a felek feladata, az ügyvéd ezen akaratot foglalja okiratba, és csak arra vonatkozóan ad tájékoztatást és figyelmeztetést. Az indítványozói fellebbezés alapján eljáró Fővárosi Törvényszék az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a felperesi keresetet elutasította. Döntésének indokolásában előadta, hogy a felperes kárát nem az indítványozó valamely kötelezettségzegése, hanem az eladó szerződésszegő, nevezetesen azon magatartása okozta, hogy nem tehermentesítette az ingatlant (erről lásd: Fővárosi Törvényszék 43.Pf.637.791/2015/6. sorszámú ítéletének 4–6. oldalait).
- [6] A felperes a törvényszék jogerős döntését felülvizsgálati kérelemmel támadta és ebben előadta, hogy az indítványozó nem járt el kellő gondossággal, mert olyan tartalmú adásvételi szerződést készített, amely szerint a vevő közvetlenül az eladónak teljesíti a vételárat, ugyanakkor a tehermentesítést illetően semmilyen biztosítékot nem kötött ki. A Kúria a felülvizsgálati kérelmet alaposnak ítélte, a törvényszék ítéletét hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatva a fizetendő kártérítés, valamint az utána járó kamat összegét leszállította. Ítéleti indokolásában a Kúria hivatkozott arra a bírói gyakorlatra, amely szerint az okiratszerkesztő ügyvédnek különös gondossággal szükséges eljárnia, ha az eladó jelzálogjoggal terhelt tartozását a vevő közvetlenül az eladónak teljesíti, mert kellő jogi garanciák beépítésének hiányában az adásvételi szerződés alkalmazatlan a szerződő felek által elérni kívánt joghatás kiváltására. Ennek megfelelően a bírói gyakorlat egyöntetű abban, hogy nem elégséges az ingatlanra bejegyzett terhekről tájékoztatást nyújtani, hanem ezen túlmenően olyan okiratot szükséges szerkeszteni, amely megfelelő biztosítékot nyújt arra, hogy ha az eladó a szerződésben vállalt tehermentesítési kötelezettségének nem tesz eleget, a vevő a vételárat visszakaphassa, vagy a tehermentesítést abból maga rendezhesse, és csak a tehermentesítést követően fennmaradt vételárreszt legyen köteles az eladónak megfizetni. A Kúria ebből következően megállapította, hogy az indítványozótól egyfelől elvárható volt annak tisztázása, hogy a hitelező milyen feltételekkel járul hozzá az ingatlan átruházáshoz. Ennek hiányában ugyanis a felperes nem bízhatott meglapozottan abban, hogy a hitelező utólagos hozzájárulásával az ügylet érvényessége mégis biztosítható. Másfelől pedig szintén elvárható volt az indítványozótól olyan szerződéses kikötés okiratba foglalása, amely képes garantálni, hogy a felperes által fizetett vételár az ingatlan valóban tehermentesíti. A Kúria ugyanakkor megállapította, hogy a felperes a kárenyhítési kötelezettsége körében maga sem úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben elvárható, így az indítványozó kártérítési felelősségének megállapítása mellett a kár összegét enyhítette (erről lásd: Kúria Pfv.V.20.747/2016/7. sorszámú ítéletének 4–6. oldalait).
- [7] 1.2. Az indítványozó ezt követően terjesztett elő alkotmányjogi panaszt. Indítványában azért hívja fel az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdésében foglalt alkotmányjogi elvet, valamint az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésében biztosított vállalkozáshoz fűződő jogot, mert a kifogásolt bírósági döntés olyan objektív, mögöttes felelősségi szabályt fogalmaz meg az ügyvédi tevékenységgel szemben, amely ellehetetleníti az ügyvédi vállalkozás folytatását és az ügyvédi munka elvégzését. Az indítványozó ehhez kapcsolódóan, és a Kúria jogi álláspontjával szemben úgy véli, hogy a perbeli szerződés a célzott joghatás kiváltására alkalmas volt. Emellett az indítványozó hasonló megfontolások mentén hívja fel az Alaptörvény XIII. cikkben elismert tulajdonvédelmi garanciákat és az ahhoz kapcsolódó főbb alkotmánybírói gyakorlatot. Az indítványozó végül felhívja az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljárás követelményrendszerét, valamint ezzel összefüggésben az Alaptörvény 28. cikkben előírt jogalkalmazási követelményt, illetve emellett az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdésében foglalt bírói függetlenség alkotmányjogi elvét is. Az alkotmányjogi panasz ezen alkotmányjogi szabályok sérelmének okaként elsődlegesen arra hivatkozik, hogy a kifogásolt bírói döntés nem felel meg a jogszabályoknak, mert olyan kirívóan okszerűtlen indokolást és jogértelmezést tartalmaz, amely egyúttal sérti az alkotmányos alapjogok érvényre juttatását. Az indítványozó emellett hivatkozik arra is, hogy a Kúria eljárása tizenegy hónapig tartott, amely álláspontja szerint sérti az észszerű határidőn belüli eljárás elvét, valamint a bírók egyike korábban első fokon eljáró bíró volt.
- [8] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.

- [9] 3. Az Abtv. 27. § a) pontja, és ezzel összhangban az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontja úgy rendelkezik, hogy alkotmányjogi panasz kezdeményezésére olyan bírói döntéssel szemben van lehetőség, amely Alaptörvényben biztosított jogot sért, vagyis alkotmányjogi panaszt Alaptörvényben biztosított jog sérelmére lehet alapítani. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában részben az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdésében, részben az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdésében, részben pedig az Alaptörvény 28. cikkben foglalt alkotmányjogi szabályok vélt sérelmére hivatkozik. Az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdésében foglalt alkotmányjogi szabály Magyarország gazdaságának alapvető szervező elveit rögzíti, az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése a bírói függetlenség elvét tartalmazza, míg az Alaptörvény 28. cikke a bíróságok számára alkotmányos kötelezettségként írja elő, hogy ítélkező tevékenységük során a jogszabályokat az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az Alaptörvény e szabályai nem Alaptörvényben biztosított jogok, így ennek megfelelően vélt sérelmükre alkotmányjogi panasz sem alapítható {az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdés tekintetében lásd: 3344/2017. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [25]; az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése tekintetében lásd: 3031/2017. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [29]; illetve az Alaptörvény 28. cikk tekintetében elsőként lásd: 3381/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [11]; amelyet legutóbb megerősített: 3044/2018. (II. 13.) AB végzés, Indokolás [7]}. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában emellett felhívja az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében garantált követelmény sérelmét. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt garancia a tisztességes eljárás követelményét a közigazgatási hatósági eljárásokban fogalmazza meg. Ennek megfelelően az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésére az érdemi összefüggés hiánya miatt nem lehet bíróság hatáskörébe tartozó eljárásokban hozott bírói döntésekkel szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszt alapítani {elsőként lásd: 3179/2013. (X. 9.) AB végzés, Indokolás [6], legutóbbról lásd: 3159/2018. (V. 16.) AB határozat, Indokolás [20]}. Ebből következően az alkotmányjogi panasz ezekben a részeiben nem felel meg a befogadhatóság Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontjában foglalt törvényi követelményének.
- [10] 3.1. Az Abtv. 52. § (1) bekezdésében foglalt előírás szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjai értelmében az alkotmányjogi panasz akkor tartalmaz határozott kérelmet, ha bemutatja az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét és egyértelmű indokolást ad elő arra nézve, hogy a bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint ugyanakkor az indítvány Alaptörvény XIII. cikkben foglalt tulajdonvédelem sérelmére hivatkozó része tekintetében nem felel meg az indítvány határozottságára vonatkozó követelményeknek. Az indítványozó nem ad elő olyan releváns alkotmányjogi érvelést, amelyből kitűnik, hogy pontosan milyen kapcsolatban áll a kártérítési felelősség megállapításáról rendelkező kifogásolt bírói döntés az Alaptörvény tulajdonvédelmi garanciáival. Ebből következően az indítvány ebben a részében nem tartalmaz olyan indokolást, amelyből kitűnhet, hogy a kifogásolt bírói döntés miért sérti a felhívott alaptörvényi szabályokat, így nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjaiban foglalt követelményeknek {korábról lásd: 3183/2013. (X. 9.) AB végzés, Indokolás [23] és Indokolás [30], 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [126]; 3064/2014. (III. 26.) AB határozat, Indokolás [12], amelyet legutóbb megerősített: 3044/2018. (II. 13.) AB végzés, Indokolás [8]}.
- [11] 3.2. Az Abtv. 29. §-a az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltételeként határozza meg, hogy az indítvány bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint a befogadhatóság e feltételei vagylagos jellegűek, így fennállásukat az Alkotmánybíróság minden esetben külön-külön vizsgálja {elsőként lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [12] 3.3. Az Alkotmánybíróság a befogadhatóság e törvényi feltételével összefüggésben elsőként arra emlékeztet, hogy az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]; legutóbb megerősítette: 3137/2017. (VI. 8.) AB végzés, Indokolás [10]}. Az Alkotmánybíróság ennek megfelelően a bírói döntések felülvizsgálata során az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja {erről lásd például: 8/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [55]}. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika általánosan elfogadott szabályaihoz {első-

ként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4], legutóbb megerősítette: 3137/2017. (VI. 8.) AB végzés, Indokolás [10]}.

- [13] 3.4. Az indítványozó az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésében biztosított vállalkozási szabadság, valamint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében elismert tisztességes eljárás követelményrendszerének sérelmére elsődlegesen a Kúria jogértelmezésének helytállóságával összefüggésben hivatkozik. Az indítványozó ugyanis elsősorban az ügyvédi eljárás gondosságával, illetve az ügyvédi okiratszerkesztéssel, jelen esetben az ingatlan adásvételi szerződés elkészítésével szemben támasztott minimálisan elvárható követelmények bírósági jogértelmezését vonja kétségbe. Az Alkotmánybíróság előbbiekben felidézett következetes álláspontja értelmében az ítélező bíróság bizonyítékértékelési és jogértelmezési szabadságához tartozik, hogy a bizonyítékokat meggyőződése szerint mérlegelje és ezzel együtt jogági minősítéseket illetően szabadon alakíthassa ki jogi álláspontját, valamint ennek megfelelően saját maga dönthessen a tényállás megállapításáról. Az eljáró bíróság által elfogadott jogértelmezés és a bizonyítékok mérlegelésének ilyen felülvizsgálatától pedig az Alkotmánybíróság mindaddig tartózkodik, amíg a jogértelmezés pontosan körülírt, Alaptörvényben védelt jogot nem sért {lásd: 3027/2017. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [15]}. Az indítványozó alkotmányjogi panaszának ebben a részében pontosan körülírt alaptörvény-ellenességre nem hivatkozik, ehelyett a panasz valójában a bírói döntés ismételt felülbírálatára irányul, amikor az ügyvédi eljárás gondossági mércéjét és ehhez kapcsolódóan a kártérítési felelősségre vonatkozó szabályok értelmezését és alkalmazását kifogásolja, és ilyen okok alapján vitatja a bírói jogértelmezés helytállóságát. Az indítványozó szintén nem jelölt meg pontosan körülírt alaptörvény-ellenességet és csak általánosságban hivatkozik arra, hogy a kifogásolt döntést meghozó bírói tanács egyik tagja korábban az elsőfokú bíróságon működött. Az indítványozó ezen kívül az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében elismert tisztességes eljárás követelményrendszerének körében hivatkozik a Kúria előtt folyó eljárás észszerűtlen elhúzódására is. A bírósági eljárások időszerűségének követelményeivel összefüggésben az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy jelenleg nem áll rendelkezésére olyan jogkövetkezmény, amely e jogsérelem orvoslására polgári ügyekben alkalmas lehet. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság kizárólag morális elégtételt nyújthat, ha megállapítja a bírósági eljárás észszerűtlen elhúzódását {elsőként lásd: 3024/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [18]–[20]; legutóbb megerősítette: 3073/2018. (II. 26.) AB végzés, Indokolás [27]}. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint ugyanakkor az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló konkrét ügy sajátosságait figyelembe véve a bírósági eljárás észszerűtlen elhúzódása az adott esetben nem merül fel. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz nem ad elő olyan alaptörvény-ellenességet, amely érdemben befolyásolhatta a támadott bírói döntést. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszban felvetett kérdéseket nem értékelte alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként sem.
- [14] 4. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósági vizsgálatának eredményeként így arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz részben nem felel meg az Abtv. 27. § a) pontjában és az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjaiban, részben pedig az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek. Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében előírtakra is, visszautasította.

Budapest, 2018. június 26.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1434/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3250/2018. (VII. 11.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

végzést:

Az Alkotmánybíróság a Kecskeméti Törvényszék mint másodfokú bíróság 3.Bpkf.642/2017/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó – jogi képviselője: dr. Karsai Dániel András ügyvéd (Karsai Dániel Ügyvédi Iroda, 1056 Budapest, Nyáry Pál utca 10. V. emelet 1.), útján – alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján előterjesztett – alkotmányjogi panaszában a Kecskeméti Törvényszék 4.Bv.302/2017/6. számú végzése és a Kecskeméti Törvényszék mint másodfokú bíróság 3.Bpkf.642/2017/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mivel azok véleménye szerint ellentétesek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével.
- [3] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege az ügyben előterjesztett beadvány és a bíróságok által hozott határozatok alapján az alábbiakban összegezhető.
Az indítványozó az elsőfokú végzésben rögzítettek szerint 2014. július 25. napjától 2016. március 6. napjáig a Pálhalmi Országos Büntetés-végrehajtási Intézetben tartózkodott, majd 2016. március 6. napjától a Kalocsai Fegyház és Börtönben töltötte szabadságvesztés büntetését. Az indítványozó az alapvető jogokat sértő elhelyezés körülményeire tekintettel, panasszal fordult az Emberi Jogok Európai Bíróságához (továbbiakban: EJEB), a kérelmét az EJEB 18805/16 számon nyilvántartásba vette, de a kérelem vizsgálatát az EJEB felfüggesztette.
- [4] Az indítványozó védője a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv.tv) 10/A. §-a alapján kártalanítási kérelmet nyújtott be 2017. március 1. napján a Pálhalmi Országos Büntetés-végrehajtási Intézetbe. A kérelem indokolásának 1. pontja szerint: „[a] Kérelmező szabadságvesztés büntetését több magyarországi büntetés-végrehajtási intézetben töltötte, jelenleg a Pálhalmi Országos Büntetés-végrehajtási Intézetben.” Az indítványozó személyesen eljárva (nem védője útján) 2017. március 23-án „Kártalanítás iránti nyilatkozatot” írt alá, amelyben a 2014. 08. 12. – 2016. 03. 06. közötti időszakra vonatkozóan kérte a kártalanítási iránti igény kiegészítését, és a Bv. intézetek rovatban a „Pálhalmi Intézet” bejegyzés szerepel.
- [5] A Pálhalmi Országos Büntetés-végrehajtási Intézet továbbította a kártalanítási kérelmet a Kalocsai Fegyház és Börtön részére.
- [6] A Kecskeméti Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja a 2017. szeptember 21. napján kelt 4.Bv.302/2017/6. számú végzésével, – mivel ezen elsőfokú végzés szerint a kérelem kizárólag erre vonatkozott – az indítványozó által 2014. július 25. napjától 2016. március 6. napjáig a Pálhalmi Országos Büntetés-végrehajtási Intézetben eltöltött időszak tekintetében, összesen 45 nap vonatkozásában állapította meg a kártalanításra való jogosultságot.
- [7] A végzés ellen az indítványozó jogi képviselője útján fellebbezéssel élt, amelyben az indokolási kötelezettség megsértése mellett az elhelyezéssel kapcsolatos körülmények „*terminus technicus*” túlságosan szűkítő alkalmazására hivatkozott, mivel a végzés az indítványozónak a rossz higiéniai körülményekre tett panaszát kifejezetten nem tekintette a jogszabályban előírt élettér hiányához kapcsolódó más elhelyezési körülménynek.
- [8] A Kecskeméti Törvényszék mint másodfokú bíróság 2017. október 24. napján kelt 3.Bpkf.642/2017/2. számú végzésével a Kecskeméti Törvényszék 4.Bv.302/2017/6. számú végzését helybenhagyta. Az indokolás szerint az első fokon eljáró törvényszéki titkár megalapozottan és törvényesen állapította meg az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények által előidézett sérelem mibenlétét, a sérelemmel érintett napok számát, továbbá mérlegeléssel a jogsértés mértékét, a kártalanítás összegét. Az indokolás szerint helyes indokok alapján foglalt állást a tekintetben is, hogy az indítványozó a további panaszai után nem jogosult kártalanításra.

- [9] 2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Az indítványozó álláspontja szerint a sérelmezett bírói döntések indokolása hiányos, és nem támasztja alá a rendelkező részben foglaltakat, így emiatt sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való joga. Az indítványozó hivatkozott az Alkotmánybíróság több határozatára és az EJEB számos e témakörre vonatkozó döntésére is.
- [10] Mindezek alapján az indítványozó kérte, hogy az Alkotmánybíróság semmisítse meg a Kecskeméti Törvényszék mint másodfokú bíróság 3.Bpkf.642/2017/2. számú végzését és a Kecskeméti Törvényszék 4.Bv.302/2017/6. számú végzését.
- [11] Az előadó alkotmánybíró iratokat kért be az ügyben eljáró elsőfokú bíróságtól. Ezekből megállapítható volt a másodfokú határozat indítványozó általi átvételének időpontja is.
- [12] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban jár el az ügyben.
- [13] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt. A tanács vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [14] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására – az Abtv. 27. §-ára hivatkozással – a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. Az Abtv. 53. § (2) bekezdése értelmében pedig az alkotmányjogi panasz iránti indítványt – a 26. § (2) bekezdése szerinti eset kivételével – az ügyben első fokon eljáró bíróságnál kell az Alkotmánybírósághoz címezve benyújtani.
- [15] A Kecskeméti Törvényszék mint másodfokú bíróság 2017. október 24. napján kelt 3.Bpkf.642/2017/2. számú végzését az indítványozó 2017. november 15-én vette át, a végzés az Alkotmánybíróságnak megküldött másolatán található feljegyzés szerint. Az alkotmányjogi panaszt 2018. január 8-án nyújtotta be – postai úton – az ügyben eljáró elsőfokú bírósághoz. Az indítványozó tehát az alkotmányjogi panaszt a Kecskeméti Törvényszék másodfokú végzésével szemben a törvényi határidőn belül terjesztette elő.
- [16] Az indítványozó a bírósági eljárásban kártalanítást kérelmezőként részt vett, így érintettsége a támadott határozattal összefüggésben megállapítható. Az indítvány az Abtv. 27. § b) pontjának is eleget tesz, mivel az indítványozó a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [17] 3.2. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, ennek feltételeit az 52. § (1b) bekezdése részletezi. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó kérelme e feltételeknek megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog vélt sérelmének lényegét és az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit, a sérelmezett bírói döntést, továbbá kifejezett kérelmet terjeszt elő a bírói döntés megsemmisítésére.
- [18] 4. Az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt további feltételeinek való megfelelés vizsgálata során az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg.
- [19] Az Abtv. 27. §-a értelmében alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó – Alaptörvényben biztosított – jogát sérti [a) pont].
- [20] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában – a támadott végzések vonatkozásában – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét állította.
- [21] Az indítványozó érvelése szerint a másodfokú végzés megállapításai adatokkal és indokolással semmilyen formában nincsenek alátámasztva. Az első és másodfokú döntés alapjául szolgáló büntetés-végrehajtási adatok és a Bv.tv. 70/A. § (2) bekezdésében meghatározott vélemény jogi képviselőnek történő kézbesítése nem történt meg a másodfokú eljárásban sem, annak ellenére, hogy ennek elmaradását a fellebbezésben az indítványozó kifejezetten sérelmezte, mivel az – az alkotmányjogi panasz szerint – az az általános gyakorlat a kártalanítási eljárás során, hogy legkésőbb az elsőfokú döntés mellé csatolva a bíróságok megküldik a teljes dokumentációt. Az indítványozó szerint több esetben a büntetés-végrehajtási bíró az intézet parancsnoki véleményre történő észrevétel tételre is lehetőséget biztosított a jogi képviselőnek a kártalanítási eljárások során.

- [22] Az indítványozó hangsúlyozta, hogy bár az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülményeknek a kérelem benyújtásakor történő fennállására a kérelem több helyen is utal, a kérelem elbírálásakor csak a Pálhalmai Fegyház és Börtönben töltött időszakra vonatkozóan állapított meg kártalanítást az elsőfokú végzés. Az indítványozó szerint általánosan kialakult gyakorlat, hogy a fogvatartás körülményeit a kérelem benyújtásának napjáig vizsgálják, és annak ellenére, hogy a kártalanítási kérelem a Pálhalmai Országos Büntetés-végrehajtási Intézet-hez nyújtották be, annak tartalma alapján az alapjogokat sértő elhelyezési körülmények folyamatos fennállására lehet következtetni – a Kalocsai Fegyház és Börtönnel kapcsolatos elhelyezési körülmények mégsem képeztek vizsgálat tárgyát.
- [23] Az indítványozó szerint alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, a jogvita centrális kérdése az indokolás kellő részletessége, illetve annak hiánya. Gyakorlatilag a döntést megalapozó adatoknak a kérelmező általi ismerete teljes hiányában lefolytatott eljárások nem felelnek meg a tisztességes eljárásokkal szemben támasztott egyik fontos követelménynek.
- [24] Az indítványozó tisztességes eljáráshoz való jogát alapvetően érinti az, hogy az ügy tárgyát képező, a Bv.tv. 10/A. § szerinti kártalanítási eljárás során hozott első- és másodfokú végzések indokolásából az indítványozó fogvatartásának körülményeire vonatkozó adatok hiányoznak. A zárkák alapterületére és az azokban elhelyezett fogvatartottak számára vonatkozó adatokat a végzések indokolása nem tartalmazza, és az ilyen az indokolás értelmezhetetlen és nem megalapozott. Továbbá sem az eljárás során, sem pedig annak lezárultával sem továbbították a jogi képviselő részére a büntetés-végrehajtási intézetek által az első fokon eljárt bíróságnak továbbított véleményt és a fogvatartotti nyilvántartás vonatkozó részeit, így azokra az indítványozó észrevételt tenni nem tudott. Az indítványozó hangsúlyozza, hogy panaszának tárgya a vonatkozó indokolás hiánya, hiszen az indokolt döntés a tisztességes eljáráshoz való jog immanens részét képezi. Az indokolás hiánya pedig különösen sérelmes egy olyan eljárás során, amelyben az indítványozónak nyilvánvalóan objektív nehézségekkel kell szembesülnie minden bizonyíték beszerzésekor. A bíróságok nincsenek kötve az „*affirmanti incumbit probatio*” (aki valamit állít, annak feladata a bizonyítás) elvéhez, mivel lényegében kizárólag a büntetés-végrehajtási intézetek vannak abban a helyzetben, hogy a bizonyítékokhoz teljes körűen hozzáférjenek.
- [25] Az Abtv. 29. §-a az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltételeiként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [például: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]].
- [26] 4.1. Az alkotmányjogi panaszban az indítványozó alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként jelölte meg az indokolási kötelezettség részbeni nem teljesítésének problémáját.
- [27] Az Alkotmánybíróság már korábban is vizsgálta az indítványozó által felvetett kérdést, és megállapította, hogy „[az] Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia. Az indokolási kötelezettség alkotmányjogi értelemben vett sérelme az eljárási szabály alaptörvény-ellenes alkalmazását jelenti. A tisztességes eljárásból fakadó elvárás tehát az eljárási szabályok alaptörvénynek megfelelő alkalmazása, ami a jogállami keretek között működő bíróságok feladata. Az eljárási törvény rendelkezéseire is figyelemmel, a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket [lásd: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]].
- [28] Az Alkotmánybíróság az irányadó gyakorlat alapján megállapította, hogy mivel az indokolási kötelezettség alkotmányos tartalmát az Alkotmánybíróság korábban már határozatában vizsgálta, az alkotmányjogi panasz alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vet fel.
- [29] 4.2. Az Alkotmánybíróság a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálata során a következő megállapításra jutott.
- [30] Korábbi határozataiban, az állandó gyakorlata szerint az Alkotmánybíróság már rámutatott hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve,

amely az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d*) pontja szerint a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti. Ezzel összhangban az Alkotmánybíróság hatásköre az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panaszok elbírálása során a bírói döntésben foglalt jogértelmezés alaptörvény-ellenességének, alapjogokkal való összhangjának vizsgálatára korlátozódik, és nem terjed ki a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára [3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; 3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]]. A tényállás megállapítása és az abban foglalt egyes tények jelentőségének megítélése, mérlegelése a rendes bíróságok feladata [3359/2012. (XII. 5.) AB végzés, Indokolás [8]; 3365/2012. (XII. 5.) AB végzés, Indokolás [8]; 3037/2014. (III. 13.) AB határozat, Indokolás [29]–[30]].

- [31] Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszok elbírálása tekintetében az Alkotmánybíróság gyakorlata töretlen a tekintetben, hogy a bíróságok ítéleteit csak akkor bírálja felül, ha azok az Alaptörvény megsabta értelmezési tartományt megsértik, és ezáltal a bírói döntés alaptörvény-ellenes lesz.
- [32] Az Alkotmánybíróság e körben megállapította, hogy az indítvány nem felel meg ezeknek a követelményeknek. Az indítványozó ugyanis egyértelműen az ügyben eljáró bíróságok jogértelmezését, a bírói mérlegelést tartotta alaptörvény-ellenesnek.
- [33] Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntések alaptörvény-ellenességének alátámasztására. Ezért az indítvány e vonatkozásban sem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét [3179/2016. (IX. 26.) AB végzés, Indokolás [15]].
- [34] Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy a Bv.tv. 70/A. § (5) bekezdés *c*) pontja szerint a büntetés-végrehajtási bíró a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül az iratok alapján elutasítja, ha az elítélt a 144/B. §-ban meghatározott panaszt nem terjesztette elő.
- [35] Az indítványozó (jogi képviselője) csak állította a Kalocsai Fegyház és Börtönben eltöltött időszak tekintetében a jogsérelmet, de azt nem igazolta, sőt sem a fellebbezésében sem az alkotmányjogi panaszban nem is utalt arra, hogy a Bv.tv. 144/B. §-a szerinti panaszt előterjesztette volna.
- [36] A másodfokú végzésével, a helyes indokai alapján hagyta helyben a másodfokú bíróság, az elsőfokú bíróság végzését. Tartalmát tekintve a két határozat indokolását tehát együtt kell olvasni. A felülbírálati bírói fórum az elsőfokú bíróságnak az ügy lényegi kérdései tekintetében kifejtett érveit vizsgálta, és e vizsgálat eredményéről határozatában számot adott. Az indítványozó nem igazolta állítását a másodfokú határozat indokolásának hiányára vonatkozóan.
- [37] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy az elsőfokú végzés 2. oldalának utolsó bekezdése és 3. oldalának első bekezdése logikai ellentmondásossága, és az indítványozó által megkívánt pontos zárkalétszám hiánya elemzése az indokolás törvényességi szempontú vizsgálatát kívánná meg, amely nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe.
- [38] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panaszban nem állított olyan pontosan körülírt, releváns alkotmányjogi érvekkel alátámasztott alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vetne fel, ami a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolttá tenné.
- [39] Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 29. §-ában foglaltak, illetve az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének *a*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2018. június 26.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/78/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3251/2018. (VII. 11.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Barcsi Járásbíróság P.20.202/2016/13/I. számú ítélete, a Kaposvári Törvényszék 1.Pf.20.928/2017/3. számú ítélete, valamint a kötelező gépjármű-felelősségbiztosításról szóló 2009. évi LXII. törvény 34. § (1) bekezdés *d)* és *e)* pontjai alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és a 27. § alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be, melyben kérte a Barcsi Járásbíróság P.20.202/2016/13/I. számú ítélete, a Kaposvári Törvényszék 1.Pf.20.928/2017/3. számú ítélete, valamint a kötelező gépjármű-felelősségbiztosításról szóló 2009. évi LXII. törvény 34. § (1) bekezdés *d)* és *e)* pontjai alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasszal támadott, elsőfokú bíróság által hozott ítéletben megállapított tényállás szerint egy Trabant típusú személygépkocsi üzembentartója a II. rendű alperes. A gépjármű 2014. március 14. napján érvényes műszaki vizsgával, a II. rendű alperes érvényes felelősségbiztosítási szerződéssel nem rendelkezett. Az alperesek (akik közül az egyik az indítványozó) 2014. március 14. napján V. község térségében az erdőben végeztek munkát, amelynek során a munkához használt traktor hűtője meghibásodott. Az indítványozó (az ügy I. rendű alperese), aki ezen időpontban érvényes vezetői engedéllyel nem rendelkezett, vállalta, hogy a II. rendű alperes üzembentartásában lévő Trabant személygépkocsival hűtővizet hoz. A földes utat keresztező települések közötti vasúti pálya szelvényében lévő biztosítatlan, de „Állj! Elsőbbségadás kötelező” és „Vasúti átjáró kezdete” közlekedési táblákkal jelzett vasúti átjáróhoz ért. Az I. rendű alperes megközelítette a járművel a vasúti átjárót, a személygépkocsi motorja leállt. Az I. rendű alperes megpróbálta újra indítani a guruló helyzetben lévő jármű motorját, amelynek során a sínekre gurult a gépjármű. Az indítványozó nem észlelte, hogy a vonat közlekedik, a mozdonyvezető hangjelzést adott és intenzíven fékezett, a balesetet azonban elkerülni nem tudta, a mozdony nekiütközött a személygépkocsinak.
- [3] A Magyar Biztosítók Szövetsége (MABISZ, az alapügy felperese), figyelemmel arra, hogy a II. rendű alperes kötelező felelősségbiztosítási szerződéssel nem rendelkezett, kárfelmérést követően 265 211 Ft kártérítést fizetett a MÁV Szolgáltató Központ Zrt. részére. A Barcsi Járásbíróság mint elsőfokú bíróság kötelezte az alpereseket, hogy egyetemlegesen 15 napon belül fizessenek meg a felperesnek 291 732 Ft-ot és ezen összegnek a kifizetés napjáig járó késedelmi kamatát, valamint a 30 642 Ft perköltséget, továbbá a Magyar Államnak 8 800 Ft meg nem fizetett eljárási illetéket.
- [4] Az indítványozó (I. rendű alperes) fellebbezése folytán eljáró Kaposvári Törvényszék mint másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta azzal a pontosítással, hogy a kamatfizetés kezdő időpontját meghatározta.
- [5] 3. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, kérve a Barcsi Járásbíróság P.20.202/2016/13/I. számú ítélete, a Kaposvári Törvényszék 1.Pf.20.928/2017/3. számú ítélete, valamint a kötelező gépjármű-felelősségbiztosításról szóló 2009. évi LXII. törvény 34. § (1) bekezdés *d)* és *e)* pontjai alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mert álláspontja szerint a jogerős ítélet és a megsemmisíteni kért törvényi rendelkezés sérti az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tulajdonhoz való jogát, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes és pártatlan bírósági tárgyaláshoz való

jogát. Indokolása szerint a MABISZ a MÁV részére a kártérítési igényt a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 345–346. §-a alapján bírálhatta volna el. A MABISZ-szal szemben a jogi képviselő nélkül eljáró alpereseket a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 3. § (3) bekezdése alapján ki kellett volna oktatni és fel kellett volna hívni bizonyítékaik előterjesztésére. A tulajdonjog sérelme körében azt kifogásolta, hogy a bíróság a MABISZ által a MÁV-nak kifizetett kártérítési összeget úgy tekintette, hogy azt az alperes nem vitatja, annak bizonyítását a MABISZ részéről nem követelte meg. Az indítványozó álláspontja szerint az ő esetében nem a veszélyes üzemek működésére vonatkozó szabályok voltak irányadók, az alperesek a teljes kárért nem felelnek. Tisztességtelenségnek tartja továbbá a MABISZ által felszámított 10%-os kezelési költségnek – jogellenesen – az alperesekre terhelését, ez a tulajdonhoz való jogát sérti.

- [6] 4. Az Alkotmánybíróságnak elsőként azt kellett vizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz alkalmas-e az érdemi elbírálásra, azaz megfelel-e a befogadási feltételeknek. Ennek alapján a következő megállapításokra jutott.
- [7] Az Abtv. 26. § (1) bekezdés és a 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz határidőn belül érkezett be [Abtv. 30. § (1) bekezdés]. Az indítvány tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvényben biztosított jog indítványozó szerinti sérelmének lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság által vizsgálendő jogszabályi rendelkezést valamint bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvény – indítványozó szerint – megsértett rendelkezését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Az indítvány tartalmaz indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés illetve bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont]. Az indítvány tartalmaz kifejezett kérelmet a jogszabályi rendelkezés, illetve bírói döntés megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont]. Az indítvány megfelel annak a feltételnek is, mely szerint az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva [Abtv. 27. § b) pont]. Az indítványozó jogosultnak tekinthető [Abtv. 51. § (1) bekezdés]; az indítványozó érintettnek tekinthető [Abtv. 26. § (1) bekezdés és 27. §].
- [8] Azonban az indítvány nem felel meg annak a feltételnek, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség történt volna, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésről volna szó (Abtv. 29. §). A támadott ítéletekben nem történt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség. A támadott jogszabályi rendelkezések, valamint bírói ítéletek alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetettek fel. A benyújtott alkotmányjogi panasz valójában az ügyben meghozott, az indítványozó számára sérelmes bírói döntés megállapításainak és következményének tartalmi, és nem alkotmányossági kritikája. Az Alkotmánybíróság arra számos határozatában rámutatott, hogy nem rendelkezik hatáskörrel arra, hogy a perorvoslati bíróság felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésben állást foglaljon [elsőként: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; ezt követően megerősítette: 3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]; 3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]; 3098/2014. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [28]]. Az a tény, hogy a bíróságok nem az indítványozó által irányadónak tartott jogi normát alkalmazták, az alkalmazott jogi normát pedig az indítványozó által irányadónak tartott értelmezéstől eltérően értelmezték, önmagában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.
- [9] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza állandó gyakorlatát, mely szerint „az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik” [3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]]. Ez a megközelítés a jogszabályok bírói eljárások során történő értelmezésére is irányadó. Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy a jogalkalmazói tevékenység során „a jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki” [3325/2012. (XI. 12.) AB végzés; Indokolás [14]]. A bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének – annak, hogy a bíróság egy-egy bizonyítási indítványt, bizonyítékot milyen szempontok alapján és miként értékelt – felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel.

- [10] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a tisztességes eljáráshoz fűződő joga megsértéseként értékelte, hogy az elsőfokú bíróság nem teljesítette a régi Pp. 3. § (3) bekezdése szerinti tájékoztatási kötelezettségét. Az Alkotmánybíróság számos döntésében {3215/2014. (IX. 22.) AB határozat; 3125/2016. (II. 23.) AB határozat; 20/2017. (VII. 18.) AB határozat; 3027/2018. (II. 6.) AB határozat} foglalkozott a *fair* eljárás elvével. A testület gyakorlata szerint az eljárás tisztességessége olyan minőség, melynek megítélése a konkrét ügy körülményeinek függvénye, ezért esetről esetre vizsgálendő. Léteznek azonban olyan kritériumok, amelyeknek meg kell felelnie az eljárásnak ahhoz, hogy tisztességesnek minősüljön. Polgári perekben ilyen követelmény a bírósághoz fordulás joga, a tárgyalás igazságossága és nyilvánossága, valamint a bíróság döntésének nyilvános kihirdetése, a törvény által létrehozott bíróság független és pártatlan eljárása, a perek észszerű időn belüli befejezése {3025/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [19]} és a fegyverek egyenlőségének elve {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [174]}. Az Alkotmánybíróság azonban arra is rámutatott korábbi döntéseiben, hogy az egyes részletszabályok hiánya nem vezet automatikusan a tisztességes eljáráshoz való jog sérelméhez, ugyanakkor valamennyi részletszabály betartása is eredményezheti az eljárás méltánytalan, igazságtalan vagy nem tisztességes voltát {36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [31]}.
- [11] A régi Pp. – indítványozó által felhívott – 3. § (3) bekezdése szerint „[a] bíróság köteles a jogvita eldöntése érdekében a bizonyításra szoruló tényekről, a bizonyítási teherről, illetve a bizonyítás sikertelenségének következményeiről a feleket előzetesen tájékoztatni.” A régi Pp. 3. § (4) bekezdése ugyanakkor azt is kimondja, hogy „[a] bíróság mellőzi a bizonyítás elrendelését, vagy a már elrendelt bizonyítás lefolytatását (kiegészítését, megismétlését), ha az a jogvita elbírálása szempontjából szükségtelen.” A másodfokon eljáró Kaposvári Törvényszék ezzel összefüggésben rámutatott arra, hogy a per eldöntéséhez, figyelemmel az alpereseknek a tárgyaláson személyesen tett nyilatkozatára, valamennyi bizonyíték rendelkezésre állt, ezért az elsőfokú bíróságnak további tájékoztatást adnia nem kellett. (Ráadásul az alperesek az elsőfokú eljárás utolsó tárgyalásán szabályszerű idézés ellenére meg sem jelentek és távolmaradásukat sem mentették ki előzetesen.) Az, hogy a bíróság mely bizonyítékokat tart a jogvita eldöntése szempontjából relevánsnak, egyáltalán szükségesnek ítéli-e újabb bizonyítékok rendelkezésére bocsátását, egyértelműen az eljáró bíróság mérlegelési jogkörébe tartozik {3162/2018. (V. 16.) AB végzés, Indokolás [15]}.
- [12] Az Alkotmánybíróság számos esetben hangsúlyozta, hogy a bírósági döntéseket kizárólag alkotmányosság szempontból vizsgálhatja és csupán „[a]z értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}, a bizonyítékok mérlegelése, a jogkérdésben való döntéshozatal a rendes bíróságok feladata. A tisztességes eljárás alapjoga nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” {elsőként lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [13] Az indítványozó az Alaptörvény XIII. és XXVIII. cikkeivel összefüggésben még azt is vitatta, hogy a bíróság kötelezte őt a MABISZ által felszámított 10%-os kezelési költség megfizetésére.
- [14] Az indítványozó azonban ez esetben is kizárólag a támadott ítéletekben foglalt jogértelmezés helyességét vitatta, a támadott döntéseknek az övétől eltérő jogértelmezése alapján állítja alapjogi sérelmét. Az eltérő jogi álláspont önmagában nem ellentétes a tisztességes eljáráshoz való joggal {lásd például 3007/2015. (I. 12.) AB végzés, Indokolás [15], 3338/2017. (XII. 8.) AB végzés, Indokolás [26]; 3075/2018. (II. 26.) AB végzés, Indokolás [34]}, az indítványozó pedig a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részjogosítványaira nem hivatkozott, nem mutatta be, nem fejtette ki, hogy a támadott döntések miért ellentétesek a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal, illetve a tulajdonhoz való joggal.
- [15] Mivel az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény valamennyi hivatkozott rendelkezése tekintetében az alkalmazott jogszabályok bírósági értelmezésének és alkalmazásának jogszerűségét, helyességét vitatta, így az nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadási kritériumnak.
- [16] 5. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság a Barcsi Járásbíróság P.20.202/2016/13/I. számú ítélete, a Kaposvári Törvényszék 1.Pf.20.928/2017/3. számú ítélete, valamint a kötelező gépjármű-felelősségbiztosításról szóló 2009. évi LXII. törvény 34. § (1) bekezdés d) és e) pontjai alaptörvény-ellenességének megállapítására és meg-

semmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2018. június 26.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2265/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3252/2018. (VII. 11.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 7.K.32.271/2017/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozók személyesen eljárva az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozók az egyedi ügy I., illetve II. rendű felperesei voltak. Az OTP Bank Nyrt. 2017. január 31-én jelzálogjog, önálló zálogjog és egyetemleges zálogjog jogosult változásának bejegyzése iránti kérelmet nyújtott be Budapest Főváros Kormányhivatala IX. Kerületi Hivatalához (a továbbiakban: elsőfokú hatóság) több ingatlan, így az indítványozók tulajdonában álló ingatlan is terhelő zálogjogi bejegyzések vonatkozásában, engedményezés jogcímén. Az elsőfokú hatóság a kérelem alapján törölte az érintett ingatlanok – így az indítványozók ingatlanjának – tulajdoni lapjáról az AXA Bank Europe S. A. Magyarországi Fióktelepe, illetve annak jogelődje, az ELLA Bank javára kölcsöntőke és járulékaik erejéig bejegyzett jelzálogjogot, önálló zálogjogot, egyetemleges önálló zálogjogot és elidegenítési és terhelési tilalmat, ezzel egyidejűleg engedményezés jogcímén bejegyezte ezeket az OTP Bank Nyrt. javára, a korábbi bejegyzésekkel azonos ranghelyre. Ez ellen a határozat ellen az indítványozók fellebbeztek, a másodfokú hatóságként eljáró Budapest Főváros Kormányhivatala (a továbbiakban: másodfokú hatóság) azonban határozatával helybenhagyta az elsőfokú határozatot. Az indítványozók ezért keresetet nyújtottak be a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bírósághoz (a továbbiakban: bíróság), melyben kérték a másodfokú határozatnak az elsőfokú határozatra kiterjedő hatályon kívül helyezését, valamint az elsőfokú hatóság új eljárásra kötelezését. Keresetükben az Alaptörvény XIII. cikkének, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló Egyezmény 6. cikkének, az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.), a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.), az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: Inytv.), a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény, az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény végrehajtásáról szóló 109/1999. (XII. 29.) FVM rendelet (a továbbiakban: Inyvhr.), valamint a forintérték megállapításáról és az ezzel összefüggő rendelkezésekről szóló 9000/1946. (VII. 28.) ME rendelet egyes rendelkezéseinek, továbbá az Alkotmánybíróság és a rendes bíróságok kapcsolódó gyakorlatának sérelmét állították, emellett azzal érveltek, hogy a közigazgatási eljárás büntetőjog-ellenes volt. Álláspontjuk szerint a másodfokú határozat nem tartalmazta a korábban bejegyzett tény jogosultját. Az ingatlan-nyilvántartásban csak az ELLA Bank javára bejegyzett jelzálogot törölték. Az AXA Bank Europe S. A. Magyarországi Fióktelepe javára az ingatlan-nyilvántartásban zálogjog bejegyzésre nem került, ezt – nem létező lévén – törölni sem lehetett. A kérelem nem tartalmazta az ELLA Bank bejegyzési engedélyét. Nem lehetséges olyan dokumentum, amely alapján az ELLA Bank a követelését az AXA Bankra engedményezte volna, nem indult az Inytv. 26. § (1) bekezdése szerinti eljárás, nem került benyújtásra az ELLA Bank javára bejegyzett zálogjog átjegyzése iránti kérelem, illetve az ELLA Bank és az OTP Bank közötti szerződés, továbbá nem született az AXA Bank javára szóló zálogjog bejegyző határozat.
- [3] A bíróság a támadott ítélettel az indítványozók keresetét elutasította. Döntését mindenekelőtt az Inytv. 29. §-ára és 32. § (5) bekezdésére, valamint a Ptk. 6:193. § (1)-(3) bekezdéseire, 6:194. § (1) bekezdésére és 6:202. § (2)-(4) bekezdéseire alapította. Ezekre tekintettel megállapította, hogy a rendelkezésre álló dokumentumok – a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének megjelölt határozatai, a Fővárosi Bíróság mint Cégbíróság megjelölt végzései, az AXA Bank Europe S. A. és az OTP Bank Nyrt. átruházási szerződése, valamint az AXA Bank Europe S. A., az AXA Bank Europe S. A. Magyarországi Fióktelepe és az OTP Bank Nyrt. közös nyilatkozata – alapján nyomon követhető „az a zárt jogi és logikai lánc, ami a közhiteles, bárki számára hozzáférhető

cégnyilvántartásba is bejegyzésre került,” ezért az ingatlan-nyilvántartási eljárás nem sértette a Ptk., az Inyvtv. és az Inyvtv. rendelkezéseit. A bíróság arra is felhívta a figyelmet, hogy a kérelem szerinti jogviszonyok érdemi jogszerűségének vizsgálatára a polgári bíróságnak lenne hatásköre: a másodfokú és az elsőfokú hatóságok regisztratív szervek, amelyek csak a hozzájuk benyújtott kérelmek és azok mellékletei formai vizsgálatának elvégzésére jogosultak.

- [4] A bíróság az Alaptörvény XIII. cikkét és a Ket. alapelvi jellegű, a keresetben hivatkozott rendelkezéseit [1. § (1) bekezdés, 3. § (2) bekezdés c) és d) pont, 4. § (2) bekezdés] illetően arra mutatott rá, hogy önmagában ezek megsértésére a keresetben támadott határozat jogszabálysértő volta csak nyilvánvaló esetben alapítható, amelynek fennállását az indítványozók kötelesek egyértelműen bizonyítani, ezt azonban az egyedi ügyben nem tették meg. Emellett rámutatott a bíróság arra is, hogy az indítványozók által hivatkozott indokolási kötelezettség „nem jelent parttalan indokolást”, ugyanis nem a hosszas indokolás elvart a közigazgatási hatóságtól, hanem az, hogy logikus és a jogszabályoknak megfelelő döntés szülessen, a bíróság pedig úgy ítélte meg, hogy ennek az elvárásnak a másodfokú hatóság határozata, amely utal a jogutódlási lánc folytonosságára, megfelel.
- [5] 2. Az indítványozók ezek után nyújtották be az Alkotmánybírósághoz – az Alkotmánybíróság főtítkárának felhívására utóbb hiánypótlással kiegészített – alkotmányjogi panaszukat, melyben az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének, valamint XXVIII. cikk (1), (2) és (7) bekezdéseinek sérelmét állítják, továbbá alapvető jogaik sérelmével összefüggésben utalnak az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésére, és a bíróság ítéletének a másodfokú és az elsőfokú hatóságok határozataira kiterjedő megsemmisítését kérik.
- [6] Az indítványozók arra alapítják álláspontjukat, hogy az eljárás közigazgatási hatóságok és a bíróság egyaránt a tényállításaikat egyoldalúan figyelmen kívül hagyva, nem létező okiratra támaszkodva hozták meg döntéseiket, és ez a jogsértő eljárás eredményezte Alaptörvényben biztosított, a panaszban megjelölt jogaik sérelmét. Álláspontjuk szerint az ELLA Bank jogutódjaként működött, 2008. december 31-én megszűnt AXA Kereskedelmi Bank Zrt. nem jogutódja az AXA Bank Europe S. A. Magyarországi Fióktelepének, és ezt az állítást a Fővárosi Bíróság mint Cégbíróság Cg.01-17-000554/19. számú, 2009. december 11-én kelt végzésében foglalt tájékoztatás is alátámasztja, ezért az ELLA Bank javára bejegyzett zálogjog és elidegenítési és terhelési tilalom nem volt átírható a kérelmező OTP Bank Nyrt. javára. Az indítványozóknak ezt a hivatkozását sem a hatóságok, sem a bíróság nem vette figyelembe, ezzel szemben nem létező okiratok alapján, tévesen állapították meg a döntések indokolásaiban említett „zárt jogi és logikai lánc” meglétét. Ezzel a hatóságok és a bíróság megsértették az indítványozók tulajdonhoz való, az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében védett, valamint a tisztességes bírósági eljáráshoz és a jogorvoslathoz való, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1), (2) és (7) bekezdéseiben védett alapvető jogaikat. Úgyszintén a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét eredményezte, hogy a bíróság nem indokolta meg kellő alapossággal az indítványozók keresetét elutasító ítéletét, amely ezáltal megerősítette a hiányos indokolású, ezért alaptörvény-ellenes közigazgatási határozatokat.
- [7] 3. Az Alkotmánybíróság tanácsa az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. E vizsgálat elvégzése során az alábbiakat állapította meg.
- [8] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A határozott kérelem követelményének teljesüléséhez szükséges feltételeket az Abtv. 52. § (1b) bekezdése tartalmazza. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerint az indítványban foglalt kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével. Az indítványozók következetesen hivatkoznak az Alaptörvény XXVIII. cikk (2) bekezdésére. Ez a rendelkezés az ártatlanság véelmét rögzíti. Az Alkotmánybíróság egyértelművé tette, hogy az esetek bizonyos korlátozott körében nem szűkíti le az ártatlanság véelmét a szorosan vett büntetőjog területére [30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [51]–[54], [70]}, azonban a jelen indítvány nem tartalmaz semmilyen indokolást arra nézve, hogy az ártatlanság véelme milyen összefüggésben áll az egyedi ügygel. A határozott kérelem követelménye ezért e vonatkozásban nem teljesül.
- [9] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be.

- [10] Az indítványozók a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét állították panaszukban, és a sérelem megvalósulását abban látták, hogy a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság nem tett eleget indokolási kötelezettségének, mert nem vette figyelembe az indítványozók által irányadónak tartott tényeket. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének részét képező indokolt bírói döntéshez való jog tartalmát kifejtve azt az alkotmányos követelményt támasztotta a bíróságokkal szemben, hogy azok „a döntéseik alapjául szolgáló indokokat kellő részletességgel mutassák be”, fenntartva, hogy az egyedi ügy összes körülményének függvénye, mikor kellően részletes az indokolás. Ez egyfelől nem jelenti azt, hogy a bíróságot a felek valamenyny érvelése tekintetében részletes indokolási kötelezettség terhelné, az azonban feltétlen elvárás, hogy a bíróság az ügy lényegi részeit a szükséges alapossgal vizsgálja meg, és erről a vizsgálatáról a határozatának indokolásában is adjon számot [lásd mindehhez: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [31]]. A tisztességes bírósági eljáráshoz való jognak és így az arra alapított alkotmányjogi panaszok nyomán történő alkotmányossági vizsgálatnak korlátját jelenti, hogy az Alkotmánybíróság nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon [3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]]. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság nem vizsgálja azt sem, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat [3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]].
- [11] Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a támadott ítélet indokolásában a bíróság megjelölte az alapul vett okiratokat, és ezekre hivatkozással rögzítette a döntése alapjául szolgáló tényállást. Az ítélet úgyszintén tartalmazza azokat a jogszabályhelyeket, amelyek alapján az okiratok által igazolt jogügyletek a bíróság értékelése szerint jogszerűnek minősülnek. Mindezek megtalálhatók a másodfokú hatóság határozatában is. A fentebb kifejtettek fényében az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre arra, hogy ezt a ténymegállapítási folyamatot felülbírálja, illetve a bíróság mérlegelését, annak okszerűségét megkérdőjelezze. A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog vonatkozásában ezért nem merül fel sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, így az Abtv. 29. §-a alapján az indítvány nem fogadható be.
- [12] Az indítványozók előadása szerint a bizonyítékaikat figyelmen kívül hagyó bíróság és hatóságok eljárása tulajdonjoguk korlátozását, ezáltal a tulajdonhoz való alapvető joguk sérelmét eredményezte. Azonban a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog vonatkozásában a panasz a fent kifejtettek szerint nem teljesíti az Abtv. 29. §-a szerinti befogadási feltételeket, és nem merült fel olyan, ettől független körülmény, amely a tulajdonhoz való jog vonatkozásában a befogadást indokolná.
- [13] Az indítványozók a jogorvoslathoz való, az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt alapvető joguk sérelmét arra hivatkozással állították, hogy az önkényesen eljáró szervek kizárták valódi jogorvoslati lehetőségeik gyakorlását. Az Alkotmánybíróság értelmezésében a jogorvoslathoz való jog lényegi tartalma a jogalkotótól azt követeli meg, hogy a hatóságok érdemi, ügydöntő határozatai tekintetében tegye lehetővé a valamely más szervhez, vagy ugyanazon szervezeten belüli magasabb fórumhoz fordulás lehetőségét. A jogorvoslat biztosításának követelménye az érdemi határozatokra vonatkozik. Annak vizsgálata során, hogy mely döntés minősül ilyennek, a döntés tárgya és a személyre gyakorolt hatása a meghatározó, vagyis az, hogy az érintett helyzetét, jogait a döntés lényegesen befolyásolta-e [ennek áttekintéséhez lásd: 9/2013. (III. 6.) AB határozat, Indokolás [28]]. A jogorvoslathoz való jog az Alaptörvény 28. cikkéből következően a jogalkalmazó szerveket is kötelezi [legutóbb: 3020/2018. (I. 26.) AB határozat, Indokolás [38]]. Az indítványozók a jelen ügyben éltek a részükre törvényben biztosított jogorvoslati lehetőségekkel, és fellebbezésüket a másodfokú hatóság, keresetüket a bíróság érdemben elbírálta. Önmagában annak ténye, hogy a jogorvoslat elbírálására hatáskörrel rendelkező szerv nem tartotta megalapozottnak a jogorvoslatot kérelmező által előadottakat, nem veti fel az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelmét, az erre alapított indítványelem pedig nem vizsgálható érdemben az Abtv. 29. §-a alapján.

- [14] 4. Az Alkotmánybíróság a fentiek miatt az indítványt – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2018. június 26.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/391/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3253/2018. (VII. 11.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Mfv.II.10.039/2017/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó magánszemély jogi képviselője útján (dr. Magyar Anikó ügyvéd, 7100 Szekszárd, Arany János utca 18.) az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének c) pontja, valamint „elsődlegesen” az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Mfv.II.10.039/2017/4. számú ítélete, a Budapest Környéki Törvényszék 8.Mf.20.331/2016/4. számú ítélete és a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 10.M.757/2014/30. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Az indítványozó beadványában kérte azt is, hogy „amennyiben a Tisztelt Alkotmánybíróság szükségét látja, úgy a 28. §-ban biztosított jogkörében eljárva” panaszát tekintse az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapozottnak is benyújtottnak.
- [2] 2. Az indítvány benyújtásra okot adó ügynek az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából lényeges elemei a következők.
- [3] 2.1. Az indítványozó, aki az alkotmányjogi panasz benyújtásra okot adó per felperese, hivatásos szolgálati viszonyban állt a Pest Megyei Rendőr-főkapitánysággal, a per alperesével (a továbbiakban: munkáltató). Az indítványozó a munkáltató egyik rendőrőrsén teljesített szolgálatot járőrvezetői beosztásban. A munkáltató nevében eljáró rendőrkapitányság vezetője tankolási szabályok megsértése fejelemértés elkövetésének megalapozott gyanúja miatt fegyelmi eljárást rendelt el az indítványozóval szemben, szolgálati jogviszonyának egyidejű felfüggesztése mellett. A lefolytatott büntetőeljárás eredményeként a Fővárosi Törvényszék Katonai Tanácsa az indítványozót folytatólágosan elkövetett szolgálati visszaélés vétsége miatt pénzbüntetésre és rendfokozatából visszavetésre ítélte. A bíróság azért találta bűnösnek az indítványozót, mert két alkalommal a szolgálati gépkocsi hátsó ülés soránál elhelyezett edénybe tankolt néhány liter benzint, amit a munkáltató nevére szóló üzemanyagkártyával fizetett ki. Ezt, a szabálysértési értéket meg nem haladó mennyiségű benzint a munkáltatónál nem adta le. A Fővárosi Ítéletábla Katonai Tanácsa jogerős ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [4] A munkáltató nevében eljáró rendőrkapitányság vezetője ezt követően elrendelte a fegyelmi eljárás folytatását, ez alapján a vizsgáló értesítette az indítványozót meghallgatásának és az iratok ismertetésének időpontjáról és vizsgálói meghallgatására sor is került, azonban az indítványozó a vizsgáló értesítése ellenére a parancsnoki személyes meghallgatáson nem jelent meg és a kitűzött időpontig védekezést írásban sem terjesztett elő. A tankolási szabályok megsértése fejelemértés elkövetése miatt a munkáltató az indítványozóval szemben „szolgálati jogviszony megszüntetése” fenytést szabott ki. A határozat indokolásában foglaltak alapján – a MOL Nyrt. tájékoztatása szerint – az üzemanyagtöltő állomás biztonsági kamerája rögzítette, hogy az indítványozó a szolgálati gépkocsijába történő tankolás során nem a szabályoknak megfelelően hajtotta végre az üzemanyag vételezését, így két esetben a szolgálati gépjármű hátsó ülésén elhelyezett, pontosan meg nem határozható edénybe tankolt, majd ezt követően a munkáltató nevére kiállított üzemanyagkártyával fizetett.
- [5] Az indítványozó a fenytő határozat hatályon kívül helyezése iránti keresetében előadta, hogy a fegyelmi meghallgatásra szóló értesítése hatálytalan volt, a fegyelmi eljárás során sérült a felkészüléshez, védekezéshez és a tisztességes eljáráshoz való joga is. Álláspontja szerint a fenytés kiszabása a kétszeri minősítés elvébe ütközik, továbbá nem sértett meg semmiféle törvényes előírást, és nem került elő olyan parancs vagy intézkedés sem, amelyet bizonyítottan megsértett volna, a tankolási szabályokról szóló munkáltatói intézkedés pedig a cselek-

ményt követően került kiadásra. Arra is hivatkozott, hogy az egyenlő bánásmód elvét sérti, hogy vele mint beosztott rendőrrel szemben ugyanazért a cselekményért munkáltatója jogviszony megszüntetés fegyelmi fenyítést szabott ki, míg az előjárók más megítélés alá esnek.

- [6] Az ügyben első fokon eljáró Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítéletével az indítványozó keresetét elutasította, ebben megállapította, hogy az indítványozóval szemben lefolytatott fegyelmi eljárás jogszerű volt, és megalapozatlanul hivatkozott az eljárási szabályok megsértésére. A bíróság megállapította, hogy az indítványozót a jogi képviselő igénybevételenek lehetőségéről meghallgatása során tájékoztatták, az ezt követő iratismertetés során az indítványozó észrevételt, bizonyítási indítványt nem tett, a személyes parancsnoki meghallgatáson nem kívánt részt venni, további védekezést írásban nem terjesztett elő, ezért a felkészüléshez, védekezéshez és a tisztességes eljáráshoz való jogai nem sérültek. A bíróság – utalva a büntetőbíróság jogerős ítéletére – megállapította azt is, hogy az indítványozó elkövette a terhére rótt kötelezettségszegést, alaptalanul hivatkozott a kétszeres értékelés tilalmára, mivel a büntető és a fegyelmi eljárás különálló eljárások, lefolytatásukra egyidejűleg és egymás mellett is lehetőség van, ha a szolgálati jogviszonnyal kapcsolatos bűncselekmény egyúttal szolgálati jogviszonnyal összefüggő vétkes kötelezettségszegést is megvalósít.
- [7] Az indítványozó fellebbezése folytán az ügyben másodfokon eljáró Budapest Környéki Törvényszék az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta, indokolásának kiegészítésével. Így a bíróság kiemelte, hogy az indítványozó ügyében az érdemi döntésre kiható eljárási szabálysértés nem történt, továbbá az indítványozó alaptalanul hivatkozott arra, hogy nem volt ideje felkészülni a fegyelmi meghallgatásra, hiszen a fegyelmi eljárás tárgyával azonos cselekmény miatt büntetőeljárás is folyt vele szemben, a fegyelmi eljárásban való meghallgatására már annak elrendelésekor számíthatnia kellett, és a vele szemben felhozottak sem érthették váratlanul. A bíróság utalt arra is, hogy az indítványozó a tankolási szabályokkal szóbeli tájékoztatás alapján is igazolhatóan tisztában volt, azt pedig a hivatásos rendőr indítványozónak – mindenféle szóbeli vagy írásbeli eligazítás nélkül is – tudnia kellett, hogy a nem a szolgálati gépjárműbe töltött üzemanyagnak a szolgálati gépjárműhöz kötött üzemanyagkártyával történő kifizetése nem jogszerű cselekmény. A bíróság rámutatott arra is, hogy a perbeli esetben az indítványozóval szemben nem azért indult fegyelmi eljárás, mert beosztott rendőr volt, felelősségét a munkáltató – büntetőeljárásban is szankcionált – kötelezettségszegése miatt állapította meg, ezért az indítványozó a bíróság jogi álláspontja szerint még akkor sem állíthatná sikerrel az egyenlő bánásmód megsértését, ha más vagy mások esetében hasonló jellegű cselekményt a munkáltató eltérően ítelt volna meg.
- [8] Az ügyben az indítványozó felülvizsgálati kérelme folytán eljáró Kúria mint felülvizsgálati bíróság a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Megállapította, hogy az eljáró bíróságok az indítványozó keresetében előadottak alapján folytatták le a bizonyítási eljárást, ítéleteiket részletesen és meggyőzően indokolták, kifejtették, hogy az adott esetben az érdemi döntésre kiható eljárási szabálysértés miért nem történt, miért fogadták el a jogerős büntető ítéletben az indítványozó terhére megállapítottakat vétkes kötelezettségszegésként, az indítványozó mely magatartásával követte el a fegyelemsértést és azzal miért áll arányban a szolgálati viszonyt megszüntető fegyelmi fenyítő határozat. Helytállóan utaltak a bíróságok a Kúria szerint arra is, hogy a rendőri hivatást gyakorlókkal szemben magasabb, különleges társadalmi elvárások érvényesülnek, továbbá arra is, hogy az indítványozónak mint hivatásos rendőrnek tudnia kellett, hogy a nem a szolgálati gépjárműbe töltött üzemanyagnak a szolgálati gépjárműhöz kötött üzemanyagkártyával történő kifizetése nem jogszerű cselekmény, ezért az indítványozó a fegyelmi felelősségre vonás alól nem mentesülhet azon az alapon, hogy erre nézve kifejezett szóbeli vagy írásbeli tiltás a munkáltató részéről nem történt.
- [9] 2.2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában előadta, hogy álláspontja szerint a beadványában támadott ítéletek ellentétesek az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdéseivel, a XXVIII. cikk (1) bekezdésével, az I. cikk (1) bekezdésével, továbbá a C) cikk (1) bekezdésére figyelemmel a 28. cikkével.
- [10] Az indítványozó álláspontja szerint a támadott ítéletek azért sértik az Alaptörvény XV. cikkét, mert – ahogyan arra az ügyben lefolytatott bírósági eljárásokban is hivatkozott – vezető beosztású személy tényleges cselekménye esetén fegyelmi eljárás sem indult a munkáltatónál, míg az indítványozó esetében „meg nem történt cselekmény kimenete jogviszony megszüntetése lett. „Ezen megkülönböztetés a rendőrségen belül, továbbá a munkaügyi perekben született eltérő ítéletek alapján is megalapozatlan és nincs alkotmányos indoka”, állapítja meg az indítványozó. Ezt követően az indítványozó érvelése további alátámasztásaként utal három korábbi, a diszkrimináció tilalmára vonatkozó alkotmánybírósági döntésre.

- [11] Az indítványozó a fenti indok alapján, azaz a „jelzett diszkriminációval” megvalósulni látja ügyében az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdésének a sérelmét is.
- [12] A panaszban írtak szerint a bíróságok ítéletei azért sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes tárgyaláshoz való jogát, mert meglátása szerint a bíróságok nem kellő súllyal vették figyelembe a keresetlevélben, az előkészítő iratokban és a tárgyaláson elhangzott érveket, az indítványozó személyes előadásait, az ítéletek „egyoldalúan alperesi előadásra és alperesi tanúk elfogult vallomásaira helyezkedtek”, és a vonatkozó jogszabályok figyelmen kívül hagyásával hozták meg döntéseiket. Így az elsőfokú bíróság a tényállást nem teljeskörűen állapította meg, az nem volt összhangban a periratokkal, de erre sem a másodfokú bíróság, sem pedig a Kúria „nem fordított figyelmet.” Az indítványozó véleménye szerint az ítéletekben csak az ítéletnek megfelelő tények kerültek rögzítésre, és ez az egyoldalú indokolás a törvény előtti egyenlőtlenségre utal. Az eljáró bíróságok elfogulatlansága is megkérdőjelezhető, mivel csupán „alperesi kijelentésre alapozva hiányosan megállapított tényállásból, alperesi jogértelmezésből jutott el a logikailag megalapozatlan megállapításokra”. Az indítványozó véleménye szerint ellentmondás is megállapítható az ítéletek indokolásában többek között a kétszeres értékelés tilalmával kapcsolatosan is, így az ügyében eljáró bíróságok egyáltalán nem vizsgálták a fegyelmi eljárás megalapozottságát és a fegyelmi felelősség megállapításának helyállóságát, ezzel szemben „az egész jogviszony megszüntetést a büntetőeljárás alapjaira helyezték”. Az indítványozó ennek kapcsán megjegyzi azt is, hogy a fegyelmi eljárás „eljárási problémáival kapcsolatosan iratoknak és felperesi előadásnak ellentmondva helytelen álláspontra helyezkedett valamennyi bíróság”, így „nem vizsgálták teljeskörűen azon tény, hogy az eljárás lefolytatása Fegyelmi Szabályzat rendelkezéseibe ütközött”. Meglátása szerint a munkáltató szóbeli értesítése a fegyelmi meghallgatás időpontjáról a vonatkozó jogszabályok alapján hatálytalan volt, ami kihatással volt az egész eljárásra is, a kiszabott fenyítés pedig „megalapozatlan, okszerűtlen és jogszabálysértő” volt, azonban ezen „tényeket a bíróság nem vette figyelembe”. Nem foglalkozott a bíróság azzal, hogy a büntetőbíróság által kiszabott büntetésnél sokkal súlyosabb a fegyelmi eljárás során kiszabott fenyítés, továbbá azzal sem, hogy „álláspontját bizonyítékokkal és tényállással kellene alátámasztania, indokolnia”.
- [13] A tankolási szabályok megsértésére alapított – az indítványozó jogviszonyát megszüntető – fegyelmi büntetés a vonatkozó jogszabályok alapján nem volt okszerű és megalapozott, mivel „nem került olyan parancs és intézkedés sem elő sem a fegyelmi tárgyalás során, sem a peres eljárás során, melyet felperes megsértett volna”, és maga a bíróság is megállapította, hogy a „tankolási szabályokról szóló utasítás a felperesnek tulajdonított cselekmény idején nem volt”. Ehhez képest – állítja az indítványozó – az eljárás során meghallgatott egyik tanú vallomását „jogellenesen és elfogultan, jogszabályként elfogadva” állapította meg a bíróság, hogy a szabályok megsértése megtörtént. A bíróság által meghallgatott tanú vallomásából az is kiderült – állapítja meg végezetül az indítványozó –, hogy „a döntés alapjául valamifajta következtetés szolgált”.
- [14] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági – formai és tartalmi – feltételeknek. A testület megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, az indítványozó érintettnek tekinthető és a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [15] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozó jogosultságát megalapozó törvényi rendelkezéseket, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [I. cikk (1) bekezdés, XV. cikk (1) és (2) bekezdés, XXVIII. cikk (1) bekezdés, 28. cikk], a támadott bírósági döntéseket, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével kapcsolatosan az állított alaptörvény-ellenességre vonatkozó okfejtést, valamint kifejezett kérelmet a bírói döntések megsemmisítésére.
- [16] Az indítvány csak részben felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti határozott kérelem feltételeinek. Így az indítvány az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdésének és 28. cikkének állított sérelmével kapcsolatosan egyáltalán nem tartalmaz indokolást, míg a XV. cikk állított sérelmével kapcsolatban előadott indokolása alkotmányjogilag nem értékelhető, azaz alkotmányjogilag releváns érvelést nem tartalmaz. Erre tekintettel az indítvány az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdésének, 28. cikkének és XV. cikk (1) és (2) bekezdésének a beadványban állított sérelmével összefüggésben kifejtettek tekintetében nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének e) pontjában foglaltaknak, ezért ezen indítványelemek a jelen alkotmánybírósági eljárásban érdemben nem vizsgálhatóak.

- [17] 4. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így fennállásukat az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja. {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [18] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatban az alkotmányjogi panaszban nevesített indokolási kötelezettség megsértését az Alkotmánybíróság az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában már alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként értékelte {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [21]}. Ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz befogadásának az indokolási kötelezettség vonatkozásában csak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye esetén lehet helye az Abtv. 29. §-ának megfelelően. Az indokolási kötelezettséggel kapcsolatosan az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a rendes bíróságoktól eltérően nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségeinek teljesítését, és tartózkodik attól, hogy törvényességi, törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben hangsúlyozza azt is, hogy a tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó bíróságok számára fenntartott feladat {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}. Az alkotmányjogi panasz érvei alapján az indokolási kötelezettség konkrét ügyben történő megsértésének kételye nem merül fel, a Kúria ítéletéből megállapítható, hogy a Kúria érdemben megvizsgálta az indítványozó érveit, a törvényszék jogerős ítéletét pedig kiegészített indokolással tartotta fenn a hatályaiban. Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok számára hátrányos döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének az alátámasztására {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [19] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatban az Alkotmánybíróság hangsúlyozza azt a következetes gyakorlatát is, hogy az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján az ítéleteknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálata során van jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére, azonban nincs hatásköre a rendes bíróságok jogalkalmazásának felülbírálatára {3212/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [11]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában „a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban résztvevő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes a tekintetben is, hogy a bizonyítási eljárás eredményének felülmérlegelésére az alkotmányjogi panasz eljárás nem adhat keretet, mert ebben az eljárásban csak a bírósági döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség felülvizsgálatára kerülhet sor {3116/2014. (IV. 17.) AB végzés, Indokolás [54]; 3039/2014. (III. 13.) AB végzés, Indokolás [19]; 3027/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [20]}.
- [20] A jelen ügyben az indítványozó az ügyében eljáró bíróságok tényállás megállapítási, bizonyítási, bizonyítékértékelési, jogértelmezési, jogalkalmazási tevékenységét, valamint döntéseik indokolásának hiányosságait kifogásolja alkotmányjogi panaszában, azonban a bíróságok ezen tevékenységeinek, illetve ezek eredményének felülmérlegelésére az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény és az Abtv. rendelkezései, továbbá az Alkotmánybíróság fentebb idézett gyakorlata alapján az alkotmányjogi panasz eljárás keretében nincs módja.
- [21] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelme vonatkozásában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem, ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz e vonatkozásban nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételek egyikének sem.
- [22] 5. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában – vagylagosan – kezdeményezte azt is, hogy „amennyiben a Tisztelt Alkotmánybíróság szükségét látja, úgy a 28. §-ban biztosított jogkörében” ügyében folytassa le az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti eljárást is. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz alapján azonban nem tartotta sem indokoltnak, sem lehetségesnek az Abtv. 28. §-ában biztosított hatásköre gyakorlását, mindekelőtt azért, mivel az indítványozó beadványában nem jelölte meg még azt a jogszabályt vagy jogszabály-

helyet sem, amelynek alkalmazása Alaptörvényben biztosított valamely jogának a sérelmét okozhatta. Ebből következően az alkotmányjogi panasz ezen eleme eleve kizárja már az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti eljárás megkezdését is.

- [23] Mindezek alapján az alkotmányjogi panasz részben nem felel meg az Abtv. 27. §-ában, részben az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek, illetve – az Alkotmánybíróság Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti eljárását kezdeményező részében – az Abtv. 52. § (1b) bekezdés c)–f) pontjaiban foglaltaknak, ezért azt az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2018. június 26.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörchneré dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2238/2017.

Az Alkotmánybíróság Határozatai az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg. A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza. Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen, díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtítkára
layout: www.estercom.hu

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu
Felelős kiadó: Köves Béla ügyvezető
HU ISSN 2062–9273